ΦΑΙΔΩΝ ΤΟΤΣΚΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι παροιμίες είναι σχετικά σύντομες φράσεις που δηλώνουν, συνήθως αλληγορικά και σκωπτικά, διάφορες αλήθειες που βγαίνουν από τις εμπειρίες της ζωής και είναι γνωστές σ' όλους τους λαούς της γης.

Οι περισσότερες παροιμίες είναι απευθείας κληρονομιά της λαϊκής μας παράδοσης, ενώ οι υπόλοιπες, που ενσωματώθηκαν σ' αυτές, είναι ρήσεις, γνωμικά και αποφθέγματα από τα έργα των μεγάλων μας αρχαίων συγγραφέων, ποιητών και φιλοσόφων.

Έτσι, οι παροιμίες δεν μπορούν να χαρακτηριστούν σαν δημιούργημα κάποιου συγγραφέα, αλλά σαν δημιουργική εργασία ενός συλλέκτη και μελετητή, που τις εκτιμά ανάλογα με τη σημασία και τη σπουδαιότητά τους και τις κατατάσσει σε κάποια κατηγορία.

Το δημιουργικό, λοιπόν, μέρος μιας τέτοιας εργασίας, η συγγραφική δουλειά δηλαδή, έγκειται στην συγκέντρωση, καταγραφή και παρουσίαση μιας αντιπροσωπευτικής, σχετικά ολοκληρωμένης και, για το σημερινό αναγνώστη, ενδιαφέρουσας συλλογής.

Ο εκδότης είναι βέβαιος πως σήμερα σχεδόν κανείς δεν στοχεύει στα ιδανικά που αντικατοπτρίζονται στις παροιμίες κι ο συγγραφέας γνωρίζει πως οι σκέψεις των περασμένων αιώνων μας είναι πολύ μακρινές, σχεδόν ξένες,

όπως άλλωστε και οι χρήστες των παροιμιών γνωρίζουν πως δεν τις αναφέρουν για επίδειξη γνώσεων ή αυτοπροβολή.

Το ότι, όμως, σήμερα οι παροιμίες διαβάζονται ακόμα και —κυρίως αυτό— αναφέρονται κατά περίπτωση, είναι επειδή έτσι γνωρίζουμε καλύτερα και προβάλλουμε ζωντανά μια περασμένη εποχή, τον κόσμο των συναισθημάτων, τον τρόπο σκέψης και τη στάση των ανθρώπων της απέναντι σε πράγματα και καταστάσεις της ζωής, δηλαδή όλα εκείνα για τα οποία λέμε «πνεύμα εποχής» κι ακόμα, ίσως, επειδή ορισμένες ιδέες και σκέψεις του παρελθόντος, διατηρώντας ένα μέρος από την ισχύ τους, έχουν επίδραση και στις μέρες μας.

Με την παροιμία, σαν ένα σύντομο γλωσσικό κρυπτογράφημα, μπορούμε να χαρακτηρίσουμε εύστοχα ένα πρόσωπο, να παραλληλίσουμε μια κατάσταση, να υπονοήσουμε κάτι ή και να δώσουμε το ερέθισμα για το ξύπνημα κάποιου συνειρμού.

Το βιβλίο αυτό περιέχει παροιμίες από πολλούς τομείς της ζωής, που κατατάχτηκαν θεματολογικά και με αλφαβητική σειρά, και αποτελεί ουσιαστικά ένα συμπλήρωμα της ελληνικής λεξικογραφίας και μια προσφορά στις νεότερες γενιές.

1. ΑΝΤΡΑΣ – ΓΥΝΑΙΚΑ – ΓΕΡΟΣ – ΓΡΙΑ

Γλυκάθηκε η γριά στα σύκα, έφαγε και τα συκόφυλλα.
Οι απολαύσεις είναι πάντοτε επιθυμητές, ακόμα και από ηλικιωμένους ανθρώπους.

Κόρη μου, κατά τον άντρα σου να σείεται η ποδιά σου.
— Ανάλογα με το σύζυγο που έχει μια γυναίκα, θα πρέπει και να συμπεριφέρεται.
— Ανάλογα με τις οικονομικές δυνατότητες του άντρα, θα πρέπει να είναι και τα έξοδα της γυναίκας του.

Γυναίκα του στραβού, για ποιον στολίζεσαι;
Το λέμε για τη γυναίκα παρακατιανού συζύγου, η οποία τον απατά ή προσπαθεί να τον απατήσει.

Κι η κοσκινού τον άντρα της με τους πραματευτάδες.
Όταν η γυναίκα θέλει να εξυψώσει τον άντρα της και να τον εμφανίσει ανώτερο από ό,τι είναι στην πραγματικότητα.

Άντρα θέλω, τώρα τον θέλω.
Το λέμε για εκείνους ή εκείνες που είναι ανυπόμονοι και ζητούν να γίνει το δικό τους, με οποιονδήποτε τρόπο.

Τον άντρα μου θωρούνε κι εμένανε τιμούνε.
Η γυναίκα που έχει έναν καλό κι επιτυχημένο άντρα, τιμάται από το περιβάλλον της.

Η γριά το μεσοχείμωνο πεπόνι επεθύμησε.
Λέγεται για παράδοξες ορέξεις κι επιθυμίες, που είναι από τη φύση τους αδύνατο να πραγματοποιηθούν.

Κάθε γέρος την πορδή του την έχει μόσκο.
— Ο καθένας νομίζει ότι τα ελαττώματά του είναι προτερήματα.
— Ο καθένας νομίζει ότι σκέπτεται και ενεργεί με τον καλύτερο τρόπο.

Η γριά κι αν στολίζεται, στον ανήφορο γνωρίζεται.
Λέγεται για εκείνους κι εκείνες που θέλουν να κάνουν τους νέους.

Ο αέρας και η γυναίκα δεν κλειδώνονται.
Η γυναίκα πρέπει να έχει την ελευθερία της, ώστε μόνη της ν' αποφασίζει ποιο είναι το σωστό ή το λάθος.

Γυναίκα θυμωμένη, θάλασσα αγριεμένη.

Έχεις γυναίκα με μυαλό, έχεις στο σπίτι θησαυρό.
Η μυαλωμένη γυναίκα είναι μεγάλο πράγμα για μια οικογένεια.

Γυναίκα που γελά και τα χαρίσματά σου δέχεται, σαν θέλεις τη φιλάς.
Η ερωτική ανταπόκριση της γυναίκας: η γυναίκα σαν θέλει έναν άντρα το δείχνει με τη συμπεριφορά της.

Ο γέρος όταν χαίρεται, τα νιάτα του θυμάται.
Είναι χαρακτηριστικό των γερόντων, όταν είναι ευχαριστημένοι, να θυμούνται ωραία περιστατικά από τα νιάτα τους.

Όποιος δεν ακούει τους γέροντες, πάει δέρνοντας.
— Όποιος δεν ακούει τις συμβουλές των μεγαλυτέρων, μετανοεί πικρά.
— Ακολουθώντας τις συμβουλές ανθρώπων που έχουν μεγαλύτερη πείρα, φτάνουμε κοντά στην επιτυχία.

Χαρά στο γέρο που αγρυπνά και στο νιο όπου κοιμάται.
Οι γέροι δεν πρέπει να κοιμούνται πολύ, ενώ αντιθέτως οι νέοι πρέπει να κοιμούνται καλά.

Όμορφο είναι τ' όμορφο, πέντε φορές και δέκα, μ' απ' όλα ομορφότερο η γνωστική γυναίκα.
Μεγάλο προσόν για την οικογένεια η μυαλωμένη γυναίκα. Οδηγεί την οικογένεια σ' επιτυχίες και διορθώνει τα σφάλματα του συζύγου της.

Η γυναίκα και το άλογο, θέλουν άξιο καβαλλάρη.
Η γυναίκα θέλει ισχυρή και καλή καθοδήγηση και άξιο και ικανό σύζυγο.

Την γυναίκα πριν παντρευτείς, ποτέ σου μην την κρίνεις.
Ο πραγματικός χαρακτήρας της γυναίκας φαίνεται μετά το γάμο.

Τη γυναίκα του βασιλιά, κρυφά την βρίζουν.
Γυναίκες των οποίων οι άντρες έχουν υψηλές ή ισχυρές θέσεις, δεν τολμούν να τις κακολογήσουν στα φανερά.

Η γυναίκα είναι λίμνη, ο άντρας ποτάμι.
— Η γυναίκα κάθεται στο σπίτι, ενώ ο άντρας τρέχει έξω για τις δουλειές του.
— Ο άντρας είναι συνήθως περισσότερο ενεργητικός από τη γυναίκα.

Η γυναίκα τον διάολο τον έκλεισε στον κότσο της.
Η γυναίκα έχει την πονηριά μέσα της. Είναι από τη φύση της πονηρή. Διαφορετικά πράγματα επιδιώκει και αλλιώς εκδηλώνεται.

Η καλή νοικοκυρά είναι δούλα και κυρά.
Η καλή νοικοκυρά στο σπίτι της, μπορεί να κάνει πολλές δουλειές, έχει όμως και πολλές απολαύσεις.

Καλύτερα η αγάπη ενός γέρου, παρά οι ξυλιές ενός νέου.
Καλύτερα ο γέρος που συμπεριφέρεται καλά, παρά ο νέος, ο οποίος πολλές φορές είναι ευέξαπτος.

Τεμπέλης νέος, φτωχός γέρος.
— Αν δε δουλέψουμε στα νιάτα μας, δε θα έχουμε οικονομική ανεξαρτησία στα γεράματα.
— Η εντατική εργασία, όταν έχουμε τις δυνάμεις

μας, εξασφαλίζει άνετη ζωή, όταν είμαστε ανίκανοι για εργασία.

Όλοι κοιτάζουν τον καβγά, και η γριά το μέλι.
Οι γέροντες ενδιαφέρονται περισσότερο για τον εαυτό τους, την τροφή τους και την υγεία τους.

Η μοίρα μου τον άντρα μου, καλό να μου τον εύρει.
Κάθε γυναίκα θέλει να έχει επιτυχία στην εκλογή συζύγου. Επιθυμεί να έχει έναν καλό σύζυγο.

Εκείνος που κρατάει τον αετό από την ουρά και τη γυναίκα από το λόγο της, δεν κρατάει τίποτα.
Η γυναίκα, συνήθως, αντίθετα απ' ό,τι ο άντρας, δεν κρατάει το λόγο της, ούτε έχει τη σταθερότητα που έχει ο άντρας.

Όσο βιάζεται η γριά, τόσο κόβεται η κλωστή.
Όσο βιαζόμαστε, τόσο περισσότερα λάθη κάνουμε.
Όποιος βιάζεται σκοντάφτει.

Πάρε γερόντων συμβουλή και παιδεμένων γνώση.
— Να ακούς τη συμβουλή του γέροντα και τις γνώσεις του μορφωμένου.
— Οι γέροντες έχουν μεγαλύτερη πείρα, οι μορφωμένοι περισσότερες γνώσεις.

Ό,τι έχω εμπρός μου, το λέγω του ανδρός μου.
Λέγεται για τις τίμιες και ειλικρινείς γυναίκες, οι οποίες εκτιμούν τους άντρες τους και τους αποδίδουν κάθε επιτυχία ή τα αγαθά που έχουν.

Της κακής κυράς και τα μαλλιά της φταίγουν.
Λέγεται για ανθρώπους δύστροπους, που όλα τους

φταίνε. Γκρινιάζουν και εκνευρίζονται με την παραμικρή αιτία.

Έχει ο αφέντης μας αφέντρα κι η κυρά μας άλλον άντρα.
Όταν οι δύο σύζυγοι αλληλοαπατούνται.

Λίγ' απ' όλα και πολλά, τα βολεύουν μια χαρά, νοικοκύρης και κυρά.
Όταν το αντρόγυνο μπορεί να τα «βολεύει» οικονομικά και να καλοπερνάει.

Έχει καρδιά παλληκαριού και γνώμη γέροντα.
Έχει τη γενναιότητα του παλληκαριού και την εξυπνάδα και πείρα ενός γέροντα. Αυτά είναι τα χαρακτηριστικά του επιτυχημένου και ικανού ανθρώπου.

Κάηκε η γριά στο κουρκούτι και φυσά και το γιαούρτι.
Λέγεται γι' αυτούς που έχουν πάθει στο παρελθόν κάτι και τώρα φυλάγονται και στο παραμικρό.

Είναι του γέρου τα κανάκια, σα νερόβραστα σπανάκια.
Οι ερωτικοί χαριεντισμοί των γέρων είναι τις περισσότερες φορές γελοίοι και σαχλοί.

2. ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ

Στραβός βελόνα γύρευε μέσα στον αχερώνα, και ο κουφός απάντησε: την άκουγα που 'βρόντα.
— Δηλαδή πράγματα αδύνατα και ακατόρθωτα.
— Όταν πάμε να κάνουμε κάτι ανώτερο από τις δυνατότητές μας.
— Προσπάθεια χωρίς καμιά ελπίδα επιτυχίας.

Ώς να συλλογιστεί ο γνωστικός, περνά το γεφύρι ο τρελός.
Οι τολμηροί επιτυγχάνουν καμιά φορά καλύτερα από εκείνους που, λόγω σκέψης και φρονιμάδας, είναι διστακτικοί.

Όποιον δεν αγαπούν, τα χνώτα του βρωμούν.
Όποιον αντιπαθούν, βρίσκουν προφάσεις και τον αποφεύγουν και καμιά φορά, συνήθως άδικα, τον κατηγορούν.

Όποιος δουλεύει σαν δούλος, κοιμάται σαν αφέντης.
Όποιος εργάζεται εντατικά, συνήθως κοιμάται καλά.

Το γοργόν και χάριν έχει.
— Όσο πιο γρήγορα κάνεις μια δουλειά που έχεις προγραμματίσει, τόσο καλύτερα αποτελέσματα θα έχεις.
— Οι πολλές καθυστερήσεις πάντοτε βλάπτουν.

Ο γύφτος ώσπου να χαρεί, έσπασε το νταούλι.
— Ώσπου να χαρεί ο άνθρωπος για μια επιτυχία, ακολούθησε μια αποτυχία.
— Ώσπου να βγάλουμε λίγα κέρδη από μια επιχείρηση, ακολούθησε μια ζημιά.

Όλοι είμαστε λωλοί, ποιος ολίγο, ποιος πολύ.
— Όλοι, λίγο-πολύ, την τρέλα μας την έχουμε.
— Όλοι έχουμε τις παραξενιές μας.

Ανακάτευεις τα χώματα, θα μπουν στα μάτια σου.
Ανακατεύεσαι με ασήμαντες και ταπεινές υποθέσεις, τέλος εσύ θα βγεις ζημιωμένος.
Όποιος ανακατεύεται με τα πίτουρα, τον τρώνε οι κότες.

Όποιος έχει φίλο εκλεκτό, έχει μεγάλο θησαυρό.
Ο καλός ο φίλος είναι ανεκτίμητος και μπορεί να μας φανεί χρήσιμος σε πολλές περιπτώσεις.

Η εξυπνάδα αξίζει πιο πολύ από τη δύναμη.
— Ο έξυπνος άνθρωπος μπορεί να πετύχει περισσότερα πράγματα απ' ό,τι ο δυνατός.
— Η δύναμη χωρίς εξυπνάδα είναι άχρηστη και πολλές φορές μας οδηγεί σε εσφαλμένες ενέργειες.

Από δήμαρχος κλητήρας.
Λέγεται όταν ένας χάνει τη θέση του, ή τον τοποθετούν σε κατώτερη από εκείνη που είχε πρώτα.

Ο φρόνιμος απ' το κεφάλι του φαίνεται κι όχι απ' τα χρόνια.
— Η εξυπνάδα κι η φρονιμάδα δεν εξαρτώνται πάντοτε από την ηλικία.
— Πολλοί νέοι συμπεριφέρονται εξυπνότερα από άλλους, μεγαλύτερους.

Άναψε το λυχνάρι σου προτού σε βρει η νύχτα.
Η προετοιμασία και η προνοητικότητα.
Των φρονίμων τα παιδιά, πριν πεινάσουν μαγειρεύουν.

Όποιος κρυφακούει, τις δικές του πομπές ακούει.
Όποιος κρυφακούει, πολλές φορές ακούει να τον κουτσομπολεύουν.

Παπάς, γιατρός και χωροφύλακας καλύτερα να μην μπαίνουνε στο σπίτι.
Σίγουρα κάτι άσχημο θα συμβαίνει.

Βόσκει ο γάιδαρος εκεί που τονε δένουνε.
Καθένας πρέπει να κανονίζει τη ζωή του ανάλογα με τις περιστάσεις που του τυχαίνουν.

Τα 'πε χαρτί και καλαμάρι.
Τα είπε όπως έπρεπε, τα είπε όλα χύμα.
Τα είπε απ' την καλή και απ' την ανάποδη.

Καλόπιασε τον αγαθό, να πει τα μυστικά του.
— Περιποιήσου και κολάκεψε απλοϊκό άνθρωπο και θα μάθεις τα μυστικά του.
— Ο αγαθός άνθρωπος λέει τα μυστικά του έχοντας

εμπιστοσύνη στον συνάνθρωπό του.

Άνθρωπος αγράμματος, ξύλο απελέκητο.
Ο αγράμματος άνθρωπος είναι συχνά άχρηστος, όπως και το απελέκητο ξύλο. Ποτέ ο αγράμματος δεν μπορεί να αποδώσει όσο ο μορφωμένος.

Αλήθεια χωρίς ψέματα, φαΐ χωρίς αλάτι.
— Η αλήθεια που δεν περιέχει και μερικά ψέματα, δεν έχει νοστιμιά.
— Τα ψέματα ομορφαίνουν αυτά που λέμε.

Από μικρό κι από ζουρλό μαθαίνεις την αλήθεια.
Η παροιμία θέλει να μας δείξει ότι συνήθως από αυθόρμητο άνθρωπο μαθαίνουμε την αλήθεια.

Η ανάγκη τέχνες εργάζεται.
— Η ανάγκη κάνει τον άνθρωπο πονηρότερο, εξυπνότερο και ικανότερο.
— Όποιος έχει πραγματική ανάγκη προσπαθεί και βρίσκει τρόπους να τα καταφέρει.

Στου κασίδη το κεφάλι, όλοι κάνουν τον κουρέα.
— Πειραματισμοί πάνω σε απροστάτευτο και ανίσχυρο άνθρωπο.
— Όλοι κάνουν τον έξυπνο στον ανήμπορο ή κακομοίρη άνθρωπο.
Στου γαϊδάρου το χωριό, όλοι κάνουν το γιατρό.

Τραβάτε με, κι ας κλαίω.
Λέγεται συνήθως για κείνον που επιθυμεί κι επιδιώκει να αποκτήσει κάτι και κάνει πως δεν το θέλει, για να το αποκτήσει, στο τέλος, ευκολότερα.

Ο άρρωστος θέλει γιατρό, κι ο πεθαμένος κλάψα.
Ο άρρωστος για να ζήσει πρέπει να θεραπευτεί από γιατρό και όχι μοιρολατρικά να αναμένεται το τέλος του.

Αφέντης ένας και πολύς, και φίλοι χίλιοι, λίγοι.
Προσπάθησε να έχεις, όσο γίνεται, λιγότερα αφεντικά και περισσότερους φίλους. Οι πολλοί φίλοι πάντα είναι χρήσιμοι.

Όποιος πολύ απλώνεται, γρήγορα μαζεύεται.
Λέγεται κυρίως για τους εμπόρους, οι οποίοι ανοίγονται πολύ στις επιχειρήσεις τους και τελικά πέφτουν έξω. Όποιος μεγαλοπιάνεται και ενεργεί πάνω από τις δυνατότητές του, στο τέλος αποτυχαίνει.

Όταν ο άρχοντας κλάνει, ο λαός το παρακάνει.
— Όταν οι προύχοντες ή οι αρχηγοί δεν συμπεριφέρονται καλά, ο λαός τους μιμείται.
— Ανάξιοι αρχηγοί που δεν μπορούν να διοικήσουν καλά και να επιβληθούν, απορρίπτονται από το λαό.

Τον αράπη κι αν λευκαίνεις, το σαπούνι σου το χάνεις.
Ορισμένες καταστάσεις δεν αλλάζουν με τίποτα, όσο και αν προσπαθούμε.

Όποιος βιάζεται, σκοντάφτει.
— Όποιος δεν είναι προσεκτικός και βιάζεται, μπορεί να κάνει λάθη.
— Η βιασύνη και η προχειρότητα σε μια εργασία ή σε μια υπόθεση, σχεδόν πάντα μας οδηγεί στην αποτυχία.

Εγώ γελώ με δώδεκα και δεκατρείς με μένα.
— Έλλειψη αυτογνωσίας και αυτοσεβασμού.
— Όταν δεν μπορούμε να καταλάβουμε την κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε.

Από τα χείλια βγαίνει ο λόγος και σε χίλιους καταντάει.
— Κουτσομπολιά του κόσμου.
— Κουβέντες που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

Βρήκες το μάστορά σου.
Βρήκες άνθρωπο ικανότερο και εξυπνότερο και σ' έβαλε στη θέση σου.

Παλιό γιατρό και γέρο καπετάνιο να γυρεύεις.
Η παροιμία θέλει να μας δείξει ότι η εμπειρία, πολλές φορές, είναι το μεγαλύτερο προσόν.

Ήρθα βασιλιάς και φεύγω γύφτος.
Η αποτυχία στις ενέργειές μας.
Πήγα για μαλλί και βγήκα κουρεμένος.

Ο καυγάς ήταν για το πάπλωμα.
— Όλη η φασαρία ήταν για υλικά ή χρηματικά κέρδη.
— Όλη η φασαρία ήταν για το ποιος θα βγει κερδισμένος.

Να λέγεται και του στραβού το δίκαιο.
— Να λέγεται και το δίκαιο του φτωχού και του ανήμπορου.
— Ο φτωχός και κακομοίρης θα πρέπει να έχει τα ίδια δικαιώματα με τον έξυπνο και ικανό.

Όποιος διψάει, πηγάδια βλέπει.
— Εκείνος που έχει ανάγκη βλέπει ευκαιρίες επιτυχίας.
— Σκεπτόμαστε και επιθυμούμε αυτά που χρειαζόμαστε στην πραγματικότητα.

Ο βρωμιάρης, τον βρωμιάρη αγαπά.
— Ο κατώτερος άνθρωπος συναναστρέφεται με τον όμοιό του.
Πες μου με ποιον κάνεις παρέα, να σου πω ποιος είσαι.
Όμοιος ομοίω αεί πελάζει (αρχ.: ο καθένας με τους ομοίους του προσπαθεί να ταιριάξει).

Όποιος έχει λεφτά, φυσάει τη φλογέρα.
— Όποιος είναι οικονομικώς ανεξάρτητος, μπορεί και κάνει τα κέφια του.
— Όποιος έχει λεφτά, μπορεί και λέει αυτό που θέλει, ή αυτά που λέει φαίνονται έξυπνα.

Κομπογιαννίτης.
Ο πρακτικός γιατρός. (Η ονομασία κομπογιαννίτης οφείλεται στη λέξη *κόμπος*, που σημαίνει ρίζα από βότανο, και στη λέξη *υγιαίνω*).

Το ψέμα δε ζει για να γεράσει.
— Τα ψέματα γρήγορα ανακαλύπτονται.
— Δεν μπορεί να βασίζεται κανείς στα ψέματα· θα πρέπει να αντιμετωπίσει την αλήθεια και να ενεργήσει ανάλογα.

Μη ρίχνεις πέτρα στο πηγάδι που σε δρόσισε.
— Μην είσαι αχάριστος σ' αυτούς που σ' έχουν βοη-

θήσει.
— Ο τίμιος άνθρωπος πρέπει πάντα να αισθάνεται ευγνωμοσύνη προς αυτούς που τον έχουν βοηθήσει.

Ο καλός ο γείτονας είναι κι απ' τον αδελφό σου πιο καλός.
Καμιά φορά ο γείτονας, επειδή βρίσκεται κοντά μας, είναι πιο χρήσιμος κι απ' τους συγγενείς μας.

Έχει μπάρμπα στην Κορώνη.
Έχει ισχυρούς προστάτες και γνωστούς οι οποίοι τον βοηθούν.

Βράζει με το ζουμί του.
— Στεναχωριέται και υποφέρει, χωρίς να εκδηλώνεται στο περιβάλλον του.
— Τον τρώει το σαράκι.

Δανείσου καλοπλήρωσε, να σε ξαναδανείσουν.
— Η εμπορική καλή πίστη στην αγορά.
— Εκείνος που είναι τίμιος στις συναλλαγές του, πάντοτε εκτιμάται από τους συναδέλφους του και στο τέλος βγαίνει κερδισμένος.

Μ' όποιον δάσκαλο καθήσεις, τέτοια γράμματα θα μάθεις.
Με όποιον κάνεις παρέα, ανάλογα θα είναι κι αυτά που θα μάθεις.

Άλλος το μακρύ του κι άλλος το κοντό του.
— Καθένας λέει τα δικά του ή όπως τα καταλαβαίνει.
— Καθένας λέει αυτά που θέλει.

Πέθανε στην ψάθα.
— Πέθανε φτωχός.
— Πέθανε ξεχασμένος και παραπονεμένος.

Αρμενική βεγγέρα.
Παρατεταμένη επίσκεψη σε φιλικό περιβάλλον. Συνήθως οι Αρμένηδες κάθονταν με τις ώρες, κατά τις επισκέψεις τους σε φιλικά σπίτια, σε παλαιότερες εποχές.

Αναγκαίο κακό, είναι υποφερτό.
Καμιά φορά υπομένουμε ορισμένες ατυχίες, γιατί δεν μπορούμε να κάνουμε αλλιώς.

Όποιος ψηλά κοιτά, πάντα στραβοπατά.
Όποιος στις ενέργειές του δεν είναι προσγειωμένος, είναι δυνατό να κάνει και καμιά χαζομάρα.
Όποιος πολύ απλώνεται γρήγορα μαζεύεται.

Έκανε το λογαριασμό χωρίς τον ξενοδόχο.
— Δεν τα υπολόγισε σωστά.
— Αλλιώς τα υπολόγιζε και αλλιώς ήρθαν.

Ο καλός καραβοκύρης στην ανεμοζάλη φαίνεται.
Ο καλός, ικανός και ισχυρός άνθρωπος φαίνεται όταν αντιμετωπίζει δυσκολίες.

Κάλλιο τ' αλώνι σου μικρό, και νάν' μοναχικό σου.
Καλύτερα να 'χεις δική σου δουλειά, κι ας είναι και μικρή. Κυρίως λέγεται για τους εμπόρους.

Μικρό καράβι παίνευε, μεγάλο καβαλίκευε.
— Θα πρέπει να είσαι σίγουρος στις ενέργειές σου και στις δουλειές σου.

— Με τα λόγια μπορείς να πεις ό,τι θέλεις, αλλά οι αποφάσεις σου θα πρέπει να είναι σίγουρες.

Στου κουφού την πόρτα, όσο θέλεις βρόντα.
Σ' εκείνον που δεν καταλαβαίνει ή δε θέλει να καταλάβει, πες όσα θέλεις, δε θα έχεις ανταπόκριση.

Το αγώγι ξυπνά τον αγωγιάτη.
Η προσδοκία κέρδους, πάντοτε μας κινεί το ενδιαφέρον. Λέγεται κυρίως για τους εμπόρους.

Ο Δικηγόρος, δικηγόρεψη δεν θέλει.
— Όποιος ξέρει καλά τη δουλειά του, δε χρειάζεται τις συμβουλές των άλλων.
— Ο άνθρωπος που είναι ενημερωμένος, μπορεί να βασίζεται στις γνώσεις τις δικές του.

Έχεις γρόσια, έχεις και μεγάλη γλώσσα.
— Αυτοί που έχουν πολλά λεφτά, μπορούν και λένε πολλά λόγια. Ή αυτά που λένε φαίνονται έξυπνα.
Όποιος έχει λεφτά φυσάει και τη φλογέρα.

Εκείνος που περιμένει απ' άλλονε, πολύ αργά δειπνάει.
Πρέπει ο καθένας να στηρίζεται στις δικές του δυνάμεις.

Σαν πεθάνω απ' το συνάχι, φάσκελα η πανούκλα να 'χει.
Καμιά φορά ασήμαντα και όχι σπουδαία περιστατικά, καθώς και ατυχίες, μας προκαλούν μεγάλες συμφορές και ζημιές.

Κι ο κουτσός με τόνα πόδι, κούτσα-κούτσα πάει στην πόλη.
— Με την επιμονή και την υπομονή όλα πετυχαίνουν.
— Και με λιγότερες ικανότητες, εάν έχουμε υπομονή, μπορούμε να φτάσουμε στην επιτυχία.

Αλίμονό του που πεινά, κι ελπίζει απ' τη γειτονιά.
Πολλοί γείτονες άκαρδοι δεν βοηθούν σε μια ώρα ανάγκης.
Των φρονίμων τα παιδιά πριν πεινάσουν μαγειρεύουν.

Ένας έξυπνος κάνει απ' την αρχή, αυτό που ο βλάκας κάνει στο τέλος.
Οι έξυπνοι άνθρωποι στην αρχή μιας υπόθεσης καταλαβαίνουν τον μηχανισμό της και ενεργούν ανάλογα. Ο κουτός, μόνο στο τέλος καταλαβαίνει το νόημα της εργασίας.
Στερνή μου γνώση, να σ' είχα πρώτα.

Έφαγε τα σίδερα.
Λέγεται για τους θυμωμένους. Ή γι' αυτούς που κάνουν το παν για να πετύχουν κάτι.

Ούτε φωνή, ούτε ακρόαση.
— Δεν λέει τίποτα.
— Δεν ακούγεται καθόλου.
— Δεν φαίνεται καθόλου.

Εκεί που δεν σε τρώει, μην ξύνεσαι αδίκως.
— Μην ανακατεύεσαι σε ξένες υποθέσεις, και κοπιάζεις άδικα χωρίς κανένα κέρδος.
— Όταν δεν έχεις πραγματικά ανάγκη, μην κοπιάζεις άδικα.

Ο άνθρωπος από πίσω και το βασιλιά βρίζει.
Καμιά φορά κακόβουλοι άνθρωποι κατηγορούν από πίσω τον συνάνθρωπό τους, ενώ μπροστά του δεν τολμούν να πουν τίποτα.

Ο αργός κάθε μέρα γιορτή έχει.
Εκείνος που δεν εργάζεται ή δεν έχει άλλη απασχόληση, κάθε μέρα του φαίνεται ότι είναι Κυριακή ή γιορτή.

Έχασε το μπούσουλα*.
Έχει περιέλθει σε πλήρη σύγχυση. Δεν ξέρει τι του γίνεται.

Πήγε η ψυχή μου στην Κούλουρη**.
Φοβήθηκα πολύ. Είμαι τρομαγμένος.

Είναι για τα πανηγύρια.
— Είναι ασήμαντος και ελαφρόμυαλος.
— Οι ενέργειές του είναι σαχλές και ακατανόητες.

Το ξύλο βγήκε απ' τον Παράδεισο.
Καμιά φορά και το ξύλο χρειάζεται, για να διορθωθεί η συμπεριφορά ενός ανθρώπου.

Ο φόβος φυλάει τα έρημα.
— Ο φόβος πολλές φορές συγκρατεί και προφυλάσσει τους κακομοίρηδες και τους φτωχούς.

* *Μπούσουλας, είναι ιταλική λέξη και σημαίνει ναυτική πυξίδα.*

** *Κούλουρη, είναι μια άλλη ονομασία του νησιού Σαλαμίνα, που φαίνεται ότι παλιότερα ήταν τόπος εξορίας.*

— Η γνώση του επικείμενου κινδύνου, μας οδηγεί σε συνετότερες ενέργειες, ώστε να τον αποφύγουμε.

Από έξω κούκλα, από μέσα πανούκλα.
— Φαινομενικά είναι καλός, αλλά γεμάτος ελαττώματα.
— Καλή εμφάνιση, αλλά άσχημος χαρακτήρας.

Γελάει καλύτερα, όποιος γελάει τελευταίος.
Στο τέλος φαίνεται η επιτυχία σε μια υπόθεση ή σε μια εργασία.
Μηδένα προ του τέλους μακάριζε.

Η φτώχεια τρώει τον παρά.
Όταν βρίσκουμε φτηνά πράγματα, αγοράζουμε και ξοδεύουμε περισσότερα χρήματα.

Όποιος τρέφεται μ' ελπίδες, πεθαίνει της πείνας.
Οι ελπίδες καμιά φορά μας απατούν, γι' αυτό χρειάζεται εργασία και προσπάθεια για να φτάσουμε στην επιτυχία.

Στερνή μου γνώση να σ' είχα πρώτα.
— Τα παθήματα να γίνονται μαθήματα.
— Ο έξυπνος άνθρωπος από την αρχή μιας εργασίας μπαίνει στο νόημά της.

Είναι καπετάνιος του γλυκού νερού.
Σημαίνει ότι ο άνθρωπος αυτός έχει περιορισμένες ικανότητες στις δουλειές, για τις οποίες καυχάται.

Όσα φέρνει η ώρα, δεν τα φέρνει ο χρόνος. √
Πολλές φορές τυχαίνουν σε μικρό χρονικό διάστημα πολλές ευκαιρίες ή ατυχίες, ενώ, αντίθετα, για με-

γάλο διάστημα δε συμβαίνει τίποτα.

Θα τον χορέψω στο ταψί.
— Θα τον τυραννήσω.
— Θα τον υποτάξω.

Η παίδεψη νικάει τη φύση.
— Ο άνθρωπος, με τη μόρφωση και την εκπαίδευση εξελίσσεται.
— Η μόρφωση κάνει τον άνθρωπο καλύτερο και εξυπνότερο.
— Ο αγράμματος άνθρωπος κερδίζει λιγότερα, όσο έξυπνος κι αν είναι.

Σκαλί-σκαλί, θ' ανεβείς στην κορυφή.
— Σιγά-σιγά θα εξελιχτείς και θα προοδέψεις, εάν προσπαθήσεις ανάλογα.
— Η συνεχής προσπάθεια συνήθως μας οδηγεί στην επιτυχία.

Κι ο κουτσός με το 'να πόδι, κούτσα-κούτσα πάει στην πόλη.

Αλλιά στον καλομάθητο, όσο να κακομάθει.
— Η αλλαγή προς το χειρότερο, στον τρόπο που ζούμε, πάντοτε στην αρχή μας δυσκολεύει.
— Οι καλομαθημένοι δύσκολα συνηθίζουν στο χειρότερο.

Αλλιώς σκέπτονται στο χωριό, κι αλλιώς στην πόλη.
Στα χωριά, ίσως λόγω του στενού περιβάλλοντος, λαμβάνουμε υπερβολικά υπόψη τη γνώμη των άλλων και συνήθως αυτό μας επηρεάζει και δεν σκεφτόμαστε σωστά.

Όταν έχεις φύλαγε, σαν δεν έχεις δούλευε.
Η αποταμίευση και η εργατικότητα εξασφαλίζουν στον άνθρωπο μια άνετη ζωή.

Του ήρθε ταμπλάς*.
Του ήρθε ξαφνικό, αναπάντεχο ατύχημα.

Καθένας με την τρέλα του, κι αυτός με την ομπρέλλα του.
— Καθένας με τη δικιά του απασχόληση ή το δικό του χαρακτήρα.
— Καθένας με τις παραξενιές του.

Απ' έξω απ' το χορό, πολλά τραγούδια λένε.
Απ' έξω απ' τις δυσκολίες μιας δουλειάς ή μιας υπόθεσης, όλοι ξέρουν να δίνουν συμβουλές και λύσεις.

Ήρθαν τ' άγρια να διώξουν τα ήμερα.
Ήρθαν οι αμόρφωτοι και οι αγροίκοι να επιβάλουν τις απόψεις τους στους ικανότερους και εξυπνότερους. Ήρθαν οι τραμπούκοι**.

Όταν εσύ πήγαινες, εγώ ερχόμουν.
— Είμαι πιο ενημερωμένος, ικανότερος, εξυπνότερος.
— Έχω εμπειρία από μια κατάσταση.

* *Ταμπλάς, σημαίνει δίσκος.*

** *Τραμπούκο, είναι είδος πούρου της Αβάνας και αυτοί που το καπνίζανε, παλαιότερα, ήτανε ευτελείς, άνθρωποι των καταγωγίων, οι κουτσαβάκηδες.*

Άσκοπος ο νους, διπλός ο κόπος.
Εσφαλμένες ενέργειες και αποφάσεις μας οδηγούν σε περιττές ταλαιπωρίες και φασαρίες.
Όποιος δεν έχει μυαλό έχει ποδάρια.

Ο ψεύτης και ο κλέφτης τον πρώτο χρόνο χαίρονται.
Οι απατεώνες και οι ατιμίες τους, γρήγορα αποκαλύπτονται.

Δουλειά δίχως αμοιβή, είναι τιμωρία.
Η εργασία πρέπει πάντοτε να αμείβεται· αν δεν αμείβεται, είναι κοροϊδία.

Με την ψυχή στα δόντια.
Με πολύ φόβο.

Η ανάγκη κάνει το παλληκάρι.
Όταν υπάρχει ανάγκη, γίνεται ο καθένας γενναίος, για ν' αντιμετωπίσει μια ορισμένη κατάσταση.

Ο αγάς δέρνει εμένα, κι εγώ δέρνω εσένα.
Λέγεται για κείνους που υπομένουν τις προσβολές των ισχυροτέρων, αλλά ξεσπούν και φέρονται σκληρά προς τους αδύνατους. Φανερώνει τον κακό χαρακτήρα των ανθρώπων αυτών.

Και με τα χίλια βάσανα, πάλι η ζωή γλυκιά είναι.
Η ζωή είναι πάντοτε ωραία και γλυκιά, όσα βάσανα και στενοχώριες κι αν έχει.

Από δικηγόρο νεαρό, κληρονομιά χαμένη, κι από νεαρό γιατρό, τάφοι γεμισμένοι.
Η εμπειρία είναι βασικό προσόν για την επιτυχία σε μια υπόθεση.

Όποιος σπέρνει τεμπελιά, θερίζει πείνα.
— Ο τεμπέλης, συνήθως, είναι και φτωχός.
— Με την τεμπελιά δεν μπορούμε ποτέ να έχουμε οικονομικά οφέλη.
Τα αγαθά κόποις κτώνται.

Είναι βλάκας με περικεφαλαία.
— Είναι μεγάλος βλάκας.
— Οι ενέργειές του και οι αποφάσεις του είναι κουτές.

Καινούργιο κοσκινάκι μου και πού να σε κρεμάσω.
Λέγεται για κείνους που έχουν ένα νέο απόκτημα και το φροντίζουν με μεγάλο ενδιαφέρον.

Βοήθα τον να σε ξαναγκρεμίσει.
Λέγεται για τους αχάριστους που αποδίδουν με κακό, το καλό που τους έχουμε κάνει.
Φύλαξε το φίδι το χειμώνα, να σε δαγκώσει το καλοκαίρι.

Αχόρταγο κι αχάριστο ποτέ σου μη βοηθάς.
— Πρέπει να προσέχουμε ποιους βοηθούμε.
— Βοηθώντας έναν κακό και αναιδή άνθρωπο ζημιώνουμε τον εαυτό μας.

Άκουγέ τα όλα, κι όσα θέλεις πίστευε.
— Συνήθως όλα αυτά που ακούμε δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.
— Θα πρέπει να μπορούμε να διακρίνουμε την αλήθεια, μέσα στα πολλά ψέματα.

Όταν η τύχη δε βοηθά, η γνώση δεν αξίζει.
— Πρέπει εκτός των άλλων να είμαστε και τυχεροί

για να επιτύχουμε.
— Η τύχη είναι απαραίτητη σε έναν πετυχημένο άνθρωπο.

Κάλλιο δειλός, παρά μακαρίτης.
— Η δειλία πολλές φορές είναι εξυπνάδα.
— Ο δειλός συνήθως αποφεύγει τις δύσκολες κι επικίνδυνες καταστάσεις.

Αν κάθεσαι στη θέση σου, κανείς δε σε σηκώνει.
Εκείνοι που δεν ανακατεύονται σε ξένες υποθέσεις ή δεν επιχειρούν πράγματα ανώτερα από τις δυνάμεις τους, δεν ζημιώνουν και δεν ενοχλούνται από κανέναν.

Δώρο, και μικρό, μεγάλη χάρη έχει.
— Τα δώρα, έστω και αν δεν έχουν αξία, μας προκαλούν ευχαρίστηση.
— Πολλές φορές μ' ένα μικρό δώρο μπορεί να πετύχουμε πολλά πράγματα.

Ο έξυπνος αν γελαστεί, για λίγο δε γελιέται.
Δηλαδή αν γελαστεί ο έξυπνος θα την πάθει για τα καλά.
Το έξυπνο πουλί, απ' τη μύτη πιάνεται.

Όποιος ακούει γίνεται σοφός και όποιος ομιλεί μετανοεί.
Όποιος μιλάει λίγο βγαίνει κερδισμένος.
Τα πολλά λόγια είναι φτώχεια.

Είδε ο γύφτος τη γενιά του και αναγάλλιασε η καρδιά του.
— Οι όμοιοι δοκιμάζουν χαρά όταν βρίσκονται μεταξύ ομοίων.

— Όταν ένας άνθρωπος βρίσκεται στο γνωστό του περιβάλλον, αισθάνεται πιο άνετα.
Όμοιος ομοίω αεί πελάζει.

Κάλλιο μοναχός, παρά με κακή συντροφιά.
— Καλύτερα μονάχος και να είσαι ήσυχος, παρά με κακούς φίλους που μπορούν να σε βλάψουν.
— Οι κακές παρέες μας οδηγούν συνήθως στην αποτυχία.
— Ενεργώντας κανείς μόνος του και σωστά, μπορεί να φθάσει στην επιτυχία.

Η αρρώστια καβάλα έρχεται και πεζή φεύγει.
Οι αρρώστιες εύκολα έρχονται και δύσκολα φεύγουν.

Όποιος δουλεύει βασιλιά, πρέπει το νου του να 'χει.
— Οι υψηλές θέσεις έχουν και σοβαρές ευθύνες.
— Όποιος κατέχει μεγάλη θέση θα πρέπει να ανταποκρίνεται και στις απαιτήσεις της θέσης αυτής και να έχει και τις ανάλογες ικανότητες.

Καμιά φορά κι ο άγνωστος, φρόνιμη γνώμη δίνει.
Και από άγνωστο άνθρωπο ακούμε, πολλές φορές, έξυπνες οδηγίες, ίσως γιατί δεν έχει κανένα λόγο να μας πει ψέματα ή να μας παραπλανήσει.

Είπα την αλήθεια στο φίλο μου κι έγινε εχθρός μου.
— Όταν λέμε την αλήθεια στους άλλους γινόμαστε, σχεδόν πάντα, ενοχλητικοί.
— Η αλήθεια πολλές φορές είναι πικρή.

Όταν έρθει το κακό, καρτέρει να 'ρθει κι άλλο.
Συνήθως μια ατυχία είναι η αρχή και για πολλές άλ-

λες.

Το κύκνειο άσμα του.
— Το τελευταίο έργο του.
— Η τελευταία προσπάθειά του.
— Η τελευταία εργασία του.

Είναι τρελός όποιος ζει φτωχός για να πεθάνει πλούσιος.
Λέγεται για τους φιλάργυρους, οι οποίοι ζουν με στερήσεις, όλη τους τη ζωή, για να πεθάνουν πλούσιοι, πράγμα που δεν έχει κανένα νόημα. Έχουν μόνο την ηθική ικανοποίηση ότι έχουν λεφτά, πως είναι πλούσιοι.

Σαν σκλάβος δούλευε και σαν αφέντης τρώγε.
Δούλευε πολύ και εντατικά και απολάμβανε τα αγαθά των κόπων σου. Έτσι αποδίδεις καλύτερα στο κοινωνικό σύνολο και ζεις πιο ευχάριστα.

Χίλιοι καλοί σ' έναν οντά χωράνε.
Οι καλοί, έστω και αν είναι πολλοί, πάντοτε βολεύονται.

Διαίρει και βασίλευε.
— Όταν είναι διαιρεμένοι οι αντίπαλοί σου μπορείς ευκολότερα να υπερισχύσεις.
— Πολλοί αντίπαλοι, ενωμένοι και μονιασμένοι, είναι ισχυρότεροι.

Όποιος θέλει τα πολλά, χάνει και τα λίγα.
— Η πλεονεξία μας οδηγεί πολλές φορές σε ζημιές.
— Καλύτερα μια δουλειά και σίγουρη.
Δυο καρπούζια σε μια μασχάλη δε χωράνε.

Κάθε κατεργάρης* στον πάγκο του.
Κάθε πονηρός και μάγκας στη θέση του.

Όποιος ρωτά, ποτέ δεν χάνει.
Όποιος συμβουλεύεται τους άλλους βγαίνει πάντοτε κερδισμένος.
Ρωτώντας και στην πόλη φθάνεις.

Όποιος τιμάει τον άλλον, τιμάει τον εαυτό του.
— Ο σεβασμός προς τους συνανθρώπους μας, είναι και σεβασμός προς τον εαυτό μας.
— Η αξιοπρεπής και ευγενική συμπεριφορά τιμά τον ίδιο τον άνθρωπο.

Του έσυρε τα εξ αμάξης.
Του τα είπε χύμα.
Του τα είπε από την καλή και από την ανάποδη.

Η ευχή σου τρυπά και πέτρα.
Η ευχή σου είναι δυνατή και με βοηθάει.

Το καλό το παλληκάρι, ξέρει κι άλλο μονοπάτι.
— Ο έξυπνος και ικανός άνθρωπος, ξέρει κι άλλους τρόπους για να αντιμετωπίσει μια κατάσταση.
— Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να βγούμε από μια δύσκολη κατάσταση.

Όταν φεύγει ο εχθρός, όλοι γίνονται γενναίοι.
Όταν απομακρύνεται ο κίνδυνος, όλοι κάνουν το γενναίο.

** **Κατεργάρης**, σε παλιότερες εποχές ήταν ο κατάδικος που κωπηλατούσε σε κάτεργο, και κάτεργο ήταν πλοίο, ιστιοφόρο, με κουπιά. Τώρα σημαίνει άνθρωπος πανούργος ή πονηρός και έξυπνος.*

Μπροστά σου απλώνει χαλιά, πίσω σου ανοίγει λάκκους.
Λέγεται για τους διπρόσωπους, που μας κάνουν τον φίλο, ενώ σκέπτονται και ενεργούν εχθρικά. Παρουσιάζονται σαν φίλοι, αλλά ενεργούν εχθρικά και πολλές φορές μας ζημιώνουν.

Σε ξέρω σαν κάλπικη δεκάρα.
— Σε ξέρω καλά.
— Σε γνωρίζω από την καλή και από την ανάποδη.
— Γνωρίζω το χαρακτήρα σου και τον τρόπο με τον οποίον ενεργείς.

Εδώ μένω κι αλλού φουρνίζω.
Εδώ μένω, ενώ η εργασία μου είναι αλλού και εξυπηρετεί άλλους.

Η τρέλα δεν πάει στα βουνά.
Πηγαίνει στους ανθρώπους.

Ο παράς είναι στρόγγυλος και κυλά.
— Τα λεφτά πολλές φορές αλλάζουν χέρια.
— Πολλοί πλούσιοι κατάντησαν φτωχοί.

Όποιος κοιτάζει τη δουλειά του, καλοζεί τη φαμελιά του.
Όποιος κοιτάζει τη δουλειά του, εργάζεται εντατικά και δεν ασχολείται με τις υποθέσεις των άλλων, πάντοτε έχει χρήματα, γι' αυτό και καλοζεί κι αυτός και η οικογένειά του.

Πώς παν' αράπη τα παιδιά σου; — Όσο πάνε και μαυρίζουν.
Λέγεται όταν οι επιχειρήσεις μας οδηγούνται σε χρεωκοπία, ή, γενικά, όταν οι υποθέσεις μας πάνε από το κακό στο χειρότερο.

Το έκαναν ανατολικό ζήτημα.
Ένα θέμα ασήμαντο το μεγαλοποίησαν κι έγιναν ενοχλητικοί.
Έκαναν τη μύγα ελέφαντα.√

Εκείνος που φοβάται να κάνει το πάρα πολύ, πάντοτε κάνει το πάρα πολύ λίγο.
Εκείνος που φοβάται να ανοιχτεί σε μια επιχείρησή του ή σε μια υπόθεσή του περισσότερο, δεν έχει καθόλου κέρδος.

Αν ήταν η ζήλεια ψώρα, θα γέμιζε όλη η χώρα.
Η παροιμία αυτή θέλει να δείξει πόσο διαδεδομένη είναι η ζήλεια.

Δάσκαλε που δίδασκες και νόμο δεν εκράτεις.
Λέγεται γι' αυτούς που δε συμμορφώνονται προς τις διδασκαλίες και νουθεσίες που αυτοί οι ίδιοι λένε.

Αγάπα το φίλο σου με τα ελαττώματά του.
— Όλοι οι άνθρωποι έχουν ελαττώματα. Φυσικό λοιπόν είναι και οι φίλοι μας να έχουν ελαττώματα.
— Πρέπει να εκτιμούμε τους συνανθρώπους μας με τα ελαττώματά τους.

Όπου φτωχός κι η μοίρα του.
Όλες οι ατυχίες βρίσκουν τους φτωχούς.
Ο φτωχός δεν έχει στον ήλιο μοίρα.

Τα έκανε γης Μαδιάμ.
Τα έκανε άνω-κάτω. Τα έκανε στραπάτσο.

Εγώ σ' έχτισα φούρνε μου, εγώ θα σε χαλάσω.
Λέγεται γι' αυτούς που έχουν δικαιώματα στα έργα που έχουν κάνει οι ίδιοι και μπορούν και ενεργούν ανάλογα.

Οι καλοί λογαριασμοί κάνουν τους καλούς φίλους.
Η καλή η συνεννόηση βοηθάει στην αμοιβαία εκτίμηση μεταξύ των ανθρώπων.

Τους πέντε μήνες θλίβεται και τους επτά λυπάται.
Λέγεται γι' αυτούς που συνεχώς πάσχουν και δυστυχούν. Είναι οι κακομοίρηδες, που τους δέρνει η ατυχία σε κάθε τους ενέργεια.

Μ' άλλα μάτια βλέπει κανείς τον εαυτό του και μ' άλλα το διπλανό του.
— Τα δικά μας τα ελαττώματα δεν τα βλέπουμε, παρά μόνον των συνανθρώπων μας.
— Λέγεται, όταν υπερεκτιμούμε τις δυνατότητές μας.

Κάθε γέρος τον πόρδο του τον έχει μόσκο.

Οι πολλοί οι έπαινοι είναι κουραστικοί.
Πραγματικά, οι πολλοί οι έπαινοι καμιά φορά είναι ενοχλητικοί και πολλές φορές φέρνουν το αντίθετο αποτέλεσμα από αυτό που επιθυμούμε.

Γιατρό μην εκλέγεις φίλο σου, αλλά τον καλύτερο.
Ο καλός γιατρός είναι πάντοτε χρήσιμος.

Όποιος σκορπάει τον καιρό, δεν τον ξαναμαζεύει.
Οι μέρες και τα χρόνια περνούν, γι' αυτό πρέπει να εκμεταλλευόμαστε τις ευκαιρίες που μας παρουσιάζονται.

Όπως έστρωσες, έτσι θα κοιμηθείς.
Ανάλογα με τις πράξεις σου και τις ενέργειές σου, θα είναι και τα αποτελέσματα που θα έχεις.

Χίλιοι φίλοι τίποτα, όταν εχθρός είναι ένας.
Ο ένας αλλά ισχυρός εχθρός, είναι δυνατότερος από πολλούς φίλους και μπορεί να μας βλάψει ανεπανόρθωτα.

Ο Θεός να σε φυλάγει από κακό γείτονα.
Γείτονας που μας αντιπαθεί και μας κακολογεί, μπορεί να μας κάνει μεγάλες ζημιές.

Τα γέλια θα σου βγουν ξυνά.
— Τώρα χαίρεσαι και γελάς, αλλά αύριο μπορεί και να κλαις.
— Όταν δεν υπολογίζουμε σωστά τα αποτελέσματα μιας υπόθεσής μας.

Παλιός εχθρός, φίλος δε γίνεται.
Είναι χαζομάρα, γενικά, ανθρώπους οι οποίοι στο παρελθόν μας έχουνε βλάψει και είναι δηλωμένοι εχθροί μας, να προσπαθήσουμε να τους κάνουμε φίλους· καλύτερα να τους αποφύγουμε.

Στου κλέφτη το σπίτι, κλέφτες δεν πατούν.
— Του απατεώνα το σπίτι, οι απατεώνες το αποφεύγουν.
— Η αλληλεγγύη μεταξύ ομοίων.

Ας με λένε δημαρχίνα, κι ας ψοφάω από την πείνα.
— Ας με νομίζουνε σπουδαίο, κι ας μην έχω χρήματα στην τσέπη.
— Η εντύπωση που κάνει ένας άνθρωπος έχει μεγάλη σημασία για τον ίδιο.

Όποιος ψηλά κοιτά, γρήγορα χαμηλώνει.
— Όποιος υπερηφανεύεται, γρήγορα ταπεινώνεται.
— Όποιος μεγαλοπιάνεται στο τέλος αποτυχαίνει.

Κάλλιο οι καλορίζικοι, παρά οι αντρειωμένοι.
— Προτιμότερη είναι η τύχη από την ανδρεία.
— Καλύτερα δειλός και τυχερός.

Πήγαινε να κουρευτείς.
— Αυτά που λες δε στέκουν, είναι σαχλαμάρες.
— Δε μας απασχολούν οι ενέργειές σου.

Στις εννιά του μακαρίτη, μπήκε άλλος μες στο σπίτι.
Λέγεται ειρωνικά για τις εύθυμες και ανυπόμονες χήρες που ούτε να περιμένουν δεν μπορούν.

Όσο πιο πολύ και πιο συχνά μιλάς για τον εαυτό σου, τόσο περισσότερο πλησιάζεις το ψέμα.
Μιλώντας και επαινώντας συνέχεια τον εαυτό μας, συνήθως λέμε και ψέματα, με τα οποία θέλουμε να προβληθούμε στους συνομιλητές μας ή να κάνουμε καλή εντύπωση.

Πάντα δείχνε πόσος είσαι και κομμάτι παρακάτου.
— Δεν πρέπει κανείς να επιδεικνύει αξία ανώτερη εκείνης την οποία έχει.
— Η μετριοφροσύνη είναι ένα χρήσιμο προτέρημα.

Ο καλός ο λόγος έξοδα δεν έχει και αποδίδει πολλά.
— Με την καλή συμπεριφορά, πετυχαίνουμε πολλά κέρδη.
— Η ευγένεια μπορεί να μας φέρει κοντά στην επιτυχία.

Άμα θέλω να σε βρίσω, χίλιες αφορμές σου βρίσκω.
— Για να βρίσουμε έναν συνάνθρωπό μας, μπορούμε να βρούμε πολλές αφορμές.
— Για να μαλώσουμε δε χρειάζεται και πολύς κόπος.

Αν δεν έχεις φίλο, είσαι μ' ένα χέρι.
— Ο φίλος ο πιστός, είναι θησαυρός.
— Χωρίς φίλους, συνήθως δεν μπορεί να προοδεύσει κανείς.

Κατά το νου κι η γνώση.
— Όποιος είναι έξυπνος, καταλαβαίνει.
— Η μόρφωσή μας είναι ανάλογη της εξυπνάδας μας.

Ό,τι κάνεις μόνος σου είναι γρήγορα καμωμένο.
— Αν δε φροντίσεις μόνος σου για κάτι, μην περιμένεις αποτελέσματα.
— Αν δεν ενδιαφερθείς μόνος σου για τη δουλειά σου, μην περιμένεις κέρδη.

Οι γύφτοι τα μαλώματα, τα 'χουνε πανηγύρι.
Ευτελείς και τιποτένιοι άνθρωποι, τα μαλώματα τα 'χουν για ευχαρίστησή τους.

Η ελευθερία με ζημιά είναι πολυτιμότερη από τη δουλεία με κέρδος.
Η ελευθερία είναι το πολυτιμότερο αγαθό.

Ο κόσμος είναι μια σκάλα, άλλοι την ανεβαίνουν κι άλλοι την κατεβαίνουν.
— Στην κοινωνία μας, άλλοι είναι πιο επιτυχημένοι και άλλοι δυστυχούν.
— Δε βρίσκονται όλοι στο ίδιο οικονομικό ή πνευματικό επίπεδο.

Μ' ευγενικό κουβέντιαζε και ξόδευε το βιος σου.
Όταν κάνεις παρέα μ' ευγενικούς ανθρώπους, περνάς καλύτερα κι έχεις και το κεφάλι σου ήσυχο.

Ο πλούσιος έχει τα φλουριά και ο φτωχός τα γλέντια.
— Ο πλούτος δεν φέρνει πάντα την ευτυχία.
— Πολλές φορές οι φτωχοί καλοπερνάνε και με τα λίγα. Εκτός από τα χρήματα, σημασία έχει και η καλή διάθεση στον άνθρωπο.

Ποιος στραβός δεν θέλει το φως του;
— Ποιος απληροφόρητος ή αγράμματος δεν θέλει να μάθει;
— Ποιος δεν θέλει κάτι χρήσιμο;
— Όλοι επιζητούμε την ευτυχία και την επιτυχία.

Το γεμάτο πορτοφόλι έχει πολλούς φίλους.
— Όσοι έχουν πολλά λεφτά συνήθως περιστοιχίζονται από κόλακες.
— Όποιος έχει λεφτά και τα ξοδεύει, συνήθως βρίσκει πολλές παρέες.

Αντάμα είμαστε και χώρια κουβεντιάζουμε.
Δεν μπορούμε να συνεννοηθούμε.
Άλλα λέει η θειά μου, άλλα ακούν τ' αυτιά μου.

Έλπιζε το καλύτερο και περίμενε το χειρότερο.
Η αισιοδοξία για το καλύτερο και η υπομονή στο χειρότερο.

Δοκίμαζε τους φίλους σου, όταν σε βρίσκει η φτώχεια.
Ο καλός φίλος στην ανάγκη φαίνεται, επειδή όταν είμαστε πλούσιοι και επιτυχημένοι, όλοι μας κάνουν το φίλο.

Ο λόγος είναι αργυρός, μα η σιωπή χρυσός.
Καλά είναι και τα λόγια, μα όποιος μιλάει λίγο βγαίνει κερδισμένος.
Τα πολλά τα λόγια είναι φτώχεια.

Μην κρέμεσαι ποτέ από μια μοναχά ελπίδα.
— Θα πρέπει να δημιουργούμε πολλές ευκαιρίες επιτυχίας ή κέρδους.
— Δεν πρέπει να βασιζόμαστε μόνο σε μια ευκαιρία.

Καλύτερα να σε ζηλεύουν, παρά να σε λυπούνται.
Όταν λυπούνται έναν άνθρωπο και δεν τον βοηθούν, είναι σαν να τον κοροϊδεύουν.

Όποιος πάει στο βάλτο να κυνηγήσει, θα γελαστεί.
— Όποιος ανακατεύεται με ύποπτους ανθρώπους, στο τέλος ο ίδιος βγαίνει ζημιωμένος.
— Όποιος ασχολείται με αποτυχημένες υποθέσεις, δεν έχει καθόλου κέρδη.
Όποιος ανακατεύεται με τα πίτουρα τον τρώνε οι

κότες.

Ο πηλός αν δεν δαρθεί, κεραμίδι δεν γίνεται.
— Χωρίς κόπο και μάθηση είναι αδύνατο να διαπλάσουμε ανθρώπους ικανούς και μορφωμένους.
— Χωρίς κόπο και φροντίδα δεν πετυχαίνουμε στις υποθέσεις μας και στην εργασία μας.

Οι επιθυμίες του ανθρώπου είναι σαν τις μέρες: μια πάει άλλη έρχεται.
Οι επιθυμίες του ανθρώπου είναι πολλές και η μια διαδέχεται την άλλη.

Το πάθημα του έγινε μάθημα.
— Όταν πάθουμε κάτι, κατόπιν, σε ανάλογες περιπτώσεις, ξέρουμε πώς να ενεργούμε.
— Έχουμε την ανάλογη πείρα και γνώση.
Το δις εξαμαρτείν ουκ ανδρός σοφού.

Η αρχοντιά μυρίζει από μακριά.
Ο ικανός και αρχοντικός άνθρωπος φαίνεται από την πρώτη επαφή που θα έχουμε μαζί του.

Ο κόσμος το 'χει τούμπανο κι αυτός κρυφό καμάρι.
Ο κόσμος τα ξέρει όλα, ενώ αυτός κάνει πως δεν καταλαβαίνει τίποτα.

Όποιος δε βλέπει πού πατεί, στις λάσπες θε να πέσει.
— Όποιος δεν προσέχει με ποιους συναναστρέφεται, μπορεί να βγει ζημιωμένος.
— Όποιος δεν προσέχει στις ενέργειές του, στο τέλος θα αποτύχει.
— Όποιος βαδίζει στα κουτουρού, βγαίνει συνήθως

ζημιωμένος.

Όλες οι πόρτες ανοίγουν στην ευγένεια.
— Η ευγένεια είναι μεγάλο προσόν και μας βοηθάει να επιτύχουμε στην εργασία μας και στις υποθέσεις μας γενικά.
— Ο ευγενικός άνθρωπος είναι πιο συμπαθής και αποδεκτός από το περιβάλλον του, γι' αυτό και πετυχαίνει ευκολότερα.

Τον πλούτον εμίσησαν πολλοί, την δόξαν ουδείς.
— Πολλοί δεν ενδιαφέρθηκαν για τα πλούτη, αλλά όλοι επιζητούν τη δόξα.
— Η δόξα είναι επιθυμητή στους περισσότερους ανθρώπους.

Η ένωση κάνει τη δύναμη.
— Πολλοί άνθρωποι ενωμένοι και μονιασμένοι είναι πάντοτε ισχυρότεροι.
— Μια ομάδα ή ένα σύνολο πολλών ανθρώπων είναι πάντοτε ισχυρότερο από μεμονωμένα άτομα.

Σήκω εσύ να κάτσω εγώ, πάψε εσύ να πω εγώ.
Απαιτητικοί άνθρωποι οι οποίοι θέλουν πάντοτε να επιβάλλονται και δεν υπολογίζουν το συνάνθρωπό τους. Θέλουν πάντοτε να γίνεται το δικό τους.

Το καλό τ' όνομα δε λησμονιέται.
Άνθρωποι με καλό παρελθόν υπολογίζονται και εκτιμώνται πάντοτε.

Κάλλιο πέντε και στο χέρι, παρά δέκα και καρτέρει.
Καλύτερα λιγότερα αλλά σίγουρα, παρά πολλά και αμφίβολα.

Κτίζει κάστρα στον αέρα.
— Ματαιοπονεί.
— Οι ενέργειές του δεν είναι θετικές.
— Δεν βασίζεται σε πραγματικά δεδομένα.
Στο πέλαγο αλωνίζει.

Ο ύπνος τρέφει το παιδί, κι ο ήλιος το μοσχάρι και το κρασί τον γέροντα τον κάνει παλληκάρι.

Το 'να του ξυνίζει και τ' άλλο του μυρίζει.
— Δύστροπος.
— Δεν ικανοποιείται με τίποτα.
— Μίζερος.

Σόι πάει το βασίλειο.
Οικογενειακά προτερήματα ή ελαττώματα.

Ο ψεύτης δεν πιστεύεται κι όταν αλήθεια λέει.
Καμιά φορά άνθρωποι οι οποίοι συνήθως λένε ψέματα και όταν ακόμα λένε την αλήθεια, δε γίνονται πιστευτοί.

Το φυσάει και δεν κρυώνει.
— Την έπαθε τη ζημιά.
— Κατάλαβε την αποτυχία που είχε.

Κάλλιο φτωχός και υγιής, παρά πλούσιος κι ασθενής.
Η υγεία είναι προτιμότερη από τα πλούτη. Είναι το πολυτιμότερο αγαθό. Χωρίς υγεία, δεν μπορούμε να απολαύσουμε και τα πλούτη μας.

Ιατρός, μουσικός και τρελός είναι ο καθείς.
Αυτές τις τρεις ιδιότητες τις βρίσκουμε, σε μικρό βαθμό, σε κάθε άνθρωπο.

Κρατά τα δράμια και χάνει τα καντάρια.
Λέγεται γι' αυτούς που προσποιούνται ότι κάνουν λάθος, για να έχουν κέρδη από μια υπόθεση.

Η αγάπη και τα μίση δεν βαστούν πολύ καιρό.
Είναι πράγματα προσωρινά, ανάλογα με τις καταστάσεις που επικρατούν.

Η μεγάλη καλοσύνη είναι και μπουνταλοσύνη.
Όποιος κάνει καλοσύνες και παραβλέπει το προσωπικό του συμφέρον, είναι χαζός.

Όποιος πολύ διαλέγει, τα 'ποδιαλούδια παίρνει.
Όποιος πολύ διαλέγει, στο τέλος παίρνει τα χειρότερα.

Ο φίλος ο καλός στην ανάγκη φαίνεται.
— Οι καλοί οι φίλοι θα φανούν και θα μας βοηθήσουν, όταν έχουμε ανάγκη.
— Όποιος έχει φίλους ισχυρούς και ικανούς και τον βοηθούν μπορεί να είναι σίγουρος για την επιτυχία στις προσπάθειές του.

Την αλήθεια πάντα κράτει και το ψέμα ας έχει αλάτι.
Οι έξυπνοι άνθρωποι πρέπει να μπορούν να ξεχωρίζουν την αλήθεια από το ψέμα, οπότε ενεργούν καλύτερα και πιο σίγουρα.

Τα πολλά λόγια είναι φτώχια.
Οι μακρές και άσκοπες συνομιλίες συνήθως δε φέρνουν κανένα αποτέλεσμα.
Γλώσσα παπούτσι, αλλά μυαλό κουκούτσι.

Πολυτεχνίτης κι ερημοσπίτης.
Εκείνος που προσπαθεί να μάθει πολλές τέχνες, στο τέλος δεν μαθαίνει ούτε μία, γι' αυτό και δεν μπορεί να επιτύχει στις προσπάθειές του.

Μάθε τέχνη κι άστηνε, κι αν πεινάσεις πιάστηνε.
Οτιδήποτε εργασία και αν ξέρουμε, κάποια μέρα μπορεί να μας φανεί χρήσιμη.

Η πολλή δουλειά τρώει τον αφέντη.
Λέγεται γι' αυτούς που εργάζονται μέχρις εξαντλήσεως και κινδυνεύουν να πάθουν υπερκόπωση.

Αν έχασες το δρόμο, ή ρώτα ή γύρνα πίσω.
Αν αποτύχεις σε μια δουλειά, ή ζήτησε τη συμβουλή εμπειροτέρων ή παράτησέ την, ή φρόντισε να ενημερωθείς, για να μην έχεις περισσότερη ζημιά.

Η ζητιανιά είναι θυγατέρα της ασωτίας και της σπατάλης.
— Η ζητιανιά δεν έχει προκοπή.
— Ο ζητιάνος είναι τεμπέλης και άσωτος.

Άνθρωπος ξετσίπωτος, γάιδαρος αδέσποτος.
Λέγεται για τους αδιάντροπους ανθρώπους. Για ανθρώπους αναιδείς κι ενοχλητικούς.

Απ' όλα τα κακά η φτώχεια ζυγίζει ελαφρότερα.
Δηλαδή υπάρχουν άλλες ατυχίες και συμφορές χειρότερες.

Η δουλειά δε θέλει κόπο, θέλει τρόπο.
Όσοι γνωρίζουν καλά την τεχνική μιας εργασίας, κοπιάζουν λιγότερο, και έχουν και περισσότερα κέρδη.

Ελάτε γνωστικοί, να φάτε του τρελού το βιος.
Λέγεται για τους σπάταλους που, φίλοι και γνωστοί, τους τρώνε τα λεφτά.

Όταν διαβαίνεις γέφυρα, ξεπέζευε.
— Όταν επιχειρείς κάτι επικίνδυνο, βάδιζε προσεκτικά.
— Θα πρέπει πάντοτε να είμαστε προσεκτικοί στις ενέργειές μας, όταν αντιμετωπίζουμε δυσκολίες.

Της κουφής το παιδί ποτέ δεν κλαίει.
— Επειδή δεν το ακούει.
— Οι σκληροί εργοδότες, προϊστάμενοι κι επιχειρηματίες που δεν παίρνουν υπόψη τους τα παράπονα των υπαλλήλων τους.

Τι ωφελεί ο καλός καραβοκύρης σαν δεν έχει καλούς ναύτες;
— Ο καλός επιχειρηματίας ή ο καλός διευθυντής, πρέπει να έχει και καλό προσωπικό εργασίας.
— Οι καλοί αρχηγοί, για να πετύχουν, πρέπει να έχουν ικανούς οπαδούς.

Φτωχός καπετάνιος, πλούσιο ταξίδι δεν κάνει.
— Ο φτωχός επιχειρηματίας δεν έχει πολλά κέρδη.
— Η φτωχή εργασία ή επιχείρηση, δεν αφήνει πολλά κέρδη.

Όποιος σκάφτει το λάκκο του αλλουνού, πέφτει ο ίδιος μέσα.
Πολλές φορές η τύχη τα φέρνει έτσι, ώστε άνθρωποι μοχθηροί και ύπουλοι, που ενεργούν σε βάρος των άλ-

λων, στο τέλος να βγαίνουν οι ίδιοι ζημιωμένοι.

Φωνάζει ο κλέφτης για να φύγει ο νοικοκύρης.
— Φανερώνει αναίδεια και θράσος.
— Το λέμε γι' αυτούς που αδικούν τους άλλους, ενώ οι ίδιοι είναι αυτοί που φταίνε.

Ο κουβαλητής θυμάται το Θεό, μόνον όταν έχει το φορτίο στον ώμο.
Θυμόμαστε το Θεό κι επικαλούμαστε τη βοήθειά του, σχεδόν μόνον όταν βρισκόμαστε σε δύσκολες περιστάσεις.

Άλλος ανάβει τη φωτιά, κι άλλος την ανεμίζει.
— Ένας αρχίζει το κακό κι άλλος το ενισχύει και το διαδίδει, βλάπτοντας καμιά φορά και τον ίδιο τον εαυτό του.
— Άλλος προκαλεί τις φασαρίες, μαλώματα και πολεμικές διαμάχες και άλλοι παίρνουν μέρος σ' αυτές και στο τέλος βγαίνουν ζημιωμένοι.

Αν είσαι και ψηλά, βλέπε και χαμηλά.
Κι αν έχεις αξιώματα και θέση υψηλή, να ενδιαφέρεσαι και για τα προβλήματα των απλοϊκών και φτωχών ανθρώπων.

Όποιος επιμένει, κερδισμένος πάντα βγαίνει.
Χρειάζεται φροντίδα και υπομονή για να πετύχουμε στο σκοπό μας.
Ο επιμένων νικά.

Όλα έρχονται στην ώρα τους σε κείνον που ξέρει να περιμένει.
Η υπομονή είναι μεγάλο προσόν και μας οδηγεί συνήθως στην επιτυχία.

Αν έχεις τύχη διάβαινε και ριζικό περπάτει.
Λέγεται για τους τυχερούς ανθρώπους, που όπως κι αν ενεργήσουν, θα τους βγει σε καλό.
Γεννούν και τα κοκκόρια του.

Την πέτρα στίβει και την τρίχα σχίζει.
Έξυπνος και ισχυρός άνθρωπος, με μεγάλες ικανότητες.

Η δουλειά ντροπή δεν έχει.
Όποιος δουλεύει και αποδίδει στην κοινωνία και αμείβεται καλά, πρέπει να μένει ευχαριστημένος.

Μας πουλά και μας αγοράζει.
— Μας μεταχειρίζεται ή μας δουλεύει όπως θέλει.
— Είναι εξυπνότερος και ικανότερος.

Με το νου σου πανηγύρια κάνεις.
Δεν σκέπτεσαι σωστά και κάνεις συλλογισμούς που οδηγούν σε λαθεμένα συμπεράσματα.

Από την πόλη έρχομαι και στην κορφή κανέλα.
Πράγματα ασυνάρτητα και απραγματοποίητα.

Καλομελέτα κι έρχεται.
Πρέπει πάντα να είμαστε αισιόδοξοι και να περιμένουμε το καλύτερο.

Λέγε λίγα με τους άλλους και πολλά με τον εαυτό σου.
Όποιος σκέπτεται πολύ και μιλάει λίγο, βγαίνει πάντα κερδισμένος.

Το έδεσες κόμπο.
Περιμένεις να πραγματοποιήσω την υπόσχεσή μου.

Μας περνάς γενιές δεκατέσσερις.
Μας βρίζεις, αναφερόμενος σε πολύ περισσότερα πράγματα απ᾽ όσα ίσως προκάλεσαν την οργή σου.

3. ΓΑΜΟΣ – ΓΑΜΠΡΟΣ – ΝΥΦΗ – ΕΡΩΤΑΣ

Αφήσαμε το γάμο και πάμε για πουρνάρια.
Λέγεται γι᾽ αυτούς που ασχολούνται με άχρηστα πράγματα, ενώ αφήνουν τα σημαντικά κι επικερδή.

Η νύφη ό,τι πάρει στην καβάλα.
Κάθε πράγμα πετυχαίνει και αποκτάται, αν το απαιτήσουμε στην κατάλληλη ώρα.

Ο γάμος είναι λαχείο.
Καμιά φορά αλλιώς τα περιμένουμε και αλλιώς μας έρχονται με το γάμο.

Όποιος παντρεύεται στα γηρατειά, ρίχνει γρήγορα τ᾽ αυτιά.
Ο γέρος άνθρωπος δεν μπορεί να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις του γάμου.

Άλλες νυφάδες ήρθανε κι άλλα κουλούρια πλάσανε.
Τα καινούργια πρόσωπα, σ᾽ ένα σπίτι ή σε μια επιχείρηση, φέρνουν συνήθως και καινούργιες συνήθειες.
Αλλάζουν οι κυβερνήσεις, αλλάζουν και οι αποφάσεις.

Έρωτας δίχως πείσματα, δεν έχει νοστιμάδα.
Για να έχει ενδιαφέρον ο έρωτας, πρέπει να υπάρχει ποικιλία στη συμπεριφορά των δυο ερωτευμένων.

Όλα τα στραβά καρβέλια η νύφη μας τα κάνει.
— Όταν αποδίδουν όλα τα λάθη σ' έναν άνθρωπο, χωρίς να υπάρχει λόγος.
— Είναι η προκατάληψη ως προς τις ικανότητες ενός ανθρώπου.

Παρά κακοπαντρεμένη, κάλλιο χήρα κορδωμένη.
Αντί να υποφέρει στο γάμο της, καλύτερα ζωντοχήρα και να ζει ανετότερα.

Ο ανύπαντρος κοιμάται πάντα ήσυχος.
Ίσως επειδή του λείπουν οι έγνοιες που έχει μια οικογένεια.

Του (ή της) φόρεσε τα κέρατα.
Όταν ο ένας σύζυγος απατάει τον άλλον.

Ή μικρός-μικρός παντρέψου, ή μικρός καλογερέψου.
Πρέπει να παντρεύεται κανείς όσο είναι νέος ακόμα και μπορεί κι αντεπεξέρχεται στις απαιτήσεις του γάμου.

Τα λέω της πεθεράς για να τ' ακούει η νύφη.
Τα λέμε σ' έναν άλλο για να τ' ακούσει αυτός που θέλουμε. Είναι ο πλάγιος τρόπος να λέμε αυτά που θέλουμε.

Ποιος παινάει τη νύφη; Η τσιμπλού η μάνα της.
— Είναι ο συγγενικός έπαινος, ο οποίος πολλές φορές είναι και χωρίς αξία.

— Πολλές φορές οι συγγενείς παινεύουν τους δικούς τους ανθρώπους, ίσως με καλή διάθεση και για να τους βοηθήσουν.

Έπιασε το μαγιόξυλο.
Ερωτεύτηκε.

Του κουτρούλη* ο γάμος.
Λέγεται όταν υπάρχει μεγάλη φασαρία, ανακατοσούρα και κοσμοσυρροή.

Την εθέλω κι ας είναι και χήρα και φτωχή και κακομοίρα.
— Όταν αγαπούμε κάποιον ή κάποιαν, με όλα τους τα ελαττώματα.
— Ο έρωτας μας κάνει να βλέπουμε μόνο τα προτερήματα και όχι τα ελαττώματα.

Ποιος παινάει το γαμπρό; Η κλανιάρα η πεθερά.
Συγγενικός έπαινος, χωρίς αξία· πολλές φορές μόνο από συμφέρον.

Έμεινε στο ράφι.
— Έμεινε ανύπαντρος ή ανύπαντρη.
— Έμεινε γεροντοκόρη ή γεροντοπαλλήκαρο.

Ο έρωτας είναι τυφλός.
Δηλαδή δε βλέπει τα ελαττώματα, παρά μόνο τα προτερήματα.

* ***Κουτρούλης***, *είναι ο φαλακρός, ο κουρεμένος σύρριζα και κατ' επέκταση ο γελοίος.*

Όταν χωρίζουν τα αντρόγυνα και τα βουνά ραγίζουν.
Το διαζύγιο είναι το χειρότερο πράγμα σε μια οικογένεια.

Όποιος κρυφοπαντρεύεται, φανερά πομπεύεται.
Ο γάμος που γίνεται με μυστικότητα, κάτι στραβό κρύβει.

Ο παντρεμένος μετανοεί μια φορά κι ο ανύπαντρος δυο.
Καλύτερα παντρεμένος, παρά ανύπαντρος.

Με τον έρωτα περνά ο καιρός και με τον καιρό ο έρως.
Ο έρωτας είναι ευχάριστος, αλλά διαρκεί λίγον καιρό.

Διαλέξαμε τη νύφη μας, να μοιάζει της γενιάς μας.
— Λέγεται γι' αυτούς που ταιριάζουν.
— Διαλέγουμε πάντοτε αυτό που μας ταιριάζει και μας εξυπηρετεί.

Στο τέλος ξυρίζουν το γαμπρό.
— Στο τέλος φέρνουν το λογαριασμό.
— Στο τέλος είναι όλες οι δυσκολίες.
Πίσω έχει η αχλάδα την ουρά.

Οι όμορφες γυρεύονται κι οι άξιες παινεύονται.
Συνήθως οι όμορφες γυναίκες είναι περιζήτητες από τους άντρες, στις παρέες κτλ. Για τις έξυπνες όμως λέγονται τα καλύτερα λόγια.

Το μάτι βλέπει, στην καρδιά πιάνει φωτιά.
Ο έρωτας πρώτα ξεκινάει από την εμφάνιση και κατόπιν επηρεάζει τα αισθήματα.

Όποιοι αγαπιώνται, συχνά απαντώνται.
Όταν υπάρχει συμπάθεια και αγάπη μεταξύ δύο ανθρώπων, φυσικό είναι να συναντιούνται και συχνότερα.

Από γενιά να 'ναι ο γαμπρός και να 'ναι φημισμένος.
Ο γαμπρός να είναι καλός και ικανός.

Σαν θέλει η νύφη κι ο γαμπρός, τύφλα να 'χει ο πεθερός.
Όταν δύο νέοι αγαπιούνται, τα πεθερικά δεν μπορούν να εμποδίσουν το γάμο.

Χωρίς γαμπρό γάμος δε γίνεται.
Είναι αδύνατο να επιτύχουμε ένα έργο αν δεν έχουμε τις βασικές προϋποθέσεις.

Ούτε την κόρη του δίνει, ούτε το συμπέθερο κακοκαρδίζει.
Λέγεται για κείνον που καταφέρνει να κάνει τη δουλειά του και να τα έχει με όλους καλά.

Όλα του γάμου δύσκολα κι η νύφη γκαστρωμένη.
Όταν παρουσιαστεί σε μια υπόθεση ξαφνικά ένα εμπόδιο την τελευταία στιγμή.

Βρες τη νύφη εσύ κι εγώ σε στεφανώνω.
— Τα σημαντικά αποκτήματα έχουν και περισσότερη σημασία.
— Θα πρέπει να έχουμε ορισμένες προϋποθέσεις για

να περιμένουμε βοήθεια από το περιβάλλον μας.

Σώγαμπρος, αλεπού γδαρμένη.
— Μακριά από πεθερικά.
— Καλύτερα ο καθένας στο δικό του σπίτι.

Πάρτονε στο γάμο σου να σου πει και του χρόνου.
Λέγεται γι' αυτούς που πολλές φορές μιλούν χωρίς λογική και ανόητα, ή λένε ακατάλληλες σκέψεις και απόψεις σε ακατάλληλο τόπο και χρόνο.

Ανύπαντρος συμπέθερος για λόγου του γυρεύει.
— Το προσωπικό συμφέρον προέχει πάντοτε.
— Συνήθως οι έξυπνοι άνθρωποι δεν παραμελούν και το προσωπικό τους κέρδος.
Ο παπάς πρώτα τα γένια του βλογάει.

Τον ακάλεστο στο γάμο κάτω-κάτω τον καθίζουν.
Αν πάει κανείς ακάλεστος σε μια παρέα, σ' ένα σπίτι ή σ' ένα γάμο, είναι πολλές φορές ανεπιθύμητος.

Όλη η βδομάδα του γαμπρού κι η Κυριακή της νύφης.
Συνήθως την Κυριακή οι άνδρες βγάζουν να διασκεδάσουν τις γυναίκες τους.

Η γυναίκα όταν παντρευτεί και το μουλάρι όταν σαμαρωθεί, δείχνουν τις πληγές τους.
Τα ελαττώματα φαίνονται μετά το γάμο.

Και παντρεμένος μασκαράς κι ανύπαντρος ρεζίλι.
Και αυτά άσχημα και τ' άλλα χειρότερα.

Το χαρτί και το μελάνι, τον καλό γαμπρό τον κάνει.
Ο μορφωμένος ο γαμπρός είναι καλύτερος.

Ο έρωτας, ο βήχας και ο παράς δεν κρύβονται.
Ορισμένα πράγματα ή καταστάσεις δεν κρύβονται.

Επαντρεύτηκε η πείνα με τη δίψα.
— Παντρεύτηκαν δύο φτωχοί.
— Παντρεύτηκαν δυο πεινασμένοι.

Χωρίς ψωμί, χωρίς κρασί, παγώνει κι η αγάπη.
— Με τη φτώχεια η αγάπη σιγά σιγά σβήνει.
— Ο έρωτας πρέπει να έχει και μερικές προϋποθέσεις για να στεργιώσει.

Άλλος πλήρωσε τη νύφη.
Άλλος έφταιγε κι άλλος πλήρωσε.

Έρωτας είναι το φως που μου θαμπώνει τα μάτια και μου κρύβει τα ελαττώματά σου.
— Οι ερωτευμένοι επηρεάζονται από την αγάπη και δεν βλέπουν ο ένας τα ελαττώματα του άλλου.
— Ο έρωτας είναι τυφλός.

Τα έξοδα του γάμου η νύφη δεν τα βγάζει.
— Όταν από μια υπόθεση ή μια εργασία, το κέρδος που περιμένουμε δεν είναι αυτό που έπρεπε να έχουμε, ούτε καλύπτει τα έξοδα και τον κόπο που έχουμε κάνει.
— Λέγεται και ειρωνικά, όταν σ' ένα γάμο η νύφη είναι πολύ άσχημη.

Ο έρωτας είναι σαν το φρέσκο το αυγό, ο γάμος σαν το καλοβρασμένο και το διαζύγιο σαν το σπασμένο.

Και του κουμπάρου* ο σκύλος, σύντεκνος είναι κι εκείνος.

— Όταν αγαπάμε κάποιον αληθινά πρέπει να αγαπάμε και τους φίλους του.

— Επίσης λέγεται ειρωνικά για τις φατρίες που δημιουργούν ορισμένες ομάδες ανθρώπων.

* *Κουμπάρος, είναι λέξη που προέρχεται από το γαλλικό compère, που σημαίνει ό,τι και η ελληνική.*

4. ΕΝΤΟΜΑ

Βγάζει από τη μύγα ξύγκι.

Λέγεται για τον πολύ τσιγκούνη, εκείνον που από την παραμικρή ευκαιρία κοιτάζει να έχει κέρδος.

Και το μυρμήγκι έχει το βάρος του.

Ακόμα και ο πιο ασήμαντος άνθρωπος έχει τις έγνοιες του. Ή, ακόμα και ο πιο ταπεινός άνθρωπος έχει την προσωπικότητά του.

Όταν θέλει να χαλάσει ο Θεός τον μέρμηγκα, του βάζει φτερά και πετάει.

Όταν ένας ασήμαντος και απλοϊκός άνθρωπος δεν μπορεί να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες που του παρουσιάζονται, γιατί είναι ανώτερες από τις δυνατότητές του.

Πήρε ό,τι σηκώνει η μύγα στο φτερό της.

Δηλαδή δεν πήρε ή δεν κέρδισε τίποτα.

Ζητάς ψύλλους στ' άχυρα.

Ασχολείσαι με μικρολεπτομέρειες.

Όλες οι μέλισσες δεν κάνουν μέλι.

— Όλοι οι καλοί άνθρωποι δεν κάνουν πάντοτε α-

γαθοεργίες.

— Όλοι οι εργατικοί άνθρωποι δεν βγάζουν χρήματα, ή δεν τα καταφέρνουν το ίδιο καλά.

Σαν τη μύγα στο γάλα.

— Ξεχωρίζει στο περιβάλλον του.

— Κάνει εντύπωση.

Πεταλώνει και τον ψύλλο ακόμα.

Ο πολύ έξυπνος, ο ικανός.

Για ψύλλου πήδημα.

— Με τον παραμικρό λόγο.

— Με την παραμικρή αιτία.

Σε κλεισμένο στόμα μύγα δεν μπαίνει.

Το λέμε για τους προσεκτικούς και ικανούς ανθρώπους, οι οποίοι δε χάφτουνε μύγες.

Από μέρμηγκα πετσί κι απ' το κουνούπι ξύγκι.

Λέγεται για τους τσιγκούνηδες και φιλάργυρους που αποβλέπουν στο κέρδος και στις πιο μικρές ευκαιρίες.

Χόρτασε η ψείρα και βγήκε στο γιακά.

— Νεοπλουτισμός.

— Όταν ξοδεύουμε πολλά λεφτά, αυτά φαίνονται.

Έκανε τον ψόφιο κοριό.

Έκανε σα να μη συνέβαινε τίποτα.

Ούτε φωνή ούτε ακρόαση.

Έκανε την πάπια.

Έκανε τη μύγα ελέφαντα.

— Μεγαλοποίησε τα πράγματα.

— Ένα ασήμαντο θέμα ή μια υπόθεση την παρουσίασε σαν σπουδαίο γεγονός.

Αν έχεις νύχια θα ξυστείς και αν δεν έχεις θα σε φάνε οι ψείρες.

Θα πρέπει να έχουμε τον τρόπο να τα βγάλουμε πέρα μόνοι μας, από τις δυσκολίες που μας τυχαίνουν.

Του μπήκαν ψύλλοι στ' αυτιά.

Υποψίες, π.χ. μεταξύ συζύγων.

Έκανε κι η μύγα αλώνι και γυρίζει και μαλώνει.

Λέγεται για εκείνους οι οποίοι είναι εντελώς ανίκανοι και όμως πετυχαίνουν.

Έκανε κι η μύγα κώλο, κι έχεσε τον κόσμο όλο.

Λέγεται γι' αυτούς που ανέλπιστα απέκτησαν μικρή περιουσία και περηφανεύονται γι' αυτό.

Έφαγε η μύγα σίδερο και το κουνούπι ατσάλι.

Ειρωνικά, για εκείνους που λένε ότι θα κάνουν πράγματα αδύνατα.

Η ψείρα τρώει από τον αφέντη της.

— Οι φτωχοί ζουν από τις υπηρεσίες που προσφέρουν σε πλουσιότερους ανθρώπους.

— Υπάλληλοι, οι οποίοι κερδίζουν προσφέροντας τις υπηρεσίες τους σε πλούσια αφεντικά.

Και το κουνούπι μπαίνει στη μύτη.

— Και στους αδυνάτους είναι δυνατή η εκδίκηση, σ' αυτούς που τους καταπιέζουν και είναι ισχυρότεροι.

— Και ασήμαντοι άνθρωποι μπορούν καμιά φορά να δικαιωθούν και να κάνουν έντονη την παρουσία τους σε άλλους ικανότερους και ισχυρότερους.

Όσα λόγια σου 'λεγα, τόσες μύγες έχαφτες.
Όσα ψέματα και χαζομάρες σου είπα, δεν τις κατάλαβες.

Μας έγινες τσιμπούρι*.
Μας έγινες υπερβολικά ενοχλητικός.
Μας έγινες στενός κορσές.

Ο φαλακρός ψείρες δεν έχει.
Δεν μπορείς να πάρεις κάτι απ' αυτόν που δεν έχει.
Ουκ αν λάβεις παρά του μη έχοντος.

Είναι σκνίπα στο μεθύσι.
Είναι πολύ μεθυσμένος.

Το 'χει η κούτρα του να κατεβάζει ψείρες.
Λέγεται για τους άτυχους και ανίκανους, που σε κάθε περίπτωση βγαίνουν ζημιωμένοι.

Έχει κι ο μέρμηγκας χολή, έχει κι η μύγα σπλήνα.
Λέγεται ειρωνικά για ανθρώπους αδύνατους, οι οποίοι πολλές φορές παριστάνουν τους θυμωμένους και γενναίους και απειλούν τους πάντες.

Και το μερμήγκι με το δικό του το καντάρι, σαράντα κιλά ζυγίζει.
Ο κάθε άνθρωπος, με τα δικά του κριτήρια βρίσκει τον εαυτό του ικανότερο απ' ό,τι είναι στην πραγματικότητα.

** Τσιμπούρι είναι ένα έντομο, παράσιτο του δέρματος των ζώων και ιδιαίτερα των σκυλιών.*

Σε βλέπω σαν κουνούπι.
— Δεν σε υπολογίζω καθόλου.
— Η παρουσία σου δεν με επηρεάζει καθόλου.
— Για μένα είσαι ασήμαντος.

Σ' έφαγε η μαρμάγκα*.
— Έπαθες μεγάλη συμφορά.
— Κατόρθωσαν να σε βλάψουν και να σε κατατροπώσουν οι εχθροί σου.

Τον τρώει το σαράκι**.
Τον βασανίζει κρυφή στεναχώρια.
Βράζει με το ζουμί του.

** Μαρμάγκα είναι είδος δηλητηριώδους αράχνης, που λέγεται και σφαλάγγι.*

*** Σαράκι, είναι ζωύφιο που τρώει το ξύλο.*

5. ΕΡΠΕΤΑ

Έβγαλε το φίδι από την τρύπα.
— Ανέλαβε μια δύσκολη δουλειά και την έφερε σε πέρας.
— Είχε μια επιτυχία σε δύσκολη περίπτωση.

Το φίδι που δε βλάπτει, να ζήσει χίλια χρόνια.
Εχθρός που δεν μπορεί να με βλάψει, δεν μ' ενοχλεί.

Το φίδι φίλος δεν πιάνεται.
— Τους σκληρούς και μοχθηρούς ανθρώπους, οι οποίοι μπορούν να μας βλάψουν, καλύτερα να τους αποφεύγουμε.
— Ο εχθρός δε γίνεται εύκολα φίλος.

Μην τρέφεις στον κόρφο σου φίδι.
— Μην καλοπιάνεις τον εχθρό σου.
— Μη φιλοξενείς εχθρό σου.
— Μην συνεταιρίζεσαι και μην έχεις δοσοληψίες με εχθρό σου.

Η γλυκιά η γλώσσα βγάζει το φίδι από την τρύπα.
— Με τον καλό λόγο, όλα γίνονται.
— Με την ευγένεια κατορθώνουμε πολλά πράγματα.

Κι αν κελαϊδάει η οχιά, δε γίνεται γαρδέλι*.
Ο κακός και μοχθηρός άνθρωπος, όσο γλυκομίλητος κι αν είναι, δεν παύει να είναι κακός.

Ο διπρόσωπος ο φίλος είναι φίδι κολοβό.
Λιγότερο επικίνδυνος είναι ένας εχθρός μας, από ό,τι ένας κακός φίλος μας, ο οποίος μπορεί να μας βλάψει χωρίς να το καταλάβουμε.

Την κότα κακαρίζοντας το φίδι βγαίνει και την τρώει.
— Εκείνος που μιλάει πολλά και είναι φλύαρος, αποκτά και επικίνδυνους εχθρούς.
— Με τα πολλά λόγια μπορεί κανείς να μπλεχτεί σε στενάχωρες καταστάσεις.

Μην πατάς το φίδι στην ουρά.
Μην ενοχλείς τον εχθρό σου εκεί που τον πονάει, γιατί μπορεί να σε βλάψει ανεπανόρθωτα.

Όση γλυκάδα έχει το χέλι, τόση πικράδα έχει το φίδι.
— Ενώ μοιάζουν στην εμφάνιση είναι τελείως διαφορετικά.
— Όταν δυο άνθρωποι μοιάζουν στην εμφάνιση αλλά έχουν διαφορετικούς χαρακτήρες.

Πίσω είναι τα φίδια με τις ουρές.
Λέγεται για τις δύσκολες υποθέσεις, οι οποίες φαινομενικά είναι ευκολότερες.
Πίσω έχει η αχλάδα την ουρά.

* *Γαρδέλι είναι η καρδερίνα.*

Του φιδιού το δάγκωμα, ύστερα πονεί.
Τα φαρμακερά λόγια και οι συκοφαντίες, μετά από καιρό φέρνουν αποτέλεσμα και μας βλάπτουν.

Κάλλιο φιδιού γλώσσα να σε φα παρά γυναικός κακής.
Τα λόγια των κακών ανθρώπων βλάπτουν περισσότερο από το δάγκωμα του φιδιού.

Φύλαξε το φίδι το χειμώνα, να σε δαγκώσει το καλοκαίρι.
Βοήθησε κακό άνθρωπο, όταν έχει ανάγκη, για να σε βλάψει όταν θα είναι ικανός.

Χύνει το φαρμάκι του σαν το φίδι.
Ο κακόγλωσσος. Τα λόγια του μπορούν να βλάψουν ανεπανόρθωτα.

Με ξένα χέρια, φίδια δεν πιάνονται.
Θα πρέπει να ενεργήσεις και να αγωνιστείς μόνος σου για να αποφύγεις τις δυσκολίες που σου παρουσιάζονται.

Μαύρο φίδι που σ' έφαγε.
— Μεγάλο κακό έπαθες.
— Σου ήρθε μεγάλη συμφορά.

Με ζώσανε τα φίδια.
Άρχισα να υποψιάζομαι τον επικείμενο κίνδυνο.

Φίδι να φτύσει, θα σκάσει.
Λέγεται για τον πολύ θυμωμένο ή πειραγμένο.

Βάλανε τον τρελό να βγάλει το φίδι απ' την τρύπα.
Αναθέσανε στον πιο αφελή να φέρει σε πέρας το πιο·

επικίνδυνο μέρος μιας υπόθεσης.

6. ΖΩΑ

Τι γυρεύει η αλεπού στο παζάρι;
Οι πονηροί άνθρωποι δεν μπλέκονται σε επικίνδυνες καταστάσεις. Ξέρουν να αποφεύγουν τις κακοτοπιές.

Ούτε γάτα, ούτε ζημιά.
— Όλα εντάξει.
— Δε ζημιώσαμε καθόλου ή δεν πάθαμε τίποτα.

Εκατό χρονών η αλεπού, εκατόν δέκα τ' αλεπουδάκια.
Η παροιμία αυτή λέγεται για τους θρασείς και αυθάδεις, απέναντι στους μεγαλυτέρους τους, νέους.
Έλα παππού μου να σου δείξω τα χωράφια σου.

Η χελώνα το παιδί της αγγελόπουλο το κράζει.
Οι γονείς, συνήθως, έχουν αδυναμία στα παιδιά τους, ώστε να βλέπουν μόνο τα προτερήματά τους.

Αγγελική φωνή από γαϊδάρου στόμα.
Το λέμε για τους αγροίκους και αισχρούς ανθρώπους που κάνουν το γλυκομίλητο, για να μας παρασύρουν στα σχέδιά τους.

Άλογο που δεν εκαβαλίκεψες, ποτέ μην το κατηγορείς.
Μην κατηγορείς ανθρώπους που δε γνώρισες και μη βασίζεσαι σε ξένες πληροφορίες, γιατί πιθανόν να είναι ανακριβείς.

Μαθημένο το αρνί να του παίρνουν το μαλλί.
Μερικοί άνθρωποι είναι συνηθισμένοι στη δυστυχία, στην κακομεταχείριση και στην εκμετάλλευση.

Η αλεπού με το νου της κοκκόρια μαγειρεύει.
— Πολλές φορές με το νου μας πανηγύρια κάνουμε.
— Σκεπτόμαστε και επιθυμούμε αυτά που χρειαζόμαστε στην πραγματικότητα.

Εκεί που μας χρωστούσανε, μας πήραν και το βόδι.
— Η αχαριστία από τους συνανθρώπους μας, στην ευεργεσία που τους είχαμε κάνει.
— Ενώ έχουμε βοηθήσει και εξυπηρετήσει ορισμένους ανθρώπους, αυτοί, αντί να αισθάνονται υποχρεωμένοι απέναντί μας, κοιτάζουν να μας εκμεταλλευτούν και να μας αδικήσουν.

Δυο γάιδαροι μαλώνανε σε ξένο αχυρώνα.
Μαλώματα για ξένες υποθέσεις που δε μας αφορούν.

Μας τάξανε λαγούς με πετραχείλια.
— Υπερβολικές και απραγματοποίητες υποσχέσεις.
— Μας υποσχέθηκαν πολλά, αλλά δεν είδαμε κανένα κέρδος.

Η αλεπού με το παιδί της, ένα δέρμα κρατούνε.
— Πονηροί και τα παιδιά και οι γονείς τους.
— Πονηρός και ο προϊστάμενος και οι υπάλληλοι.

Αντί για λαγό έβγαλε αρκούδα.
— Ενώ περιμένουμε κάτι καλό, μας βρίσκει η ατυχία.
— Ενώ προσπαθούμε για το καλύτερο, μας έρχεται το χειρότερο.

Από καβάλα σ' άλογο, κάθησε σε γαϊδούρι.
Ξέπεσε από τη θέση του.
Από δήμαρχος, κλητήρας.

Της αρκούδας, άμα βγάλεις το χαλκά, βλέπεις αν είναι ήμερη ή άγρια.
Εάν δώσεις την ελευθερία του σ' έναν άνθρωπο, τότε καταλαβαίνεις αν είναι καλός ή κακός.

Γάιδαρο που δε σε βλάπτει, άφησέ τον να γκαρίζει.
Έναν άνθρωπο που δεν μπορεί να σε βλάψει, άφησέ τον να λέει λόγια σε βάρος σου.

Όσα δε φτάνει η αλεπού τα κάνει κρεμαστάρια.
Προφάσεις και δικαιολογίες για κάτι που δεν μπορούμε να κάνουμε.

Έβαλαν το λύκο να φυλάγει τα πρόβατα.
Όταν είναι το ακατάλληλο πρόσωπο στην ακατάλληλη θέση.

Όσο κι αν αδυνατίσει το βουβάλι, πάλι για ένα βόδι κάνει.
Όσο κι αν ξεπέσει ο ικανός και έξυπνος άνθρωπος, δεν παύει να είναι χρήσιμος.

Μπάτε σκύλοι αλέστε κι αλεστικά μη δίνετε.
Μπείτε αγροίκοι άνθρωποι και κάντε τα άνω-κάτω

και λογαριασμό μη δίνετε σε κανένα.

Όταν φύγει ο γάτος απ' την τρύπα παίζει ο ποντικός την αλφαβήτα.
— Όταν λείψουν αυτοί που επιβλέπουν, οι άλλοι παίρνουνε θάρρος και κάνουν φασαρίες και αταξίες.
— Όταν λείπει ο διευθυντής οι υπάλληλοι κάνουν ό,τι θέλουν.
Όταν λείπει ο γάτος, χορεύουν τα ποντίκια.

Ο λύκος στη γειτονιά του, αρνί δεν αρπάζει.
Οι περισσότεροι άνθρωποι στο άμεσο περιβάλλον τους ή στη γειτονιά τους συμπεριφέρονται καλά, πολλές φορές από υπολογισμό και υστεροβουλία.

Όλα τα γουρούνια, μια μύτη έχουνε.
Όλοι οι απατεώνες ένα χαρακτήρα έχουν και μια συμπεριφορά.

Κάλλιο γαϊδουρόδενε παρά γαϊδουρογύρευε.
Είναι η έγκαιρη προφύλαξη και προνοητικότητα.
Των φρονίμων τα παιδιά πριν πεινάσουν μαγειρεύουν.

Έκανε την πάπια.
Έκανε τον ανήξερο, τον αθώο.
Έκανε τον ψόφιο κοριό.

Σαν βρεγμένη γάτα.
— Ντροπιασμένος και φοβισμένος.
— Λέγεται ειρωνικά για τον αποτυχημένο άνθρωπο.

Το ψωριάρικο σκυλί, το σύντροφό του θε να βρει.
Ο ταλαίπωρος ή ο κακομοίρος ή ο αποδιωγμένος,

ψάχνει συντροφιά στον όμοιό του.
Όμοιος ομοίω αεί πελάζει.

Το καλό τ' αρνί, από δυο μάνες βυζαίνει.
Ο καλός και έξυπνος, ίσως και ο ισχυρός άνθρωπος, έχει μεγαλύτερα κέρδη.

Αν δεν κλωτσήσει ο γάιδαρος, δεν τον ξεφορτώνουν.
— Η διαμαρτυρία φέρνει αποτέλεσμα.
— Αν δεν ζητήσεις αυτό που θέλεις, δε θα το πετύχεις.

Και η πίττα γερή και ο σκύλος χορτάτος.
Λέγεται για εκείνους που καταφέρνουν και τη δουλειά τους να κάνουν και να τα έχουν με όλους καλά.

Όποιος κυνηγάει δυο λαγούς, κανένα δεν βαρά.
Όποιος ασχολείται με πολλές δουλειές στο τέλος δεν πετυχαίνει σε καμιά.
Όποιος θέλει τα πολλά, χάνει και τα λίγα.

Στ' αλόγου τον τόπο, γαϊδούρι μη δένεις.
— Ο καθένας στην κατάλληλη θέση.
— Μη βάζεις σε ανώτερη θέση άνθρωπο με λίγες ικανότητες.

Εξαιτίας του αφεντικού του, το σκυλί δεν το χτυπάνε.
Η προστασία που έχουν οι υπηρέτες, πολλές φορές, από τα αφεντικά τους, ή οι οπαδοί από τους αρχηγούς τους.
Και του κουμπάρου ο σκύλος, σύντεκνος είναι κι εκείνος.

Η γκαμήλα αν θέλει γομαράγκαθα, ας μακρύνει το λαιμό της.
— Όταν θέλεις κάτι ή έχεις ανάγκη, κουνήσου ο ίδιος για να το πετύχεις.
— Μη περιμένεις πάντα από τους άλλους να σε εξυπηρετήσουν.

Από ένα πρόβατο, δύο δέρματα δεν βγαίνουν.
— Δυο δουλειές μαζί δε γίνονται.
— Από μια υπόθεση δυο επιτυχίες μαζί δε βγαίνουν.

Ένας χεσμένος ταύρος, όλα του κοπαδιού τα ζωντανά θα τα χέσει.
— Ένα κακό παράδειγμα, όλους μπορεί να μας παρασύρει.
— Ένας κακός και ανίκανος αρχηγός, μπορεί να οδηγήσει στην καταστροφή και τους οπαδούς του.

Του έχεσα το γάιδαρο.
— Τον κατατρόπωσα.
— Τον έβρισα.
— Του έδωσα και κατάλαβε.

Κάποιου του χαρίζαν γάιδαρο κι αυτός κοίταζε τα δόντια του.
Μας χαρίζουν ένα αντικείμενο αξίας ή άλλα αγαθά και εμείς φέρνουμε αντιρρήσεις σε μικρολεπτομέρειες.

Πετάει ο γάιδαρος; Πετάει.
— Όταν είσαι υποχρεωμένος να δέχεσαι οτιδήποτε σου λένε.
— Όταν δεν μπορείς να φέρεις αντίρρηση.

Ένας, αλλά λέων.
Ένας, αλλά ισχυρός και μεγαλοπρεπής και με αξιόλογες ικανότητες.

Βρήκες το χωριό χωρίς σκυλί και γυρίζεις χωρίς ραβδί.
Λέγεται για εκείνους που κάνουν ό,τι θέλουν γιατί τίποτα δεν τους εμποδίζει, ή δεν τους γίνεται έλεγχος.

Το σκυλί αρνί δε γεννάει.
— Ο κακός ο άνθρωπος δεν έχει καλούς απογόνους.
— Από κακούς ανθρώπους δεν έχουμε καλά έργα.

Ο λύκος όταν γερνάει γίνεται των σκυλιών ο μασκαράς.
Ένας ισχυρός όταν γερνάει, πολλές φορές ξεφτελίζεται, ίσως επειδή χάνει τις ικανότητές του.

Η γκαμήλα δεν βλέπει τη δική της καμπούρα, βλέπει της αντικρυνής της.
Λέγεται για τους ανθρώπους που δεν βλέπουν τα δικά τους ελαττώματα, παρά μόνον των άλλων.

Άλλα τα μάτια του λαγού κι άλλα της κουκουβάγιας.
Η παροιμία αυτή λέγεται γενικά όταν συγκρίνουμε πράγματα ανόμοια.

Ο λαγός κι αν κρύβεται, τα αυτιά του φαίνονται.
Όσο κι αν κρυβόμαστε, κάπου θα φανεί ο αληθινός μας χαρακτήρας.

Έχει το κοκκαλάκι της νυχτερίδας.
Είναι συμπαθητικός και περιζήτητος στην παρέα. Είναι χαρακτηριστικό του επιτυχημένου ανθρώπου.

Κάλλιο να χάσεις το μαλλί, παρά τ' αρνί.
Από δυο ζημιές ή ατυχίες, η μικρότερη είναι και η προτιμότερη.

Θέλει η κυρά μου και παίζουν τα γατιά της.
Από την αδιαφορία και ανικανότητα των προϊσταμένων, προέρχονται και οι αταξίες των υφισταμένων.

Είχαμε σκύλο κι εβόηθα το λύκο.
— Λέγεται για τους έμπιστους φίλους μας, οι οποίοι μας προδίδουν και συμμαχούν με τους εχθρούς μας.
— Λέγεται και για τους ανέντιμους δικηγόρους.

Σαν γεράσει η αλεπού, γίνεται καλόγρια.
Ο πονηρός ο άνθρωπος όταν γεράσει φρονιμεύει· ίσως επειδή δεν μπορεί να κάνει διαφορετικά.

Πράσινα άλογα.
— Πράγματα απίθανα και ακατόρθωτα.
— Υποθέσεις απραγματοποίητες.

Τα νηστικά σκυλιά φούρνους χαλάν.
Οι φτωχοί και οι πεινασμένοι, πολλές φορές κάνουν φασαρίες.

Το καλό τ' αρνί, απ' το κοπάδι δεν το χωρίζουν.
Οι καλοί οι άνθρωποι δεν διώχνονται από μια ομάδα ή από την κοινωνία.

Απ' το χαμόκλαδο που δεν περιμένεις, βγαίνει ο λαγός.
Εκεί που δεν το περιμένεις, έρχεται το κέρδος και η επιτυχία.

Όταν δεις λύκου αχνάρια, έχε το νου σου στα πρόβατα.
Υπάρχουν πάντα σημεία που μας προειδοποιούν για ένα κακό ή για μια αποτυχία.

Τα μετρημένα πρόβατα, ο λύκος δεν τα τρώει.
Όταν κάνουμε καλά τους λογαριασμούς μας, δεν χάνουμε τίποτα.

Νηστικό αρκούδι δεν χορεύει.
— Ο πεινασμένος άνθρωπος δεν έχει όρεξη για δουλειά, ούτε αποδίδει όπως θα έπρεπε.
— Για να αποδώσει ένας υπάλληλος ή ένας εργάτης, πρέπει να πληρωθεί.
Αν δε λαδώσεις τον τροχό, δε γυρίζει.

Σκυλί που γαυγίζει, δε δαγκώνει.
Πολλοί άνθρωποι κάνουν μόνον φασαρίες με τα λόγια, αλλά δε βλάπτουν τελικά κανέναν.

Κατά φωνή και ο γάιδαρος.
Όταν βλέπουμε ένα πρόσωπο, ενώ ταυτόχρονα έχουμε τη συζήτησή του.

Κροκοδείλια δάκρυα.
Το λέμε για εκείνους ή εκείνες που ψευτοκλαίνε, προκειμένου να πετύχουν κάτι προς όφελός τους.

Σώθηκε απ' το στόμα του λύκου.
— Σώθηκε από σοβαρό και βέβαιο θάνατο.
— Σώθηκε από την καταστροφή.

Η αλεπού όταν πεινάει, προσκυνάει.
Λέγεται για τους πονηρούς, που μόνο όταν έχουν ανάγκη έρχονται να παρακαλέσουν.

Λαγού καρδιά έχει.
Είναι δειλός.

Κάθε αρνί κρέμεται από το ποδάρι του.
— Ο καθένας με την τύχη του.
— Καθένας με τις ικανότητές του.

Λείπει ο γάτος και χορεύουν τα ποντίκια.
Όταν λείπει ο αρχηγός ή ο υπεύθυνος, οι άλλοι ατακτούν ή κάνουν ό,τι θέλουν.

Ενθουσιασμός χωρίς γνώσεις, είναι σαν άλογο χωρίς χαλινάρι.
Ο παράλογος και ακράτητος ενθουσιασμός μπορεί να μας οδηγήσει σε εξωφρενικές και κουτές ενέργειες.

Ο λύκος κι αν εγέρασε κι άλλαξε το μαλλί του, μήτε τη γνώμη άλλαξε, μήτε την κεφαλή του.
Ορισμένοι άνθρωποι μένουν αδιόρθωτοι και στα γεράματά τους, δηλαδή ποτέ δεν ωριμάζουν.

Ο πεινασμένος γάιδαρος, ξυλιές δεν μετράει.
Οι φτωχοί και ταλαίπωροι υπομένουν πολλά, προκειμένου να εξασφαλίσουν τα απαραίτητα για τη ζωή.

Όταν ο σάλιαγκας ζητεί ν' αλλάξει το καυκί του, πρώτα βγάζει τα κέρατα κι έπειτα το κορμί του.
Λέγεται γι' αυτούς που τα κάνουν όλα με τη φυσική τους τάξη, δηλαδή για τους επιμελείς.

Στου σκύλου το προσκέφαλο, ψωμί δεν ξημερώνει.
Είναι οι εκμεταλλευτές και οι άπληστοι, δηλ. αυτοί που κοιτάζουν να έχουν πάντοτε κέρδος.

Τα βόδια τα δένουν από τα κέρατα, τον άνθρωπο τον δένουν απ' το λόγο του.
Ο αξιοπρεπής άνθρωπος πρέπει πάντα να κρατάει το λόγο του, γιατί έτσι αποκτά πίστη και εμπιστοσύνη στο περιβάλλον του.

Ο ποντικός στην τρύπα του δεν χώραγε, έσερνε και κολοκύθα.
Λέγεται για τους φτωχούς, οι οποίοι δεν βλέπουν τη φτώχεια τους, παρά ξανοίγονται σε έξοδα, όπως φιλοξενίες κλπ.

Χρυσωμένος γάιδαρος, πάντα γάιδαρος είναι.
Η εξωτερική εμφάνιση δεν είναι το παν στον άνθρωπο· παίζει ρόλο και ο χαρακτήρας του.
Απ' έξω κούκλα κι από μέσα πανούκλα.

Παλιός γάιδαρος, καινούργια περπατησιά δεν κάνει.
Μην περιμένουμε από ανθρώπους κακούς και αναιδείς να αλλάξουν συμπεριφορά. Πάντοτε θα ενεργούν όπως είναι συνηθισμένοι.
Άλλαξε ο Μανωλιός, έβαλε την σκούφια του αλλιώς.

Όποιος κάνει το λιοντάρι σε καιρό ειρήνης, γίνεται ζαρκάδι σαν αρχίσει ο πόλεμος.
— Λέγεται για όσους θέλουν να αποφύγουν τον πόλεμο.
— Φανερώνει, ίσως, εξυπνάδα.

Ωσότου το νερό φτάσει στη δεξαμενή, ο βάτραχος ψοφάει.
Πρέπει να βοηθούμε εγκαίρως και όχι κατόπιν εορτής.

Αν δεν γονάτιζε η γκαμήλα, δεν την εφορτώνανε.
Πολλές φορές θέλουμε και τα παθαίνουμε. Φορτωνόμαστε σκοτούρες και υποχρεώσεις, από καλοσύνη.

Αρκούδα κακομούτσουνη με τα πλατιά ποδάρια.
Λέγεται για γυναίκες άσχημες και σωματώδεις, που πολλές φορές όμως, έχουν πονηρή καρδιά και σχεδόν έξυπνο χαρακτήρα.

Η ίδια η αλεπού δεν πέφτει δυό φορές στην παγίδα.
Ο πονηρός και έξυπνος άνθρωπος δεν κάνει δυό φορές το ίδιο σφάλμα.
Το δις εξαμαρτείν, ουκ ανδρός σοφού.

Ο ποντικός περνά καλά στην τρύπα του.
— Καθένας στο σπίτι του καλοπερνάει.
— Καθένας σε ευνοϊκό περιβάλλον είναι ευτυχισμένος.

Λαγός τη φτέρη έσειε, κακό του κεφαλιού του.
— Καμιά φορά δείχνουμε μόνοι μας τον τρόπο να μας βλάψουν οι εχθροί μας.
— Με τη χαζομάρα και απερισκεψία μας, βρισκόμαστε εκτεθειμένοι στο περιβάλλον μας.

Από τη Σκύλλα στη Χάρυβδη.
— Απ' το κακό στο χειρότερο.
— Απ' την μια ατυχία στην άλλη.

Το καλό άλογο βγάζει το κριθάρι του.
Ο ικανός και εργατικός άνθρωπος, έχει και τα ανάλογα κέρδη, ή αποδίδει όπως πρέπει στην εργασία του.

Σαν τη χελώνα πάει.
— Πηγαίνει αργά.
— Βραδυπορεί στις ενέργειές του ή στις υποθέσεις του.

Γάτα που κοιμάται ποντικούς δεν πιάνει.
Άνθρωπος που δεν έχει το νου του ή δεν είναι έξυπνος, δεν έχει επιτυχίες.

Σέρνει ο λαγός τον λέοντα με το χρυσό το ράμμα.
Λέγεται ειρωνικά για τις πονηρές γυναίκες, που με τα καλοπιάσματα κάνουν ό,τι θέλουν τους άνδρες τους.

Όλοι με τα χρυσά βελούδα, ποιος θα βόσκει τα γαϊδούρια;
— Όλοι κάνουν το αφεντικό, ποιος όμως θα πάει να δουλέψει;
— Όλοι κοιτάζουν την καλοπέρασή τους, ποιος όμως θα κοπιάσει και θα εργασθεί για να φέρουμε σε πέρας τις υποθέσεις μας και τη δουλειά μας;

Φάγαμε όλο το βόδι και στην ουρά θα μείνουμε;
Κάναμε όλη τη δουλειά και τώρα που βρισκόμαστε

στο τέλος θα σταματήσουμε;

Όποιος κοιμάται με σκύλους, σηκώνεται με ψύλλους.
Μπορεί να επηρεαστεί κανείς από τις κακές συναναστροφές που θα έχει.
Όποιος ανακατεύεται με τα χώματα, θα μπουν στα μάτια του.

Σαν το σκύλο με τη γάτα.
— Το λέμε για ανθρώπους που μαλώνουν και τσακώνονται συνεχώς.
— Ασυμφωνία χαρακτήρων, συχνή π.χ. μεταξύ συζύγων.

Αυτός που υπομένει, το λύκο διαφεντεύει.
Αυτός που ξέρει να έχει υπομονή, μπορεί και επιβάλλεται στον ισχυρότερο και αγροίκο.

Για τ' άλογο που τρέχει, δεν χρειάζονται σπιρούνια.
Για τον ικανό και φιλότιμο άνθρωπο, δεν χρειάζονται προτροπές.

Εκάκιωσεν ο βάτραχος κι η λίμνη δεν το ξέρει.
Πολλές φορές όταν θυμώνουμε, μας παίρνει είδηση και το περιβάλλον μας.

Δύο γαϊδάρων άχυρα δεν ξέρει να μοιράσει.
Λέγεται για τους πολύ αδέξιους και ανίκανους, καθώς και για τους κουτούς.

Η αλεπού με ακρίδες δε χορταίνει.
Λέγεται για τους πονηρούς και αχόρταγους που δεν τους φτάνουν τα μικρά κέρδη. Είναι οι εκμεταλλευτές και οι άπληστοι.

Η αλεπού είναι πονηρή, αλλά πιο πονηρός είναι αυτός που την πιάνει.
Και οι απατεώνες, καμιά φορά, πέφτουν σε ικανότερους ανθρώπους και βρίσκουν το μάστορά τους.

Η γκαμήλα δεν κουτσαίνει από τ' αυτί.
Λέγεται για ασήμαντες ζημίες σε πλούσιους ανθρώπους. Μικρές ζημίες δεν μπορούν να κλονίσουν οικονομικά μια μεγάλη επιχείρηση.

Ο γλυκομίλητος μπορεί να θηλάσει και λέαινα.
Με την ευγένεια πετυχαίνουμε και τα πιο δύσκολα πράγματα. Με την ευγένεια ανοίγουν όλες οι πόρτες.

Όποιος παίζει με το γάιδαρο, κλωτσιές θα φάει.
— Όποιος κάνει παρέα με αγροίκους ανθρώπους, θα τον κακομεταχειριστούν.
— Όποιος ανακατεύεται με κατώτερες υποθέσεις στο τέλος θα βγει ζημιωμένος.
Όποιος ανακατεύεται με τα πίτουρα, τον τρώνε οι κότες.

Όταν πεινάει η αλεπού, κάνει πως κοιμάται.
Ο πονηρός προσπαθεί να εξαπατήσει τους συνανθρώπους του, παριστάνοντας τον φρόνιμο, για να έχει κέρδος.

Ποτέ σου μην ξυπνάς λιοντάρι που κοιμάται.
Μη δίνεις αφορμή και μην ερεθίζεις τον ισχυρότερό σου, αφού βλέπεις ότι είναι ήρεμος, δεν σε ενοχλεί και δεν έχει σκοπό να σε βλάψει.

Σαλίγκαρος καιότανε κι εκείνος τραγουδούσε.
— Όταν δεν έχουμε συναίσθηση της κατάστασής μας.
— Άγνοια του κινδύνου στον οποίο βρισκόμαστε.
Κάποιον τονε κρεμούσανε κι αυτός έλεγε: τι όμορφος που είσαι.

Εκατό χρονών λαγός.
Λέγεται ειρωνικά για τους ηλικιωμένους.

Δούρειος ίππος.
— Το δόλωμα.
— Η προσπάθεια να μας ξεγελάσουν.

Χέστηκε η φοράδα στ' αλώνι.
— Πράγματα ασήμαντα, χωρίς καμιά σημασία για τις υποθέσεις μας ή την εργασία μας.

7. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ – ΔΙΑΒΟΛΟΣ

Ο παπάς πρώτα τα γένια του βλογάει.
— Σε κάθε έξυπνο άνθρωπο προηγείται το προσωπικό του συμφέρον.
— Πρώτα πρέπει να εξυπηρετούμε τον εαυτό μας, όταν έχουμε ανάγκη, και μετά τους άλλους.

Δεν έχει ιερό και όσιο.
— Είναι σκληρός και δεν εμπνέει εμπιστοσύνη.
— Προχωρεί, αδίστακτος, χωρίς καμία δέσμευση στις επιδιώξεις του.

Τον ζωντανό αγάπαγε και τα μνημόσυνα άστα.
Έργα και όχι λόγια.

Τον ευλόγησε ο Θεός με τα δυό τα χέρια.
Λέγεται για τους πολύ τυχερούς και ευτυχισμένους.
Γεννούν και τα κοκκόρια του.

Ο καλόγηρος είπε το ψάρι φακή και το 'φαγε Σαρακοστή.
Καμιά φορά ταιριάζουμε τα πράγματα όπως μας συμφέρει κι ενεργούμε ανάλογα.

Η νύχτα βγάζει επίσκοπο κι η αυγή μητροπολίτη.
Λέγεται για τις ύποπτες υποθέσεις ή τις αποφάσεις οι οποίες λαμβάνονται με κρυφό τρόπο.

Είναι διαόλου κάλτσα.
— Ο πονηρός, έξυπνος και ικανός.
— Ο καπάτσος*.

Απορία ψάλτου βηξ.
— Είναι η αμηχανία.
— Όταν δεν καταλαβαίνουμε κάτι και δεν μπορούμε να προχωρήσουμε σε συγκεκριμένες ενέργειες.

Ασθενής και οδοιπόρος, αμαρτίαν ουκ έχει.
Δεν πρέπει να παρεξηγούμε τους ασθενείς ή τους κουρασμένους ανθρώπους, έστω και αν μας ζητήσουν ή μας πούνε κάτι παραπάνω.

Άλλου παπά ευαγγέλιο.
— Αυτό είναι άλλη ιστορία.
— Είναι μια άλλη υπόθεση.

Του Θεού τα χρόνια δεν σώνονται.
— Λέγεται για τους ανυπόμονους.
— Έχουμε καιρό για να κάνουμε ή να πούμε κάτι.

Τον άγιο που δε σε βοηθά, μην τονε προσκυνάς.
Εκείνους που δε σε βοηθούν μη τους καλοπιάνεις, γιατί πάει χαμένος ο κόπος.

* ***Καπάτσος,*** *είναι ιταλική λέξη και σημαίνει ο επιδέξιος, επιτήδειος, ικανός να επιτύχει οτιδήποτε.*

Από τον Άννα στον Καϊάφα.
— Από το κακό στο χειρότερο.
— Από τη μια αποτυχία στην άλλη.

Αν είσαι και παπάς, με την αράδα σου θα πας.
Καθένας πρέπει να περιμένει τη σειρά του, άσχετα με το αξίωμά του.

Τρελός παπάς σε βάφτισε.
Λέγεται για το χαζό και τον τρελό.

Είναι από του διαόλου τη μάνα.
Είναι από μακρινό, άγνωστο μέρος.

Από το διάολο κι ένα κερί να πάρεις, καλό είναι.
Από τον κακόπιστο άνθρωπο, ό,τι μπορέσεις να πάρεις, κέρδος σου είναι.

Δόσιμο, του Θεού το δόσιμο· τ' ανθρώπου, τίποτα δεν είναι.
Μοναχά αυτά που μας δίνει ο Θεός αξίζουν, όπως υγεία, μακροζωία κλπ.

Κάθε μέρα δεν είναι Πασχαλιά.
— Δεν πρέπει να περιμένουμε πάντοτε επιτυχίες, χαρές και πανηγύρια.
— Θα πρέπει να αντιμετωπίζουμε και τις δυσκολίες και τις στενοχώριες που μας βρίσκουν.

Ο Θεός στα ψηλά βουνά ρίχνει το χιόνι.
Ο Θεός στέλνει τα μεγάλα βάρη και τις συμφορές, σ' εκείνους που μπορούν να τα βαστάξουν.

Όταν δεν πάει το βουνό στον Μωάμεθ, πηγαίνει ο Μωάμεθ στο βουνό.
Το λέμε γι' αυτούς που είναι προσγειωμένοι στην πραγματικότητα και ενεργούν ανάλογα σε κάθε περίπτωση.

Τα δώρα και Θεούς έπεισαν.
Με τα δώρα και τα καλοπιάσματα, πετυχαίνουμε πολλά πράγματα.

Εκείνον που βλέπει ο παπάς, εκείνον θυμιατίζει.
Εκείνους που βλέπουμε συνεχώς και τους έχουμε κοντά μας, τους βοηθάμε και τους ενισχύουμε περισσότερο.

Ποιος είδε το Θεό και δεν φοβήθηκε.
Όταν περιγράφουμε έναν άνθρωπο πολύ θυμωμένο ή ένα τρομαχτικό γεγονός.

Το πολύ το Κυριελέησον το βαριέται κι ο παπάς.
Συνεχείς ενοχλήσεις και παρακάλια καταντούν δυσάρεστα και για τον πιο υπομονετικό άνθρωπο.

Ανάστα ο Κύριος.
— Έγινε πανζουρλισμός.
— Μεγάλο ανακάτεμα.

Αλλού ο παπάς κι αλλού τα ράσα του.
Ακαταστασία· ακατάστατος ή ατημέλητος άνθρωπος, σπίτι, μαγαζί κλπ.

Από τον καιρό του Νώε.
Από περασμένες και μακρινές εποχές.

Από το στόμα σου και στου Θεού τ' αυτί.
— Η ευχή σου να πιάσει, να πραγματοποιηθεί.
— Αυτά που μας λες μακάρι να γίνουν πραγματικότητα.

Άλλος αγαπάει τον παπά κι άλλος την παπαδιά.
— Όλοι δεν έχουν τις ίδιες προτιμήσεις.
— Καθένας με τα γούστα του.

Βαριά η καλογερική.
Λέγεται για πράγματα που γίνονται δύσκολα, ή χρειάζονται υπομονή και λιτότητα.

Βρήκα το διάολό μου.
Βρήκα τον μπελά μου.

Θεωρία Επισκόπου και καρδία μυλωνά.
Το λέμε για εκείνους τους ανθρώπους που έχουν ωραία και εντυπωσιακή εμφάνιση, αλλά ασήμαντο χαρακτήρα και φτωχή καρδιά.

Τα ράσα δεν κάνουν τον παπά.
Η εμφάνιση δεν είναι το παν· σημασία έχει και ο χαρακτήρας και οι άλλες ικανότητες ενός ανθρώπου.

Άλλαξε τροπάρι.
— Πρώτα μας έλεγε συνεχώς άλλα, τώρα μας λέει άλλα.
— Αλλαγή συμπεριφοράς.

Πρώτη βοήθεια του Θεού, δεύτερη του γειτόνου.
Ο γείτονας είναι πάντα χρήσιμος, ίσως επειδή είναι και πιο κοντά μας.

Ο Θεός τρέφει τα πουλιά, μα δεν τους βάζει και το φαΐ μες στη φωλιά.
— Μην τα περιμένουμε όλα από το Θεό.
— Να μην περιμένουμε την τροφή μασημένη.
— Πρέπει και εμείς οι ίδιοι να φροντίζουμε γι' αυτά που μας είναι απαραίτητα.

Ο Θεός αγαπάει τον κλέφτη, μα αγαπάει και το νοικοκύρη.
— Ο Θεός προστατεύει και αγαπά περισσότερο τους τίμιους και καλούς ανθρώπους.
— Τελικά η τιμιότητα πάντοτε αμείβεται.

Ο διάολος γίδια δεν είχε και τυρί επούλαγε.
— Είναι η απατεωνία και η πονηριά που έχουν ορισμένοι άνθρωποι.
— Λέγεται κυρίως για τους εμπόρους.
— Ενώ δεν έχουμε τα ανάλογα προσόντα, προσπαθούμε να ξεγελάσουμε τους άλλους.

Κοντός ψαλμός, αλληλούια.
Είναι περιττά τα πολλά λόγια.

Χαλάει ο διάβολος τη φωλιά του;
Χαλάει ο πονηρός και ο απατεώνας την παράνομη δουλειά του;

Αν δε δώσεις, δεν αγιάζεις.
— Η ελεημοσύνη είναι καλό πράγμα.
— Δίνοντας σ' αυτούς που έχουν ανάγκη, αισθανόμαστε και εμείς οι ίδιοι καλύτερα.

Χόλιασε ο καλόγερος κι έκαψε τα ράσα του.
— Ο θυμός μας οδηγεί πάντοτε σε άστοχες και κουτές ενέργειες.
— Ο οργισμένος άνθρωπος μπορεί να βλάψει και τον εαυτό του.

Μοναχός ούτε στον Παράδεισο.
Η μοναξιά, πολλές φορές, δεν υποφέρεται, όσα καλά και αγαθά και αν έχουμε.

Ξέρει ο Θεός ποιο δέντρο μαραίνει.
Ξέρει ο Θεός ποιον άνθρωπο τιμωρεί.

Κάμε του φτωχού καλό, θα το βρεις απ' το Θεό.
Η ελεημοσύνη πάντα αμείβεται.

Καλά τα φαρδομάνικα, μα τα φορούν οι δεσποτάδες.
— Λέγεται ειρωνικά, για όσους μεγαλοπιάνονται.
— Όλοι ποθούν αξιώματα και διακρίσεις, αλλά λίγοι είναι άξιοι γι' αυτά.

Φτωχός άγιος, δοξολογία δεν έχει.
Ο φτωχός και ο κακομοίρης άνθρωπος μένει, σχεδόν πάντοτε, αφανής.

Ας μ' αγαπάει ο Επίσκοπος κι ας με μισούν οι διάκοι.
Ας με προστατεύει ο ισχυρός προϊστάμενος και ας μη με συμπαθούν οι κατώτεροι.

Με ξένα κόλλυβα κάνεις μνημόσυνο.
Λέγεται ειρωνικά, για εκείνους που με ξένα χρήματα κάνουν τους κουβαρντάδες* και επιδεικνύονται και καλοπερνούν χωρίς να ξοδεύουν τίποτα.

* *Κουβαρντάς είναι τούρκικη λέξη και σημαίνει ο γενναιόδωρος, εκείνος που τα ξοδεύει μπόλικα για τους άλλους.*

Έσπασε ο διάολος το ποδάρι του.
Μετά από τόσες αποτυχίες, μας ήρθε αναπάντεχα η επιτυχία.

Θέλω να γενώ καλόγερος να σώσω την ψυχή μου, μα δεν μ' αφήνει ο διάολος που 'χω μες στο βρακί μου.
Σεξουαλικές επιθυμίες, οι οποίες μας εμποδίζουν να ζήσουμε ενάρετη ζωή.

Ούτε διάκο σ' είδαμε, ούτε πρωτοσύγκελλο, και δεσπότης έγινες;
Λέγεται γι' αυτούς που με πλάγια μέσα ανέρχονται σε σύντομο διάστημα σε μεγάλα αξιώματα.

Μην τάξεις σε άγιο κερί και σε παιδί κουλούρι.
Πρέπει να κρατούμε τις υποσχέσεις μας.

Καβάλα παν στην εκκλησιά, καβάλα προσκυνάνε.
Λέγεται γι' αυτούς που είναι προύχοντες, πλούσιοι, ισχυροί και ευτυχισμένοι.

Μην το πεις ούτε του παπά.
Λέγεται όταν γλυτώνει κανείς από μια δύσκολη κατάσταση, ενώ είχε χάσει κάθε ελπίδα.

Δεν δίνει ούτε στον άγγελό του θυμίαμα.
— Ο φιλάργυρος και ο τσιγκούνης.
— Εκείνος που φαΐ στους φίλους του δε δίνει.

Ο διάβολος εγέρασε, καλόγηρος εγίνηκε.
Λέγεται για τους άσωτους νέους που έγιναν ευσεβείς γέροι, ίσως λόγω της ηλικίας.

Δουλειά δεν είχε ο καλόγηρος και με τις μύγες πάλευε.
Λέγεται για τους αργόσχολους που δεν ξέρουν τι να κάνουν και ασχολούνται με σαχλαμάρες.

Ο αναμάρτητος πρώτος τον λίθος βαλέτω.
Εκείνος που νιώθει απολύτως εντάξει, ας κατηγορήσει τους άλλους.

Είδα κι είδα, αλλά γύφτο παπά, δεν είδα.
Το λέμε για κάτι το απίστευτο και αταίριαστο.

Κουτσοί, στραβοί, στον Άγιο Παντελεήμονα.
Όλοι οι ανίκανοι και χαζοί βολεύονται και στεγάζονται σε κάποια στέγη.

Παπά ζουρλό σαν ήβραμε, όλη μέρα ψέλναμε.
— Με ανόητους προϊσταμένους και οι υφιστάμενοι κάνουν χαζομάρες.
— Με ανόητους αρχηγούς και οι οπαδοί συμπεριφέρονται ανάλογα.

Θεού θέλοντος και καιρού επιτρέποντος.
Η παροιμία αυτή λέγεται, όταν θέλουμε να ευχηθούμε, να μην υπάρχει κανένα εμπόδιο στην επιτυχία μιας δουλειάς ή μιας υπόθεσής μας.

Μην κρίνετε, ίνα μη κριθήτε.
Μην κακολογείτε και μην κουτσομπολεύετε τους άλλους, για να μην πάθετε κι εσείς τα ίδια.

Και ο Άγιος φοβέρα θέλει.
Και τους ισχυρούς και κατέχοντες υψηλές θέσεις, πρέπει καμιά φορά να τους πιέζουμε και να απαιτούμε

με επιμονή αυτό που θέλουμε.

Τον έκανα Θεό και Άγιο.
Τον θερμοπαρακάλεσα για να μου κάνει μια εξυπηρέτηση ή μια χάρη.

Του Αγίου του ανάβουν ένα κερί και του διαόλου δύο.
Πρέπει να καλοπιάνουμε περισσότερο τους πονηρούς και ικανούς, από ό,τι τους αγαθούς.

Ο διάολος στα βουνά και τα έργα του στον κάμπο.
Λέγεται γι' αυτούς που αφανώς και από μακριά οργανώνουν σκευωρίες και συνωμοσίες.

Τον έχουν στου διαόλου το κατάστιχο.
— Έχουν γι' αυτόν τη χειρότερη γνώμη.
— Τον εχθρεύονται και γυρεύουν να τον βλάψουν.

Όταν δίνει ο Θεός τ' αλεύρι, παίρνει ο διάολος το σακκί.
Καμιά φορά η ατυχία μας εμποδίζει να απολαύσουμε τα αγαθά των κόπων μας.

Ούτε το διάολο να δεις, ούτε το σταυρό σου να κάνεις.
Απόφευγε τους κακούς και πονηρούς και όταν ακόμα δεν τους θεωρείς ικανούς να σε βλάψουν.
Απ' του διαόλου την αυλή, μήτ' ερίφι μήτ' αρνί.

8. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ, απ' την Παλαιά Διαθήκη.

Όστις εύρηκε γυναίκα, εύρηκε αγαθόν και απήλαυσε χάριν παρά Κυρίου.
Γυναίκα ενάρετον τις θέλει εύρει; διότι η τοιαύτη είναι πολύ τιμιωτέρα υπέρ τους μαργαρίτας.
Και σύμφωνα, λοιπόν, με την Παλαιά Διαθήκη, η γυναίκα η καλή και η ενάρετη, ήταν εκείνη που συγκέντρωνε τα εξής προσόντα: «Θέλει φέρει εις τον άνδραν αυτής καλόν και ουχί κακόν, πάσας τας ημέρας της ζωής αυτής. Ζητεί μαλλίον και λινάριον και εργάζεται ευχαρίστως με τας χείρας αυτής. Είναι ως τα πλοία των εμπόρων, φέρει την τροφήν αυτής από μακρόθεν. Εγείρεται ενώ είναι έτι νυξ, και δίδει τροφήν εις τον οίκον αυτής, και έργα εις τας θεραπαίνας αυτής.
Θεωρεί αγρόν και αγοράζει αυτόν. Ζώνει την οσφύν αυτής με δύναμην και ενισχύει τους βραχίονας αυτής.
Ο λύχνος αυτής δεν σβύνεται την νύκτα. Ανοίγει τας χείρας αυτής εις τους πτωχούς και εκτείνει τας χείρας αυτής προς τους ενδεείς.
Δεν φοβείται την χιόνα δια τον οίκον αυτής, διότι πας ο οίκος αυτής είναι ενδεδυμένος διπλά.

Ισχύν και ευπρέπειαν είναι ενδεδυμένη και ευφραίνεται δια τον μέλλοντα καιρόν.
Ανοίγει το στόμα αυτής εν σοφία και επί της γλώσσης αυτής είναι νόμος ευμενείας.
Επαγρυπνεί εις την κυβέρνησιν του οίκου αυτής, και άρτον οκνηρίας δεν τρώγει.
Τα τέκνα αυτής σηκώνονται και μακαρίζουσιν αυτήν, ο ανήρ αυτής, και επαινεί αυτήν».

Άκουε υιέ μου την διδασκαλίαν του πατρός σου και μην απορρίψης τον νόμον της μητρός σου, διότι ταύτα θέλουσιν είναι στέφανος χαρίτων εις την κορυφήν σου, και περιδέραιον περί τον τράχηλόν σου.

Μακάριος ο άνθρωπος όστις εύρηκε σοφίαν και ο άνθρωπος όστις απέκτησε σύνεσιν.

Μην αρνηθείς το καλόν προς εκείνους εις τους οποίους πρέπει, όταν εν τη χειρί σου είναι να κάνης αυτό.

Μη μάχου τινά αναιτίως, εάν δεν έκαμε κακόν εις σε.

Οι σοφοί θέλουσι κληρονομήσει δόξαν, το δε ύφος των αφρόνων θέλει είναι η ατιμία.

Μην εισέλθεις εις την τρίβον των ασεβών και μη υπάγης εις την οδόν των πονηρών.

Ευφραίνου με την σύζυγον της νεότητός σου. Ας είναι εις σε ως έλαφος ερασμία και δορκάς κεχαριτωμένη, ας σε ποτίζωσιν οι μαστοί αυτής εν παντί καιρώ, ευφραίνου πάντοτε εις την αγάπην αυτής.

Ύπαγε προς τον μύρμηκα, ω οκνηρέ, παρατήρησον

τας οδούς αυτού και γίνου σοφός.

Η σοφία είναι καλυτέρα λίθων πολυτίμων, και πάντα τα επιθυμητά πράγματα δεν είναι αντάξια αυτής.

Ο φόβος του Κυρίου είναι να μισεί τις το κακόν, αλαζονείαν, και αυθάδειαν, και πονηράν οδόν και διεστραμμένον στόμα.

Η οκνηρά χειρ πτωχείαν φέρει, πλουτίζει δε η χειρ του επιμελούς.

Το μίσος διεγείρει έριδας, αλλ' η αγάπη καλύπτει πάντα τα σφάλματα.

Όστις καλύπτει μίσος υπό χείλη ψευδή και όστις προφέρει συκοφαντίαν, είναι άφρων.

Καθώς το όξος εις τους οδόντας, και ο καπνός εις τους οφθαλμούς, ούτω είναι ο οκνηρός εις τους αποστέλλοντας αυτόν.

Όπου εισέλθει υπερηφανία, εισέρχεται και η καταισχύνη, η δε σοφία είναι μετά των ταπεινών.

Ο ενδεής φρενών περιφρονεί τον πλησίον αυτού, ο δε φρόνιμος άνθρωπος σιωπά.

Όστις ταράττει τον οίκον αυτού, θέλει κληρονομήσει άνεμον, και ο άφρων θέλει είναι δούλος εις τον φρόνιμον.

Καλύτερος ο άνθρωπος ο μη τιμώμενος και επαρκών εις εαυτόν, παρά ο κενοδοξών και στερούμενος άρτου.

Η οδός του άφρονος είναι ορθή εις τους οφθαλμούς αυτού, ο δε ακούων συμβουλάς είναι σοφός.

Ο άφρων φανερώνει ευθύς την οργήν αυτού, ο δε φρόνιμος σκεπάζει το όνειδος αυτού.

Η χειρ των επιμελών θέλει εξουσιάζει, οι δε οκνηροί είναι υποτελείς.

Ο φυλάττων το στόμα αυτού, διαφυλάττει την ζωήν αυτού, ο δε ανοίγων προπετώς τα χείλη αυτού, θέλει απολεσθεί.

Πολλήν τροφήν δίδει ο αγρός των πτωχών, τινές δε δι' έλλειψιν κρίσεως αφανίζονται.

Αι σοφαί γυναίκες οικοδομούσι τον οίκον αυτών, η δε άφρων κατασκάπτει αυτόν δια των χειρών αυτής.

Ο χλευαστής ζητεί σοφίαν και δεν ευρίσκει, εις δε τον συνετόν είναι εύκολος η μάθησις.

Ο απλούς πιστεύει εις πάντα λόγον, ο δε φρόνιμος προσέχει εις τα βήματα αυτού.

Ο σοφός φοβείται και φεύγει από το κακόν, αλλ' ο άφρων προχωρεί και θρασύνεται.

Ο οξύθυμος πράττει αστοχάστως και ο κακόβουλος ο άνθρωπος είναι μισητός.

Ο πτωχός μισείται και υπό του πλησίον αυτού, του δε πλουσίου οι φίλοι πολλοί.

Καλύτερον ξενισμός λαχάνων μετ' αγάπης, παρά μόσχος σιτευτός μετά μίσους.

Η γλυκεία απόκρισις καταπραΰνει θυμόν, αλλ' ο λυπηρός λόγος διεγείρει οργήν.

Ο θυμώδης άνθρωπος διεγείρει μάχας, ο δε μακρόθυμος καταπαύει έριδας.

Το ωτίον το οποίον ακούει τον έλεγχον της ζωής, διατρίβει μεταξύ των σοφών.

Πάσαι αι οδοί του ανθρώπου φαίνονται ορθαί εις τους οφθαλμούς αυτού, πλην ο Κύριος σταθμίζει τα πνεύματα.

Η σύνεσις είναι πηγή ζωής εις τον έχοντα αυτήν, η δε παιδεία των αφρόνων, μωρία.

Η καρδία του σοφού συνετίζει το στόμα αυτού και εις τα χείλη αυτού προσθέτει μάθησιν.

Καλύτερος ο μακρόθυμος παρά ο δυνατός, και ο εξουσιάζων το πνεύμα αυτού παρά ο εκπορθών πόλιν.

Όστις αποδίδει κακόν αντί καλού, κακόν δεν θέλει αναχωρήσει από τον οίκον αυτού.

Εν παντί καιρώ αγαπά ο φίλος και ο αδελφός γεννάται δια καιρόν ανάγκης.

Ο κρατών τους λόγους αυτού είναι γνωστικός, ο μακρόθυμος είναι φρόνιμος.

Οίκος και πλούτη κληρονομούνται εκ των πατέρων, αλλ' η φρόνιμος γυνή παρά Κυρίου δίδεται.

Η βουλή εν τη καρδία του ανθρώπου είναι ως ύδατα βαθέα, αλλ' ο συνετός άνθρωπος θέλει ανασύρει αυ-

τήν.

Λύχνος του Κυρίου είναι το πνεύμα του ανθρώπου, το οποίον διερευνά τα ενδόμυχα της καρδίας.

Καλύτερον να κατοικεί τις εν γωνία δώματος, παρά εν οίκω ευρυχώρω μετά γυναικός φιλέριδος.

Όστις εμφράττει τα ώτα αυτού εις την κραυγήν του πτωχού, θέλει φωνάζει και αυτός και δεν θέλει εισακουσθεί.

Στόμα γυναικός αλλοτρίας, είναι λάκκος βαθύς.

Ας μη ζηλεύει η καρδία σου τους αμαρτωλούς, αλλά έσο εν τω φόβω του Κυρίου όλην την ημέραν.

Υπάκουε εις τον πατέραν σου, όστις σε εγέννησε και μη καταφρονείς την μητέραν σου, όταν γηράσει.

Δια της σοφίας οικοδομείται οίκος, και δια της συνέσεως στερεώνεται.

Υιέ μου, φάγε μέλι, διότι είναι καλόν, και κηρήθραν, διότι είναι γλυκεία επί του ουρανίσκου σου και τοιαύτη θέλει είναι εις την ψυχήν σου η γνώσις της σοφίας.

Ο δίκαιος πίπτει επτάκις και σηκώνεται, αλλ' οι ασεβείς θέλουσι πέσει εις τον όλεθρον.

Λόγος λαληθείς πρεπόντως, είναι μήλα χρυσά εις ποικίλματα αργυρά.

Δι' υπομονής πείθεται ο ημεμών, και η γλυκεία γλώσσα συντρίβει οστά.

Όστις σκάπτει λάκκον, θέλει πέσει εις αυτόν, και ο λίθος θέλει επιστρέψει επί τον κυλίοντα αυτόν.

Ακατάπαυστον στάξιμον εν ημέρα βροχερά, και φίλερις γυνή είναι όμοια.

Ο άργυρος δοκιμάζεται δια του χωνευτηρίου και ο χρυσός δια της καμίνου, ο δε άνθρωπος δια του στόματος των εγκωμιαζόντων αυτόν.

Λέων βρυχόμενος και άρκτος πεινώσα είναι διοικητής ασεβής, επί λαόν πενιχρόν.

Ο ηγεμών ο στερούμενος συνέσεως πληθύνει τας καταδυναστείας, ο δε μισών την αρπαγήν θέλει μακρύνει τας ημέρας αυτού.

Οι μύρμηγκες είναι λαός αδύνατος, αλλ' εν τω θέρει ετοιμάζουσι την τροφήν αυτών.

Όστις κτυπά το γάλα, εκβάλλει βούτυρον, και όστις εκθλίβει την ρίνα εκβάλλει αίμα, και όστις ερεθίζει οργήν εξάγει μάχας.

Φωνή βοώντος εν τη ερήμω.
— Δεν μας ακούει κανείς.
— Δεν μας λογαριάζουν και δεν μας προσέχουν.
— Αυτά που λέμε δεν έχουν καμιά ανταπόκριση ή απήχηση στο περιβάλλον μας.

Άλλαι μεν βουλαί ανθρώπων, άλλα δε Θεός κελεύει.
— Πολλές φορές αλλιώς τα περιμένουμε και αλλιώς μας έρχονται.
— Καθένας με το ριζικό του, την τύχη του και το

άστρο του.

Μωραίνει ο Θεός ον βούλεται απωλέσαι.
Καμιά φορά, από χαζομάρα και απερισκεψία, δεν ενεργούμε σωστά και οδηγούμεθα στην αποτυχία κ . την καταστροφή.

Μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι ότι ανταμοιφθήσονται.
Πολλές φορές και οι κουτοί και ανήμποροι, στο τέλος αμοίβονται και βγαίνουν κερδισμένοι· ίσως είναι η ανταμοιβή στην αθωότητά τους και στην κακομοιριά τους.

Διυλίζομεν τον κώνωπα και καταπίνομεν την κάμηλον.
Παραβλέπουμε τα σοβαρά πράγματα και ασχολούμαστε με μικρολεπτομέρειες.

9. ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Αν δεν παινέψεις το σπίτι σου, θα πέσει να σε πλακώσει.
— Όποιος κατηγορεί την οικογένειά του, κακό του κεφαλιού του κάνει.
— Κατηγορώντας το σπίτι μας βλάπτουμε πρώτα τον εαυτό μας.

Σπίτι μου, σπιτάκι μου και φτωχοκαλυβάκι μου.
— Το σπίτι μας, όσο φτωχό και μικρό κι αν είναι, μας φαίνεται καλύτερο απ' όλα τ' άλλα.
— Η οικογένειά μας, όσο φτωχική και ασήμαντη κι αν είναι, την θεωρούμε καλύτερη από τις άλλες.

Το σπίτι σου όταν πεινάει, ελεημοσύνη μην κάνεις.
Μη δίνεις χρήματα σ' άλλους, όταν βλέπεις ότι η οικογένειά σου έχει ανάγκη από αυτά.
Όταν ο κήπος σου θέλει πότισμα, μην ποτίζεις άλλους.

Το σπίτι μας είναι μικρό, μα η κοιλιά μας είναι μεγάλη.
Μπορεί να είμαστε φτωχοί, αλλά η φιλοξενία μας και το φαγητό μας είναι πλούσια.

Όποιος κυβερνά το σπίτι του, κυβερνά και τη ζωή του.
Όποιος είναι αφεντικό στο σπίτι του, είναι άνθρωπος λογικός και ικανός.

Ζευγαρώνει ο θεός δυο κακούς κι έτσι χαλάει μαζί δυο σπίτια.
Οι αποτυχημένοι γάμοι, οι οποίοι συνήθως έχουν συνέπειες και στις οικογένειες των δύο συζύγων.

Κάθε άνθρωπος είναι βασιλιάς στο σπίτι του.
Όλοι οι άνθρωποι νιώθουν περισσότερο άνετα, στο σπίτι τους ή στο γνωστό τους περιβάλλον.

Όλα τα σπίτια σπίτια μου, κι όλες οι αυλές δικές μου.
— Το λέμε για εκείνους που είναι άπληστοι και τα θέλουν όλα δικά τους.
— Λέγεται και για εκείνους που αισθάνονται καλά και αποδίδουν σε οποιοδήποτε περιβάλλον.

Όποιος πουλάει το σπίτι του, γελούν τα κεραμίδια.
Η μεγαλύτερη ανοησία είναι να πουλάει κανείς το σπίτι όπου μένει· θα γελούν και οι εχθροί του από τη χαζομάρα του.

Ούτε σπίτι χωρίς άντρα, ούτε ο άντρας στο σπίτι.
Ενώ δεν υπάρχει σπίτι χωρίς τον προστάτη του άνδρα, ο άνδρας, επειδή εργάζεται, είναι συνεχώς έξω από το σπίτι.

Σαν σε τιμά το σπίτι σου, σε τιμά και η γειτονιά σου.
Αν σε σέβονται και σε εκτιμούν στην οικογένειά σου, σε εκτιμά κι ο κόσμος όλος.

Κάλλιο να έχω στο σπίτι μου ελιές και παξιμάδι, παρά στο ξένο ζάχαρη και να μ' ορίζουν άλλοι.
— Καλύτερα φτωχός και στο σπίτι μου, παρά σε ξένο σπίτι και πλούσιος.
— Παλιότερα λέγονταν κυρίως για τις υπηρέτριες που πήγαιναν να δουλέψουν σε πλούσια σπίτια.

Εγώ κρατώ την κλείδα μου και άλλος την καλύβα μου.
— Όταν δεν καταλαβαίνουμε το κακό που μας κάνουν.
— Νομίζουμε ότι όλα πηγαίνουν καλά, ενώ πίσω μας οι εχθροί μας δουλεύουν σε βάρος μας.

Η μικρή η μαγεριά, κάνει μεγάλα σπίτια.
— Η οικονομία πάντοτε φέρνει τον πλούτο.
— Όταν υπάρχουν λίγα έξοδα μας περισσεύουν πολλά χρήματα.

Το έχει δίπορτο.
— Έχει πολλές ευκαιρίες.
— Μπορεί και ενεργεί με διαφορετικούς τρόπους.

Όταν αποκαεί το σπίτι, όλοι φέρνουν νερό.
Όταν γίνει η ζημιά, όλοι προθυμοποιούνται να βοηθήσουν, αλλά κατόπιν εορτής: Φανερώνει τον κακό χαρακτήρα των ανθρώπων αυτών.

Σαν του γύφτου την καλύβα.
Λέγεται για σπίτια φτωχικά και ακατάστατα.

Είσαι η κολώνα του σπιτιού.
Είσαι το στήριγμα του σπιτιού: συνήθως λέγεται για το πιο αξιόλογο και ικανό μέλος της οικογένειας.

Ούτε πόρτα χωρίς καρφί, ούτε σπίτι χωρίς πομπή.
Κάθε σπίτι ή κάθε οικογένεια δεν μπορεί παρά να έχει και μερικά ψεγάδια.

10. ΟΝΟΜΑΤΑ

Όλα τα 'χει η Μαριορή, ο φερετζές της λείπει.
Ενώ δεν έχουμε τα απαραίτητα, απαιτούμε και ζητούμε επουσιώδη πράγματα.

Βρήκε ο Φίλιππος τον Ναθαναήλ.
— Λέγεται όταν δύο άνθρωποι ταιριάζουν μεταξύ τους.
— Ομοιότητα χαρακτήρων.

Πότε ο Γιάννης δεν μπορεί, πότε ο κώλος του πονεί.
Λέγεται γι' αυτούς που συνεχώς παραπονιούνται ότι είναι άρρωστοι.

Όταν καλοθερίζουνε, γεια σου κυρ-Αριστείδη, κι όταν αλωνίζουνε, τι θέλεις βρε κασσίδη.
Λέγεται για τ' αφεντικά που την ώρα της εργασίας υπόσχονται πλούσια αμοιβή, ενώ μετά φέρονται με σκληρότητα.

Μη σε νοιάζει Μαριορή, ξένη πίττα κι αν καεί.
— Για ό,τι δεν μας αφορά, δεν πρέπει να ενδιαφερόμαστε.
— Τα κουτσομπολιά δεν ωφελούν κανέναν.

Τι Γιάννης, τι Γιαννάκης.
— Το ίδιο πράγμα.
— Οι ίδιες υποθέσεις.

Τα λόγια σου και του Πασχάλη τα χάπια.
Όταν τα λόγια δεν έχουν βαρύτητα, δεν φέρνουν αποτέλεσμα.

Όπου Γιάννης και μάλαμα.
Λέγεται γι' ανθρώπους αγαθούς και ευκολομεταχείριστους.

Ο Μανώλης με τα λόγια, χτίζει ανώγεια και κατώγεια.
Εκτός από τα λόγια χρειάζονται και έργα για να επιτύχουμε στις ενέργειές μας.
Με το νου μας πανηγύρια κάνουμε.

Όπου ο κόσμος και ο Κοσμάς.
Λέγεται για εκείνους που από συμπάθεια και καλοσύνη ενδιαφέρονται για τα προβλήματα των άλλων.

Τι είχες Γιάννη, τι είχα πάντα.
Από τι υποφέρει ο κουτός; Από ό,τι έχει πάντα, δηλαδή από χαζομάρα.

Γιάννης κερνάει και Γιάννης πίνει.
Όταν ο ίδιος κάνει τα έξοδα και ο ίδιος απολαμβάνει.

Τα καλά του Γιάννη θέμε και τον Γιάννη δεν τον θέμε.
— Όταν αγαπούμε τα χρήματα ορισμένων ανθρώπων αλλά τους ίδιους τους αντιπαθούμε.

— Όταν κοιτάζουμε να έχουμε κέρδος από έναν άνθρωπο, αλλά τον ίδιο δεν τον εκτιμούμε.
Αυτό συμβαίνει συχνά σε πολλά προξενιά, όπου ζημιωμένοι βγαίνουν πολλοί άτυχοι γαμπροί.

Όσα ξέρει ο Κωνσταντής, δεν τα ξέρει άλλος κανείς.
Μερικοί άνθρωποι που τους θεωρούμε κουτούς, καμιά φορά ξέρουν περισσότερα πράγματα.

Να σε κάψω Γιάννη, να σ' αλείψω μέλι.
— Να σου κάνω καλό, αφού πρώτα σου έκανα κακό.
— Να σου κάνω το φίλο, αφού πρώτα σε ζημίωσα.

Ο Γρηγόρης εγρηγόρα, κι ο Μελέτης εμελέτα, κι ο Γρηγόρης μας επήρε του Μελέτη τη γυναίκα.
Εκείνοι που είναι δραστήριοι και έξυπνοι πετυχαίνουν, οι δε αργοί βλάπτονται και ζημιώνουν.

Τα 'φερε ο διάολος κι η σκούφια του Μιχάλη.
Λέγεται όταν συρρέουν απροσδόκητες συμπτώσεις και κακοτυχίες που μας οδηγούν στην αποτυχία.

Η γης καταποντίζεται, κι η Μάρω καθρεπτίζεται.
Λέγεται για τους αναίσθητους, οι οποίοι αδιαφορούν για τις συμφορές που γίνονται γύρω τους.

11. ΠΟΥΛΙΑ

Πέταξε το πουλί.
— Χαμένη ευκαιρία.
— Χάσαμε την ευκαιρία κέρδους σε μια υπόθεση ή σε μια εργασία, γιατί δεν ενεργήσαμε εγκαίρως.

Του βγήκε ο κούκος αηδόνι.
— Βγήκε ζημιωμένος από μια δουλειά.
— Πολλά ξόδεψε και λίγα κέρδισε.

Έχει και του πουλιού το γάλα.
— Τα έχει όλα.
— Έχει όλες τις ανέσεις.
— Έχει ό,τι επιθυμεί.

Αθώα περιστερά.
Ειρωνικά, γι' αυτόν που παριστάνει τον αθώο.

Ένα χελιδόνι δεν φέρνει την άνοιξη.
Μία και μόνη επιτυχία ή ένα προσόν, δεν είναι το παν· πρέπει να υπάρχουν πολλές προϋποθέσεις, για να φτάσουμε σε ένα τελικό σκοπό.

Σκότωσε την κότα με τα χρυσά αυγά.
Μόνος του κατέστρεψε την εργασία του και τις ευκαι-

ρίες που του δόθηκαν.

Αλλού τα κακαρίσματα, κι αλλού γεννούν οι κότες.
— Τα φαινόμενα πολλές φορές μας απατούν.
— Αλλού ακούγονται οι υποσχέσεις και αλλού υπάρχει το κέρδος.

Όποιος ανακατεύεται με τα πίτουρα, τον τρώνε οι κότες.
Όποιος ασχολείται με κατώτερες υποθέσεις, στο τέλος βγαίνει ζημιωμένος.
Οποιος ανακατεύεται με τα χώματα, μπαίνουν και στα μάτια του.

Άπιαστα πουλιά, χίλια στον παρά.
Πολλές υποσχέσεις, αλλά καμιά θετική ενέργεια.
Όπου ακούς πολλά κεράσια, πάρε και μικρό καλάθι.

Φωλιά δεν έχει, αυγό δεν κάνει.
— Όποιος δεν έχει κατοικία ή οικογένεια, δεν μπορεί να αποδώσει καλά.
— Όποιος δεν έχει μια σίγουρη εργασία δεν μπορεί να έχει και κέρδη.

Μ' ένα σμπάρο, δυο τρυγόνια.
Με μια προσπάθεια, δύο επιτυχίες.

Όπου λαλούν πολλοί κοκκόροι, αργεί να ξημερώσει.
Όπου υπάρχουν πολλές γνώμες και λόγια, αργεί να βγει μια σωστή απόφαση.
Οι πολλοί μάγειροι χαλούν τη σούπα.

Το θηλυκό πουλί φτιάχνει τη φωλιά.
Η γυναίκα φτιάχνει το σπίτι και την οικογένεια.

Κάθε πετεινός στην αυλή του κράζει.
Ο καθένας στο σπίτι του ή στο γνωστό του περιβάλλον νιώθει άνετα και αποδίδει καλύτερα.

Τα φόρτωσε στον κόκκορα.
— Όταν εγκαταλείπεις ένα έργο από τεμπελιά και απερισκεψία.
— Λέγεται επίσης και για την αποτυχία σε εξετάσεις.

Προτού σκάσουν τ' αυγά, άρχισε να μετράει πουλιά.
— Δείχνει την ανυπομονησία ως προς το επικείμενο κέρδος.
— Είναι οι υπολογισμοί και τα σχέδια που κάνουμε για τα κέρδη και περιμένουμε.

Η γριά η κότα έχει το ζουμί.
Η μεγάλη γυναίκα έχει το ενδιαφέρον. Ίσως επειδή έχει περισσότερες γνώσεις κι εμπειρίες.

Ούτε κότες έχω, ούτε με την αλεπού μαλώνω.
Λέγεται για όσους δεν έχουν δοσοληψίες με τους άλλους και δεν δίνουν αφορμές για παρεξηγήσεις και προστριβές.

Από κόρακα στόμα «κρα» θ' ακούσεις.
Από ανθρώπους αγροίκους και αγενείς, θ' ακούσεις απρεπή και βρωμερά λόγια.

Ασημένιο είναι το κλουβί, μα έχει μέσα κουκουβάγια.
— Άνθρωποι με καλό παρουσιαστικό, αλλά με φτωχή και κακή καρδιά.
— Υποθέσεις φαινομενικά καλές και επικερδείς, αλ-

λά στην ουσία χωρίς κανένα ενδιαφέρον ή κέρδος.

Γεννά κι ο κόκκοράς του.
Το λέμε για τους πολύ ευτυχισμένους και τυχερούς.
Αν έχεις τύχη διάβαινε και ριζικό περπάτα.

Είπε ο γάιδαρος τον πετεινό κεφάλα.
— Όταν τα δικά μας ελαττώματα τα βρίσκουμε στους άλλους.
— Φανερώνει αναίδεια.

Η κότα πίνοντας νερό, σηκώνει το κεφάλι της και βλέπει το Θεό
Πρέπει να ευχαριστούμε πάντοτε το Θεό.

Καλύτερα σπουργίτης και στο χέρι, παρά αετός και στον αέρα.
Προτιμότερα είναι τα μικρής αξίας πράγματα τα οποία έχουμε σίγουρα, παρά τα ακριβά αλλά αβέβαια.
Κάλλιο πέντε και στο χέρι, παρά δέκα και καρτέρει.

Κόρακας, κοράκου μάτι δε βγάζει.
Αλληλεγγύη μεταξύ ομοίων.

Κάτσε κότα μου στ' αυγά σου, για να βγούνε τα πουλιά σου.
Χρειάζεται φροντίδα και υπομονή για να επιτύχουμε στο σκοπό μας.

Την πέρδικα απ' τη λαλιά της βρίσκουνε τη φωλιά της.
Πολλές φορές η φλυαρία μας, προδίδει οικογενειακά μυστικά ή προσωπικές μας υποθέσεις.

Τ' αφράτο μήλο, ο κόρακας το τρώει.
Λέγεται για ορισμένους ανάξιους άνδρες που παντρεύονται περιζήτητες γυναίκες.

Η κουρούνα, για να μάθει το περπάτημα της πέρδικας, ξέχασε το δικό της.
Εκείνοι που μιμούνται τις πράξεις των ανωτέρων τους, στο τέλος ξεχνούν και αυτά που ξέρουν.

Να 'χαν οι κουρούνες γνώση, να σου δίνανε καμπόση.
Το λέμε στους ανόητους, για να τους δείξουμε πόσο χαζοί είναι.

Κάθε πουλί στον τόπο του κελαϊδεί.
Συνήθως ο άνθρωπος στο σπίτι του ή στο γνωστό του περιβάλλον αποδίδει καλύτερα και συμπεριφέρεται με μεγαλύτερη άνεση.

Το καλό πουλί, από τ' αυγό του κελαϊδεί.
Ο καλός, ικανός κι έξυπνος άνθρωπος φαίνεται από μικρός.
Η καλή μέρα από το πρωί φαίνεται.

Ο αετός μεγάλα πουλιά κυνηγάει.
Ο γενναίος και υπερήφανος άνθρωπος δεν ασχολείται με κατωτέρους του.

Το έξυπνο το πουλί, από τη μύτη πιάνεται.
Καμιά φορά την παθαίνουν και οι έξυπνοι και μάλιστα άσχημα.

Στη φωνή και το πουλί.
Τώρα που είχαμε τη συζήτησή σου, ήρθες και εσύ ο ίδιος.

Κάλλιο πουλάκι στο κλαδί, παρά πουλί και στο κλουβί.
Λέγεται γι' αυτούς που αγαπούν την ελεύθερη ζωή.

Έχει ενός κοκκόρου γνώση.
Λέγεται για τον άμυαλο, τον απληροφόρητο και τον ανίκανο να φέρει σε πέρας και τις πιο απλές υποθέσεις άνθρωπο.

Όταν ασπρίσει ο κόρακας και γίνει περιστέρι.
Δηλαδή πράγματα ακατόρθωτα και απραγματοποίητα.

Έγινα περδίκι.
— Έγινα καλά.
— Είμαι υγιής.

Η κότα σκαλίζοντας βγάζει το μάτι της.
Λέγεται για εκείνους που ζημιώνουν από τα ίδια τους τα σφάλματα ή για κείνους που, από την πολλή περιέργεια, στο τέλος βγαίνουν οι ίδιοι ζημιωμένοι.

Είναι μεγάλος μπούφος*.
Είναι βλάκας, κουτός, αδέξιος.

* *Μπούφος είναι νυκτόβιο πουλί, συχνό στη χώρα μας.*

12. ΡΟΥΧΑ

Έβαλε το βρακί, σαρίκι.
- Λόγω της συμπεριφοράς του, ξεφτελίστηκε.
- Ανάρμοστη και γελοία συμπεριφορά.

Παπούτσι από τον τόπο σου κι ας είν' και μπαλωμένο.
Πάρε γυναίκα από τον τόπο της καταγωγής σου και ας μην είναι και πολύ καλή.

Του βάλανε τα δυο πόδια σ' ένα παπούτσι.
Τον ζορίσανε, τον φέρανε σε δύσκολη θέση.

Μας έβαλε φέσι.
Το λέμε γι' αυτόν που δεν πληρώνει αυτά που οφείλει.

Ράβε-ξήλωνε, δουλειά να μη σου λείπει.
Συνεχής απασχόληση, χωρίς κανένα ιδιαίτερο κέρδος.

Πήρε τα βρεγμένα του κι έφυγε.
— Έφυγε ντροπιασμένος.
— Έφυγε κακήν κακώς.

Δεν έχει βρακί στον κώλο του.
— Είναι φτωχός.
— Είναι άπορος.

Έκοψε το μανίκι, για να μπαλώσει το παντελόνι.
Λέγεται γι' αυτούς που βρίσκονται σε μεγάλη φτώχεια.

Άμυαλος βρακί εφόρει, κάθε πάτημα το θώρει.
Λέγεται για εκείνον που ανέλπιστα έχει μια μικρή επιτυχία και καμαρώνει γι' αυτήν.

Από Μάρτιο πουκάμισο κι από Αύγουστο σεγκούνι.
Ανάλογα με την εποχή είναι και τα ρούχα που φοράμε. Όταν πλησιάζει το καλοκαίρι φοράμε τα πουκάμισα κι όταν έρχεται ο χειμώνας, τα επανωφόρια.

Βγάλε τη σκούφια σου και βάρα με.
Λέγεται γι' αυτούς οι οποίοι έχουν ελαττώματα και κατηγορούν τους άλλους.

Έβαλε το καπελάκι του στραβά.
— Τη βόλεψε.
— Είχε μια επιτυχία.

Τα κουμπιά της Αλέξαινας.
Οι μέθοδοι της επιτυχίας.

Φίλησα κατουρημένες ποδιές.
Εξευτελίστηκα και παρακάλεσα για να επιτύχω αυτό που ήθελα.

Του ήρθε γάντι.
— Του ήρθε όπως έπρεπε.
— Του ταίριαξε.

Ξεσκίζει τα ρούχα του.
— Είναι αγανακτισμένος.
— Είναι έξω φρενών.

Κατά το δικό σου πήχυ, πανί δεν σου πουλούν.
Δεν μπορεί ο καθένας να βρίσκει τα πράγματα όπως τα θέλει αυτός.

Του έδωσα τα παπούτσια στο χέρι.
— Τον έδιωξα.
— Τον απομάκρυνα από τις δουλειές μου.

Έγινες στενός κορσές.
Έγινες ενοχλητικός.
Μας έγινες τσάμικος ταμπάκος.*

Δεν ξέρω από πού κρατάει η σκούφια του.
Είναι άγνωστος σε μένα, δεν ξέρω από ποιο μέρος είναι.

Φύλαγε τα ρούχα σου, να 'χεις τα μισά.
Εκείνοι που έχουν προνοητικότητα και αποφεύγουν ορισμένες δύσκολες καταστάσεις.

Τι του χρωστώ, την τσόχα ή τα ραφτικά.
Δεν του χρωστώ τίποτα.

Βγήκε από τα ρούχα του.
— Αγανάκτησε.
— Θύμωσε.

Η σκούφια του είναι γεμάτη διαβόλους.
Λέγεται για τους πονηρούς ή τους πολύ έξυπνους και ικανούς.

* *Τσάμικος σημαίνει Αρβανίτικος.*

Έχω ράμματα για τη γούνα σου.
— Έχω πολλά να σου ψάλω.
— Εκφράζει μνησικακία.

Καλό κουμάσι* είσαι.
— Είσαι σκάρτος και κατώτερος άνθρωπος.
— Είσαι βίος και πολιτεία.

Δεν είσαι της γούνας μου μανίκι.
Δεν έχεις καμιά σχέση με μένα.

Έμεινε πανί με πανί.
— Έμεινε χωρίς χρήματα.
— Έμεινε φτωχός.

Ο ράφτης όταν κόβει τσόχα, τη δική του βγάζει πρώτα.
Προέχει το προσωπικό συμφέρον.
Ο παπάς πρώτα τα γένια του βλογάει.

Του φτωχού τα ρούχα, δυο φορές του λένε με γεια.
Οι φτωχοί τα ρούχα τους τα φορούν περισσότερο, για να κάνουν οικονομία.

Φόρεμα του κόσμου και φαΐ της όρεξής μας.
Να ντύνεσαι σύμφωνα με τη μόδα και να τρως κατά την όρεξή σου.

Εβγήκαν τ' άπλυτά τους στο δρόμο.
Βγήκαν οι προσωπικές τους υποθέσεις στη δημοσιότητα.

** **Κουμάσι** στα τούρκικα σημαίνει κομμάτι υφάσματος, αλλά και φαύλος άνθρωπος και σπιτάκι για οικιακά ζώα.*

Το ένα τσαρούχι και τ' άλλο παπούτσι.
Λέγεται για τους ατημέλητους, οι οποίοι φορούν ακατάλληλα και αταίριαστα ρούχα.

Μας γράφεις στα παλιά σου τα παπούτσια.
— Δεν μας υπολογίζεις.
— Δεν μας εκτιμάς και δεν μας δίνεις αξία.

Είναι μεγάλο μανίκι.
— Είναι μεγάλος μπελάς.
— Είναι δύσκολη υπόθεση.

13. ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ

Όσο πίνει η πεθερά μας, τόσο μας καλοχαιρετάει.
Το κρασί συνήθως φέρνει ευθυμία και καλή διάθεση, ακόμα και σε δύστροπους και μίζερους ανθρώπους.

Άλλα λέει η θεια μου κι άλλα ακούν τ' αυτιά μου.
— Ασυνενοησία.
— Όταν μια παρέα ή δύο άνθρωποι δεν μπορούν να συνενοηθούν.

Μας παίζουν τις κουμπάρες.
— Μας κοροϊδεύουν.
— Προσπαθούν να μας παρασύρουν σε εσφαλμένες ενέργειες.
— Προσπαθούν να μας ξεγελάσουν.

Ευχή γονιού σου έχε και στο βουνό ανέβα.
Άκουγε πάντα τους γονείς σου για να προκόψεις στη ζωή σου.

Απ' όλα τα μυρωδικά, κάλλιο μυρίζει η μάνα.
Απ' όλες τις γυναίκες, καλύτερη είναι η μάνα.

Ξέρει η μάνα μας να φτιάσει πίττα, μα σαν έχει αλεύρι.
Φανερώνει οικονομικές δυσχέρειες σε μια οικογένεια: ενώ η μάνα μας έχει την καλή διάθεση να φτιάξει τα καλύτερα φαγητά για να μας ευχαριστήσει, δεν έχει τα οικονομικά μέσα.

Αβάσταχτο κακό της πεθεράς η γκρίνια.
Είναι γνωστό ότι συνήθως η γκρίνια της πεθεράς είναι πολύ ενοχλητική.

Αν δεν ταιριάζανε, δε θα συμπεθεριάζανε.
Λέγεται όταν μένουν σύμφωνοι δυο άνθρωποι ή δυο οικογένειες.

Ο κανακάρης* μας.
Το αγαπημένο μας παιδί, ανήψι ή εγγόνι.

Δύο αδέλφια μάλωναν και δυο τρελοί χαιρόντουσαν.
Όταν μαλώνουν τ' αδέλφια, χαίρονται οι χαζοί άνθρωποι.

Αν τους γονείς σου δεν τιμάς, ποιος θα τιμήσει εσένα;
Όποιος τιμά τους γονείς του έχει την εκτίμηση των γνωστών και των φίλων του.

Ό,τι κάνεις των γονιών σου, όφελος είναι δικό σου.
Τίμα τους γονιούς σου για να έχεις ευτυχία και μακροζωία στη ζωή αυτή.
Τίμα τον πατέρα σου και τη μητέρα σου, ίνα ευ σοι γένηται και ίνα μακροχρόνιος γένει επί της γης.

* **Κανακάρης** *προέρχεται από τη λέξη κανακεύω, που σημαίνει θωπεύω, χαϊδεύω, περιποιούμαι.*

Αν δεν κλάψει το μωρό, η μάνα του δεν του δίνει να φάει.
— Αν δεν γυρέψεις ένα πράγμα μόνος σου, δε σου το δίνουνε.
— Εάν δεν ενδιαφερθείς μόνος σου για τις δουλειές σου, δε θα έχεις επιτυχία.

Ο αδελφός θέλει η αδελφή του να είναι πλούσια, παρά να την κάνει αυτός.
Προτιμάμε πάντοτε η οικογένειά μας να είναι πλούσια, ώστε να μπορούμε να έχουμε και μεις οικονομικά οφέλη.

Κατά μάνα και πατέρα, κατά γιο και θυγατέρα.
— Συγγενικές ομοιότητες.
— Όταν τα παιδιά μοιάζουν τους γονείς.

Ξεχνά η γρουσούζα η πεθερά, πως ήταν νύφη μια φορά.
Θα πρέπει να θυμόμαστε τις δοκιμασίες που περάσαμε εμείς οι ίδιοι και να μη τυραννούμε άδικα τους άλλους.

Το παιδί ακόμα δεν γεννήθηκε κι η σκούφια αγοράστηκε.
Δεν πρέπει κανείς να βιάζεται και να προτρέχει χωρίς να υπάρχει λόγος.

Του παιδιού μου το παιδί, δυο φορές παιδί μου.
Οι παππούδες που αγαπούν πολύ τα εγγόνια τους.

Αδέλφια ενωμένα, σπίτια ευτυχισμένα.
Η οικογενειακή αγάπη και ομόνοια είναι πάντα ένας βασικός λόγος επιτυχίας και κοινωνικής ανόδου.

Έχανε η μάνα το παιδί και το παιδί τη μάνα.
Λέγεται όταν υπάρχει μεγάλη κοσμοσυρροή.
Του κουτρούλη ο γάμος.

Ευχή γονέων χτίζει παλάτια.
Όποιοι έχουν την ευχή των γονιών τους, πάντοτε αντεπεξέρχονται στις δυσκολίες της ζωής.

Ο αδελφός μου κι εγώ ενάντια στον ξάδελφο, κι οι τρεις μαζί ενάντια στον ξένο.
— Συγγενική αλληλεγγύη.
— Ενωμένοι οι συγγενείς απέναντι στον ξένο κίνδυνο.

Τον αδελφό σου αγάπαγε κι όχι το μερτικό του.
Να αγαπάς τον αδελφό σου και να μην αποβλέπεις σε οικονομικά οφέλη.

Με τον δικό σου φάε, πιες και αλισβερίσι (δοσοληψίες) μην έχεις.
Με τους συγγενείς σου καλύτερα να κάνεις παρέα, και όχι δουλειές, επιχειρήσεις ή νταλαβέρια*.

Μήτε στο ανδρόγυνο χολή, μήτε στ' αδέρφια μάχη.
Τα αδέρφια πρέπει να είναι αγαπημένα.

Μακριά ο αδελφός και σιμά ο γείτονας.
Καμιά φορά ο γείτονας, ίσως επειδή είναι κοντά μας, είναι περισσότερο χρήσιμος και από τον αδελφό.

* *Νταλαβέρι, είναι τούρκικη λέξη και σημαίνει δοσοληψία, αγοραπωλησία, συναλλαγή.*

Η πεθερά κι από ζάχαρη αν είναι, πάντα πικρή είναι.
Η πεθερά όσο καλή και αν είναι, δεν παύει να είναι πεθερά.

Όποιος έχει νουνό, τρώει κουλούρι.
Όποιος έχει ισχυρούς προστάτες να τον βοηθούν, καλοπερνάει.

Άκουε τον πατέρα σου κι ορμήνευε το γιο σου.
Πρέπει να ακούμε τις συμβουλές του πατέρα μας γιατί έχει μεγαλύτερη πείρα, και να καθοδηγούμε τα παιδιά μας, καθώς αυτά δεν έχουν ακόμα γνώσεις και εμπειρία.

Έλα παππού μου να σου δείξω τα χωράφια σου.
Λέγεται όταν σε ανθρώπους ενημερωμένους και γνώστες μιας κατάστασης, άλλοι, απληροφόρητοι, προσπαθούν να κάνουν επίδειξη γνώσεων.
Η αλεπού εκατό χρονών και τα αλεπουδάκια εκατόν δέκα.

14. ΣΩΜΑΤΙΚΑ ΜΕΡΗ

Όλα τα δάχτυλα δεν είναι ίδια.
— Όλοι οι άνθρωποι δεν είναι ίδιοι.
— Όλες οι υποθέσεις δεν είναι ίδιες.

Η γλώσσα λησμονάει και λέει την αλήθεια.
Η αλήθεια, καμιά φορά, ξεπηδάει μόνη της από τα λόγια.

Έπιασες τον φαλακρό απ' τα μαλλιά.
— Ζητάμε να έχουμε κέρδη από εκεί που δεν είναι δυνατόν.
— Υποθέσεις απραγματοποίητες.

Εκείνος που κλαίει για ξένες πίκρες, χάνει τα μάτια του.
Εκείνος που στεναχωριέται για τις ατυχίες ξένων ανθρώπων, στο τέλος βγαίνει ο ίδιος ζημιωμένος.

Ποιο σου δάχτυλο θα κόψεις και δεν θα πονέσεις.
Η μάνα που αγαπάει όλα τα παιδιά της ίδια.

Αν μπορείς να δείς το σβέρκο σου, τότε θα δεις και μένα.
Αν μας ξαναδείς, γράψε μας.

Ό,τι κόβει το μαχαίρι γιατρεύεται, ό,τι κόβει η γλώσσα δε γιατρεύεται.
Με τα λόγια, καμιά φορά, μπορούμε να προκαλέσουμε ανεπανόρθωτη ζημιά.

Πήγαν για μαλλί και βγήκαν κουρεμένοι.
— Έπρεπε να έχουν κέρδη και είχαν ζημίες.
— Ενώ ήταν σίγουροι για την επιτυχία σε μια υπόθεση ή μια εργασία, στο τέλος απέτυχαν.

Γλώσσα παπούτσι, αλλά μυαλό κουκούτσι.
Λέγεται για τους φλύαρους ανθρώπους που όλο λένε σαχλαμάρες, τους μπουνταλάδες*.

Δεν μύρισα τα δάχτυλά μου.
— Άγνοια.
— Από πού να ξέρω;

Της καρδιάς το κλειδί ο λόγος το κρατεί.
Με τα λόγια που λέμε, επηρεάζουμε τα αισθήματα των άλλων.

Το 'να χέρι νίβει τ' άλλο και τα δυο το πρόσωπο.
Η αμοιβαία εκτίμηση και βοήθεια συντελεί στην επιτυχία.

Μαύρισε το μάτι του.
Απελπισμένος, άτυχος, φτωχός.
Δεν έχει στον ήλιο μοίρα.

* *Μπουνταλάς, είναι τούρκικη λέξη και σημαίνει ανόητος, κουτός.*

Ολονών οι κώλοι κλάνουνε, κι ο δικός μου μήτε πρίτσι.
— Εκφράζει παράπονο.
— Όλοι λένε τις σαχλαμάρες τους, εγώ όμως δεν μπορώ να πω τίποτα.

Όταν γελάει το πρόσωπο, δεν γελάει πάντοτε και η καρδιά.
Καμιά φορά, ενώ είμαστε στεναχωρημένοι, είμαστε υποχρεωμένοι να δείχνουμε ευχαριστημένοι και χαρούμενοι. Αυτό π.χ. συμβαίνει συχνά στους ηθοποιούς.

Καλύτερα να σου βγει το μάτι παρά τ' όνομα.
Η παροιμία αυτή θέλει να δείξει, πόση σημασία έχει το καλό το όνομα στο περιβάλλον μας και γενικότερα στην κοινωνία.

Τον σέρνει από τη μύτη.
— Τον κάνει ό,τι θέλει.
— Του έχει επιβληθεί.

Η γλώσσα κόκκαλα δεν έχει και κόκκαλα τσακίζει.
Με τα λόγια μπορούμε να επιτύχουμε πολλά οφέλη, όπως και να θίξουμε ανεπανόρθωτα τον συνομιλητή μας.

Άπλωσε τα πόδια σου όσο φτάνει το πάπλωμά σου.
— Οι απαιτήσεις σου να είναι ανάλογες με τις δυνατότητές σου.
— Να ανοίγεσαι σε μια δουλειά ή σε μια επιχείρηση ανάλογα με τα χρήματα που διαθέτεις.

Με το στόμα μπάρα-μπάρα, με τα χέρια κουλαμάρα.
— Με τα λόγια πες ό,τι θες, όχι όμως χειρονομίες.
— Λέγεται ειρωνικά και για τους ανίκανους γαμπρούς που όλο λόγια είναι.

Μην κόβεις το δάκτυλο που σου δείχνει το δρόμο.
— Μην είσαι αχάριστος.
— Μη ζημιώνεις τον άνθρωπο που σε ευεργετεί.

Βουβάσου, αν θες να σε ταΐζουνε.
Όποιος έχει ανάγκη και συντηρείται από άλλους, θα πρέπει να είναι φρόνιμος και όχι αυθάδης.
Όποιος διψάει πίνει με σιωπή.

Χέρι που δεν μπορείς να δαγκώσεις, φίλα το.
Πρέπει να προσαρμοζόμαστε στις διάφορες καταστάσεις και, αν δεν μπορούμε να επιβληθούμε, να χρησιμοποιούμε εξυπνότερους τρόπους, όπως την ευγένεια και το καλόπιασμα, για να πετύχουμε αυτό που θέλουμε.

Κι οι τοίχοι έχουν αυτιά, κι οι κάμποι έχουνε μάτια.
Τα μυστικά μας και τα προσωπικά μας ζητήματα δεν πρέπει να τα λέμε μεγαλόφωνα ακόμα κι αν δε φαίνεται κανείς.

Δεν κόβει η γκλάβα του.
— Δεν είναι έξυπνος ή εύστροφος.
— Είναι κουτός.

Χώνει τη μύτη του παντού.
— Ανακατεύεται σ' όλα.
— Ανακατεύεται εκεί που δεν τον σπέρνουν και πολλές φορές γίνεται ενοχλητικός.

Το αίμα νερό δε γίνεται.
Οι συγγενείς, όσο κι αν μαλώνουν, πάλι αγαπιούνται.

Γλώσσας μάκρεμα, μυαλού κόντεμα.
Καμιά φορά τα λόγια τα πολλά, δείχνουν κουταμάρα.
Γλώσσα παπούτσι, αλλά μυαλό κουκούτσι.

Έκανε ο κουφός αυτιά και ο τυφλός μάτια.
Λέγεται για τους ανόητους, οι οποίοι επιτέλους κατάλαβαν ποιο είναι το συμφέρον τους.

Είναι κοντό το χέρι του να φτάσει και σε μένα.
Είναι ανίκανος να με βλάψει γιατί εγώ είμαι ισχυρότερος.

Κάθε τρίχα με τον ίσκιο της.
Και ο πιο ταπεινός και ασήμαντος άνθρωπος έχει τη θέση του και την αξία του μέσα στην κοινωνία.
Και το μυρμήγκι έχει το βάρος του.

Γελάνε και τ' αυτιά του.
— Είναι χαρούμενος.
— Είναι ευτυχισμένος.
— Είχε μια επιτυχία.

Χέρι άσπρο και αφράτο και ποδάρι αμυγδαλάτο.
Η όμορφη, καλίγραμμη, εμφανίσιμη και ποθητή γυναίκα.

Το γινάτι βγάζει μάτι.
— Το πείσμα σ' έναν άνθρωπο είναι από τα χειρότερα ελαττώματα και μπορεί να προκαλέσει μεγάλες

συμφορές.
— Ο συμβιβασμός είναι προτιμότερος.

Η γλώσσα τιμάει το πρόσωπο.
— Ο τρόπος που μιλάει ένας άνθρωπος είναι αυτός που τον εξυψώνει.
— Με την ευγένεια πετυχαίνουμε και στις πιο δύσκολες καταστάσεις.

Άλλοι τα γένεια επιθυμούν κι άλλοι τα 'χουν και τα φτύνουν.
Δεν εκτιμούμε πάντοτε αυτό που έχουμε, παρά μόνο όταν μας λείψει.

Τα μυαλά σου και μια λίρα και του μπογιατζή ο κόπανος.
Ο ελαφρόμυαλος, ο ανόητος, που λέει σαχλαμάρες.

√ ***Όποιος βαστάει τη γλώσσα του, σώζει την κεφαλή του.***
Ο σεμνός κι ολιγόλογος, πάντοτε βγαίνει κερδισμένος.

Ροδάνι πάει η γλώσσα της.
Λέγεται κυρίως για τις γυναίκες που μιλούν πολύ, δηλ. για τις φλύαρες.

Έμεινε με το δάχτυλο στο στόμα.
— Δείχνει αμηχανία.
— Αλλιώς τα περίμενε κι αλλιώς ήρθαν.
— Δεν έγινε αυτό που ήθελε.

Πληρώσαμε τα μαλλιά της κεφαλής μας.
Πληρώσαμε πάρα πολλά.
Μας κόστισε ο κούκος αηδόνι.

Από σπανό τρίχα δύσκολα βγάζεις.
Από φτωχό άνθρωπο δεν μπορείς να πάρεις τίποτα.
Ουκ αν λάβεις παρά του μη έχοντος.

Δεν είχαμε τσιμπλομάτα και θέλαμε και μαυρομάτα.
Λέγεται γι' αυτούς που επιθυμούν κάτι, αλλά δεν μπορούν να το αποκτήσουν.

Δεν σε είπαμε και καμπούρη και μας ξύνισες τη μούρη.
— Δεν σε θίξαμε και θύμωσες.
— Δεν σε κατηγορήσαμε.

Φτύσε στον κόρφο σου.
Το λέμε για να αποφύγουμε τη βασκανία, δηλ. το μάτιασμα.

Όποιος έχει τα γένεια, έχει και τα χτένια.
— Όποιος έχει τα πλεονεκτήματα σε μια υπόθεση ή σε μια εργασία, έχει και τις προϋποθέσεις για να τα εκμεταλλευτεί.
— Όποιος έχει τα πλούτη, μπορεί και τα ξοδεύει.
— Όποιος έχει την εξουσία, ξέρει και τη χρησιμοποιεί.
Όποιος είναι ωραίος, καλοπαντρεύεται.

Δεν ιδρώνει το αυτί του.
Είναι αδιάφορος, άφοβος και ισχυρός χαρακτήρας.

Σπανός ξυράφι αγόραζε.
— Λέγεται κυρίως για τους αποτυχημένους εμπόρους, που προμηθεύονται πράγματα που δεν τους χρειάζονται.
— Λέγεται και γενικά όταν αγοράζουμε ή προμηθευόμαστε πράγματα τα οποία μας είναι άχρηστα.

Κοίταξέ με με το 'να μάτι, να σε κοιτάξω με τα δυο.
— Αγάπα με εσύ λίγο και 'γω θα σ' αγαπώ περισσότερο.
— Φρόντισέ με εσύ λίγο, να σε φροντίσω εγώ περισσότερο.

Με άφησε στο ποδάρι του.
Με άφησε αντικαταστάτη του σε μια υπόθεση ή σε μια εργασία.

Στους τυφλούς βασιλεύει ο μονόφθαλμος.
Σ' εκείνους που στερούνται τελείως προσόντων ή ικανοτήτων, επικρατούν αυτοί με τα λίγα προσόντα.

Χάθηκε η τσίπα απ' το πρόσωπό του.
— Έχασε κάθε ντροπή.
— Είναι ξετσίπωτος.

Έχει το φαρμάκι στο στόμα.
— Εκφράζεται άσχημα και θίγει τους άλλους.
— Ο φαρμακόγλωσσος.

Έβγαλε τον αγλέουρα*.

* **Αγλέουρας**, *είναι είδος δηλητηριώδους φυτού.*

Μάλλιασε η γλώσσα μου.
Από τα πολλά λόγια και τις συμβουλές.

Ο ψηλός είναι δούλος του κοντού.
Λέγεται ειρωνικά, όταν ένας κοντός είναι εξυπνότερος και κάνει κουμάντο σ' ένα ψηλό.

Η πορδή κι αν δεν βρωμάει, πάντα πορδή είναι.
Ο κακός λόγος κι αν δεν μας θίγει άμεσα, πάντα είναι δυσάρεστος.

Κουφό του πονηρού τ' αυτί.
Ο πονηρός άνθρωπος δεν ακούει αυτά που δεν τον συμφέρουν, παρά μόνο αυτά που θέλει.

Κώλος που κλάνει γιατρό δεν θέλει.
Λέγεται ειρωνικά για τους υγιείς και για εκείνους που δεν έχουν ανάγκη από γιατρό.

Παίζει η κοιλιά του ταμπουρά.
Λέγεται για τον πεινασμένο.

Όποιος δεν έχει μυαλό, έχει ποδάρια.
Ο κουτός, ο απληροφόρητος και ο αγράμματος κοπιάζουν περισσότερο για να επιτύχουν αυτό που θέλουν, απ' ό,τι ο έξυπνος και πληροφορημένος.

Βγήκε ασπροπρόσωπος.
— Έφερε σε πέρας με επιτυχία μια δύσκολη εργασία.
— Συμπεριφέρθηκε όπως έπρεπε.

Μάτια που δεν βλέπονται γρήγορα λησμονιούνται.
Όταν δυο άνθρωποι έχουν καιρό να συναντηθούν, σιγά-σιγά ξεχνάει ο ένας τον άλλον.

Όλα γίνονται, μόνο του σπανού τα γένεια δε βγαίνουν.
Λέγεται για πράγματα αδύνατα και απραγματοποίητα.

Όσο να σηκώσει το 'να το πόδι, βρωμάει το άλλο.
Λέγεται για τους πολύ τεμπέληδες, ή για κείνους που βαριούνται να κάνουν μια δουλειά.

Τραβά τα μαλλιά του.
Σημαίνει αποτυχία και απόγνωση.

Πολλά χέρια ευλογημένα, πολλά στόματα καταραμένα.
Για να επιτύχεις μια υπόθεση χρειάζεται εργασία και όχι λόγια.
Τα πολλά λόγια είναι φτώχεια.

Μετριούνται στα δάχτυλα.
— Είναι λίγα.
— Είναι μετρημένα.

Τα μάτια σου δεκατέσσερα.
— Να προσέχεις πολύ.
— Να έχεις το νου σου.

15. ΤΡΟΦΙΜΑ — ΠΟΤΑ

Εσύ το κανταΐφι κι εγώ ούτε ψωμί αρμένικο.
— Εκφράζει παράπονο για άνιση και άδικη κατανομή στα αγαθά ή χρηματικά οφέλη.
— Ο αδικημένος.

Ακόμα δεν βγήκες από τ' αυγό σου.
— Ακόμα δεν μεγάλωσες.
— Ακόμα δεν ωρίμασες.

Όποιος πιάνει το μέλι, γλείφει τα δάχτυλά του.
Όποιος έρχεται σε επαφή με αγαθά ή χρήματα, βάζει λίγα και στην τσέπη του.

Σ' άλλους γεννάς τ' αυγό, σε μένα κακαρίζεις.
— Σε μένα λες τους έπαινους και τα καλά λόγια, αλλά αλλού πηγαίνεις και πληρώνεις.
— Όταν ακούμε μόνο λόγια, αλλά δεν έχουμε κέρδη.

Γλυκός σαν το μέλι και βαρύς σαν τ' αλάτι.
Ο καλός και ικανός άνθρωπος.

Δεν βγαίνει βούτυρο.
Δεν υπάρχει κέρδος.
Δεν έχει ψωμί.

Όποιος πίνει βερεσέ κρασί, μεθάει δυο φορές.
Ίσως επειδή πίνει πολύ.

Πάτησες την πίτα.
— Την έπαθες.
— Έπεσες στην παγίδα.

Αγκυλώθηκε η βασιλοπούλα από τ' αυγό.
Λέγεται για τους καλομαθημένους που ενοχλούνται με το παραμικρό και παραπονιούνται ή γκρινιάζουν.

Το δυνατό το ξύδι, το αγγείο του σχίζει.
Λέγεται ειρωνικά για τους θυμωμένους και τους ευέξαπτους.

Σ' ένα καζάνι βράζετε.
— Λέγεται για ανθρώπους με τον ίδιο κακό χαρακτήρα.
— Άνθρωποι που ασχολούνται με τις ίδιες υποθέσεις ή έχουν τα ίδια ενδιαφέροντα.

Όταν έχεις ψωμί, είσαι έξυπνος.
Όταν είσαι πλούσιος, τα λόγια που λες φαίνονται έξυπνα.
Όποιος έχει λεφτά φυσάει τη φλογέρα.

Βράσε ρύζι.
— Μη χειρότερα.
— Λέγεται και για μια ατυχία.
— Δηλώνει αδιαφορία για κάτι που έχει γίνει.

Φασούλι - φασούλι, γεμίζει το σακκούλι,
Με την οικονομία, σιγά-σιγά, αποκτάει κανείς χρήματα και αγαθά.

Όποιος δε θέλει να ζυμώσει, δέκα μέρες κοσκινίζει.
Όταν η προετοιμασία κρατάει πολύ, αλλά δεν κάνουμε καμιά θετική ενέργεια.

Όποιος αγαπά το μέλι, δε φοβάται τα μελίσσια.
— Όποιος αγαπά τον έρωτα και τις απολαύσεις, υπομένει και τους κινδύνους τους.
— Όποιος αγαπά τα χρήματα και τα αγαθά, δε φοβάται τους κόπους και κινδύνους για να τα αποκτήσει.

Είναι καλό το τυρί αλλά βαλμένο σε κακό ασκί.
Ειρωνικά σε εκείνους που είχαν την αξίωση να τους λένε καλούς, ενώ δεν ήταν.

Τώρα που έγινε η σάλτσα γιαούρτι, δεν έχουμε κουτάλι.
— Είναι η αδυναμία μας να εκμεταλλευτούμε ορισμένες καταστάσεις.
— Λέγεται και για τους γέροντες που δεν μπορούν να κάνουν έρωτα, ενώ τους δίνονται άφθονες ευκαιρίες.

Της γειτόνισσας τ' αυγά είναι πάντα πιο μεγάλα.
Εκφράζει τη ζήλεια προς τους συνανθρώπους μας, που δεν είναι πάντοτε δικαιολογημένη.

Θα μας κάνει το χρυσό αυγό.
Το λέμε ειρωνικά για κάποιον που τον περιποιούνται και νομίζουν ότι θα έχουν από αυτόν κέρδη ή θα έχει

επιτυχίες.

Δεν υπάρχει αλεύρι, όσο ψιλό κι αν είναι, που να μην έχει πίτουρα, δεν υπάρχει κρασί, όσο καθαρό κι αν είναι, που να μην έχει κατακάθι.
Όσο έξυπνος και ικανός κι αν είναι ένας άνθρωπος, θα έχει και τα ελαττώματά του.

Πέσε πίτα να σε φάω.
Λέγεται για τους τεμπέληδες που τα θέλουν όλα έτοιμα, χωρίς να κοπιάσουν ή να ενδιαφερθούν για κάτι.

Τα λίγα λόγια ζάχαρη και τα καθόλου μέλι.
— Όποιος λέει λίγα λόγια είναι κερδισμένος.
— Με τα πολλά λόγια μόνο φασαρίες και μπλεξίματα μπορούμε να έχουμε.
Την κότα κακαρίζοντας, το φίδι βγαίνει και την τρώει.

Των φρονίμων τα παιδιά, πριν πεινάσουν μαγειρεύουν.
Πρέπει να προβλέπουμε και να προετοιμαζόμαστε από πριν για τις εργασίες και τις υποθέσεις μας, αν θέλουμε να έχουμε επιτυχίες και κέρδη.

Περί ορέξεως ουδείς λόγος.
— Είναι ο καθένας ελεύθερος να σκέπτεται όπως θέλει.
— Ο καθένας διαλέγει αυτά που θέλει και σύμφωνα με τα γούστα του.

Με τον ιδρώτα του προσώπου σου, να βγάζεις το ψωμί σου.
— Με την προσωπική σου εργασία να βγάζεις τα προς το ζειν.
— Χωρίς εργασία, συνήθως δεν έχουμε κέρδος.

Όποιος μαγειρεύει, ξέρει τι τρώει.
Ο άνθρωπος που παρακολουθεί αυτοπροσώπως τις εργασίες του, είναι πάντοτε ενημερωμένος και δεν απατάται εύκολα από τους άλλους.

Περί ορέξεως κολοκυθόπιτα.
— Ειρωνικά, σε ανθρώπους οι οποίοι προτιμούν ασήμαντα και ευτελή πράγματα, αντί των σπουδαίων και σημαντικών.
— Λέγεται και επί εκλογής ασήμαντης γυναίκας.

Κότα-πίτα το Γενάρη και κόκκορα τον Αλωνάρη.
Στο φαγητό, η κότα και η πίτα είναι πιο νόστιμα τον Ιανουάριο, ενώ ο κόκκορας τον Ιούλιο.

Κάποιο λάκκο έχει η φάβα.
— Κάποια παγίδα μας έχουν στήσει.
— Κάτι δεν πάει καλά.
— Κάποια πονηριά μας έχουν κάνει.

Του ήρθε λουκούμι.
— Του ήρθε χρήσιμο.
— Του ήρθε όπως το χρειαζότανε.

Ο διψασμένος πίνει με σιωπή.
Εκείνος που έχει πραγματική ανάγκη δεν προκαλεί φασαρίες και θόρυβο, ίσως για να μην χάσει αυτό που του πρόσφεραν.

Πίτα που δεν τρως, μη σε μέλει κι αν καεί.
Δεν πρέπει να ανακατευόμαστε σε υποθέσεις που δεν μας ενδιαφέρουν.

Βρεγμένο το θέλει το παξιμάδι.
Δηλώνει την τεμπελιά.

Έχασε και τ' αυγά και τα καλάθια.
Έχασε όλα τα υπάρχοντά του.

Σαν και σένα βρε κασίδη, χίλιους έχουμε στο ξύδι.
— Το λέμε σε ανθρώπους που γίνονται ενοχλητικοί για να δείξουμε πόσο ασήμαντοι και τιποτένιοι είναι.
— Λέγεται και για τους αποτυχημένους γαμπρούς.

Τέτοιος φίλος, τέτοια πίτα.
Τον καθένα περιποιούμαστε και εκτιμούμε ανάλογα με την αξία του και την κοινωνική του θέση.

Τρεις το αυγό κι ο κρόκος χώρια.
Λέγεται για τους φιλάργυρους, οι οποίοι στερούν ακόμη και το φαγητό στους ανθρώπους του περιβάλλοντός τους.

Φάγαμε ψωμί κι αλάτι.
— Ζήσαμε μαζί στο παρελθόν και περάσαμε πολλά και καλά.
— Έχουμε καλές αναμνήσεις από τη συνεργασία μας στο παρελθόν.

Έφαγε τη χυλόπιτα.
— Ερωτική απογοήτευση.
— Αποτυχία σε ερωτική πρόταση ή προξενιό.

Αυγά σου καθαρίζουνε;
Όταν γελάμε πολύ, χωρίς να υπάρχει φανερός λόγος.

Δεν φοβάται ο παστουρμάς τ' αλάτι.
Λέγεται για τους εξοικειωμένους σε δοκιμασίες και σε ταλαιπωρίες, για όσους αντέχουν στις δυσκολίες που παρουσιάζονται.

Ο χορτασμένος, τον νηστικό δεν τον πιστεύει.
Οι εύποροι άνθρωποι, συνήθως, δεν μπορούν να συμπονέσουν τους φτωχούς και να καταλάβουν πόσο δύσκολη και γεμάτη στερήσεις ζωή περνούν αυτοί.

Ψωμί δε γίνεται χωρίς προζύμι.
Για να κάνεις μια επιχείρηση ή μια δουλειά ή ένα έργο, θα πρέπει να έχεις μερικά μέσα ή χρήματα για ν' αρχίσεις.

Οι πολλοί οι μάγειροι χαλούν τη σούπα.
— Όταν ανακατεύονται πολλοί άνθρωποι και ακούγονται πολλές γνώμες αργεί να βγει μια σωστή απόφαση.
— Τα πολλά αφεντικά σε μια επιχείρηση ή εργασία, οδηγούν τελικά στην αποτυχία.
Όπου λαλούν πολλοί κοκκόροι, αργεί να ξημερώσει.

Ο μήνας του μέλιτος.
Ο πρώτος μήνας του γάμου. Ονομάστηκε έτσι γιατί τον πρώτο μήνα του γάμου, όλα συνήθως πάνε καλά, όλα είναι σαν μέλι.

Εμείς ψωμί δεν έχουμε κι η γάτα σέρνει πίτα.
— Είναι η άδικη και άνιση κατανομή στα αγαθά ή

σε χρηματικά οφέλη.
— Άνθρωποι οι οποίοι έχουν πραγματική ανάγκη στερούνται τα απαραίτητα για να ζήσουν, ενώ άλλοι, κατώτεροι, που δεν έχουν απόλυτη ανάγκη, τα έχουν σε αφθονία.

Η τέχνη θέλει μάστορα κι η φάβα θέλει λάδι.
Κάθε επάγγελμα θέλει τον κατάλληλο άνθρωπο, όπως κάθε φαγητό θέλει το κατάλληλο μαγείρεμα.

Τ' αγόρασε για ένα κομμάτι ψωμί.
— Το αγόρασε σε τιμή ευκαιρίας.
— Το απόκτησε με λίγα σχετικά χρήματα.

Κούρεψε τ' αυγό και πάρε το μαλλί του.
Λέγεται για την υπερβολική φτώχεια.
Από το λίγο, το λιγότερο.

Λουκούλλειο γεύμα.
Νόστιμο και άφθονο γεύμα.

Το γάλα άμα χυθεί, δε μαζεύεται.
Υπάρχουν σφάλματα που δε διορθώνονται.

Κούφια καρύδια, πίτα δεν κάνουν.
Με φτωχά και ανεπαρκή μέσα, μην περιμένεις επιτυχίες και κέρδη από τις δουλειές σου ή τις επιχειρήσεις σου.

Να λείψουν τα πιπέρια σου, να δω την προκοπή σου.
Να λείψουν οι γνωριμίες σου ή αυτοί που σε βοηθούν και τότε να δούμε τις ικανότητές σου.

Κουβαλάει κρασί και πίνει νερό.
Λέγεται γι' αυτούς που κοπιάζουν σε ξένες δουλειές

και δεν αμοίβονται όπως πρέπει.

Τον έκανε τ' αλατιού.
— Τον κατατρόπωσε.
— Τον έδειρε.
— Τον μπαγλάρωσε*.

Κάτσε στ' αυγά σου.
— Κάτσε φρόνιμα.
— Μην ανακατεύεσαι εκεί που δεν πρέπει.
Μην φυτρώνεις εκεί που δεν σε σπέρνουν.

Η βιάση ψήνει το ψωμί, μα δεν το καλοψήνει.
— Όταν βιαζόμαστε, οι δουλειές μας δε γίνονται όπως πρέπει.
— Η προχειρότητα δεν μας εξυπηρετεί σε τίποτα.

Η γλώσσα του στάζει μέλι.
Μιλάει ωραία και αυτά που λέει είναι ευχάριστα.

Σε ξένο κρασί, νερό μη βάζεις.
— Κοίταξε τη δουλειά σου.
— Να μην ανακατεύεσαι σε ξένες υποθέσεις.

Λόγια της καραβάνας.
— Λόγια αναξιόπιστα.
— Χαζομάρες.
— Λόγια ανάξια εμπιστοσύνης, χωρίς μπέσσα**.

* *Μπαγλαρώνω, είναι τούρκικη λέξη και σημαίνει ξυλοκοπώ.*
** *Μπέσσα, είναι αλβανική λέξη και σημαίνει πίστη.*

Ακριβός στα πίτουρα και φτηνός στ' αλεύρι.
Λέγεται για τους ανθρώπους, οι οποίοι από κακό υπολογισμό δεν σκέπτονται σωστά. Εκτιμούν τα πράγματα λαθεμένα.

Αυγό να πάρεις απ' αυτόν, κρόκο δεν βρίσκεις μέσα.
Λέγεται για τους απατεώνες, κυρίως τους εμπόρους.

Όποιος έχει πολύ βούτυρο, βάζει και στα λάχανα.
Όποιος έχει πολλά χρήματα, κάνει και μερικές σπατάλες.
Όποιος έχει πολύ βούτυρο αλείφει και τον κώλο του.

Η κουβέντα του δεν έχει αλάτι.
Γι' αυτούς που μιλάνε ανούσια ή αυτά που λένε δεν έχουν ενδιαφέρον.

Μέλι-γάλα έγιναν.
— Λέγεται για εχθρούς που μονιάζουν.
— Τα ταιριάξανε.

Ο νηστικός όλο καρβέλια ονειρεύεται.
— Είναι αυτά που επιθυμούμε αλλά δεν τα έχουμε.
— Σκεπτόμαστε και επιθυμούμε αυτά που χρειαζόμαστε στην πραγματικότητα.

Όσοι πίνουν και μεθούνε, λησμονούν όσα χρωστούνε.
Με το κρασί φεύγουν οι στεναχώριες και συνήθως μας φαίνονται όλα ρόδινα και ωραία.

Το ζυμάρι, όσο ζυμώνεις τόσο φουσκώνει.
— Όσο πιο πολύ ενδιαφέρεσαι και κοπιάζεις για τις επιχειρήσεις σου, τόσο μεγαλύτερα κέρδη σου φέρνουν.

— Όσο εκπαιδεύεις έναν άνθρωπο τόσο ικανότερος γίνεται.

Πότε με τα καρύδια του, πότε με το χαλβά του, έφερε την καλόγρηα με τα θελήματά του.
— Λέγεται γι' αυτούς που εξαπατούν τους άλλους με διάφορα τεχνάσματα και καλοπιάσματα.
— Επίσης, λέγεται και για τους πονηρούς γαμπρούς.

Τα κάστανα θέλουν κρασί και τα καρύδια μέλι.
Σε κάθε περίπτωση απαιτούνται τα κατάλληλα μέσα.

Αν ζυμώσεις το πρωί, αποβραδίς κοσκίνα.
Πρέπει να προετοιμάζουμε τις δουλειές που έχουμε σκοπό να κάνουμε.
Των φρονίμων τα παιδιά, πριν πεινάσουν μαγειρεύουν.

Εννιά λογιών φαΐ, όλο κολοκύθι.
Το λέμε ειρωνικά, όταν το φαγητό που μας προσφέρουν σ' ένα γεύμα είναι φτωχό.

Κάθε πράγμα στον καιρό του, κι αυγά κόκκινα το Πάσχα.
— Κάθε πράγμα στην κατάλληλη εποχή.
— Κάθε ενέργειά μας, στην κατάλληλη υπόθεση.
Κάθε πράγμα στον καιρό του, κι ο κολιός τον Αύγουστο.

Μεγάλη μπουκιά φάε, μεγάλο λόγο μη λες.
Εκείνο που έχει σημασία είναι το κέρδος που έχουμε από μια υπόθεση ή μια εργασία και όχι τα λόγια που

λέμε.

Είναι παλληκάρι της φακής.
Λέγεται για τον θρασύδειλο, για κείνον που παινιέται για τις ικανότητές του και το θάρρος του, αλλά στην ουσία είναι ανίκανος και δειλός.

Αν κάναν και οι μπαμπούροι μέλι, θα τρώγαν κι οι κατσιβέλοι.
— Δεν είναι όλοι ικανοί να κατορθώνουν τα δύσκολα πράγματα.
— Λέγεται και ειρωνικά όταν πεινάει και δυστυχεί ο πολύς κόσμος.

Με πορδές δεν βάφουνται αυγά.
Με ανεπαρκή μέσα και φροντίδες, τα αποτελέσματα που θα έχουμε θα είναι κι αυτά ανάλογα.

16. ΦΡΟΥΤΑ — ΛΑΧΑΝΙΚΑ

Πίσω έχει η αχλάδα την ουρά.
— Στο τέλος είναι όλες οι δυσκολίες.
— Στο τέλος μιας υπόθεσης ή μιας εργασίας να περιμένουμε τις δυσκολίες.

Έβγαλε τα κάστανα από τη φωτιά.
Ανέλαβε μια δύσκολη υπόθεση και την έφερε σε πέρας.

Το μήλο κάτω από τη μηλιά θα πέσει.
Η παροιμία λέγεται όταν τα παιδιά μοιάζουν πολύ τους γονείς τους.

Της ελιάς τα μέσα και του καρυδιού τ' απ' έξω.
Μας δίνουν τα άχρηστα πράγματα.

Ένα μήλο την ημέρα, κάνει το γιατρό σου πέρα.
Η παροιμία θέλει να δείξει πόσο υγιεινή τροφή είναι το μήλο.

Τα σύκα - σύκα και τη σκάφη - σκάφη.
— Λέει τα πράγματα όπως είναι.
— Λέει ποιος έχει δίκαιο.
Τα του Καίσαρος τω Καίσαρι.

Τα 'κανε ρόιδο.
Χειρίστηκε αδέξια κάποιο ζήτημα και απέτυχε.
Τα 'κανε μαντάρα*.

Αγάλι-αγάλι γίνεται η αγουρίδα μέλι.
— Με το πέρασμα του χρόνου αποδίδουν οι προσπάθειές μας.
— Σιγά-σιγά αποδίδουν οι επιχειρήσεις μας ή οι εργασίες μας ή ένας άνθρωπος.

Τα καλά τ' αχλάδια τα τρώνε τα γουρούνια.
— Λέγεται όταν κάτι καλό πέφτει σε άσχημα χέρια.
— Όταν οι ωραίες και περιζήτητες γυναίκες ξεπέφτουν σε ανάξιους γαμπρούς.

Μάζευε κι ας είν' και ρόγες.
Η οικονομία και η αποταμίευση οδηγούν σε οικονομική ανεξαρτησία.

Κάθε καρυδιάς καρύδι.
— Σε πόλεις, χωριά, ομάδες ή παρέες, όπου συγκεντρώνονται κάθε λογής άνθρωποι.
— Άνθρωποι απ' όλα τα μελέτια**.

Σκόρδο και νερό κάνει τον άνθρωπο γερό.
Πολλές φορές οι ολιγαρκείς στο φαγητό είναι και πιο υγιείς.

* ***Μαντάρα,*** *ή μαδάρα, είναι ο αποψιλωμένος άνθρωπος, ο γυμνός, ο φαλακρός.*

** ***Μελέτι,*** *σημαίνει ράτσα. Π.χ. ελληνικές ράτσες είναι οι Μακεδόνες, οι Ηπειρώτες, οι Νησιώτες κ.λπ.*

Την πικρή τη μελιτζάνα, πάχνη δεν την πιάνει.
Λέγεται γι' αυτούς που είναι συνηθισμένοι και αντέχουν στις ταλαιπωρίες και ατυχίες.

Τα σύκα είναι μαλακά, μα χαλούν τα δόντια.
Είναι ευχάριστες ορισμένες απολαύσεις, μα στο τέλος μας βλάπτουν.

Κολοκύθια στο πάτερο.
— Πράγματα και λόγια ασήμαντα και ανόητα.
— Σαχλαμάρες.

Αλωνάρη με τ' αλώνια και με τα χρυσά πεπόνια.
Ο Ιούλιος μήνας με τη συγκομιδή του σταριού και τα νόστιμα πεπόνια.

Μετρημένα κουκιά.
— Τελειώνει μια κατάσταση.
— Τελειώνουν τα χρήματα.

Η προσταγή σου λάχανα κι ο ορισμός σου αγγούρια.
— Δε σε λογαριάζω καθόλου.
— Δε σε υπολογίζω.
— Για μένα είσαι ασήμαντος.

Αν θέλεις να γευτείς καλύτερα τη γλύκα του χουρμά, δώσε τον σ' έναν φτωχό.
Η ελεημοσύνη μας κάνει να νιώθουμε καλύτερα κι εμείς οι ίδιοι.
Κάνε το καλό και ρίχ' το στο γιαλό.

Κάλλιο λάχανα με γλύκα, παρά ζάχαρη με πίκρα.
— Καλύτερα φτωχός κι ευτυχισμένος, παρά πλούσιος και δυστυχισμένος.

— Κυρίως λέγεται για τα αντρόγυνα που προτιμούν τη φτώχεια, όταν υπάρχει ομόνοια, παρά τον πλούτο, όταν συνοδεύεται από γκρίνιες.

Δε χαρίζουμε κάστανα.
Δεν αστειευόμαστε, προκειμένου να επιτύχουμε αυτό που θεωρούμε σωστό.

Τα βρωμισμένα λάχανα κακή σαλάτα κάνουν.
— Από σκάρτα υλικά, μην περιμένεις καλή κατασκευή.
— Από κακούς ανθρώπους μην περιμένεις καλά λόγια ή έργα.

Τον πιάσανε στα πράσα.
Τον έπιασαν επ' αυτοφώρω.

Πάτησε την πεπονόφλουδα.
— Την έπαθε.
— Έπεσε στην παγίδα.
— Τον κορόιδεψαν.

Όπου ακούς πολλά κεράσια, κράτα και μικρό καλάθι.
Όπου ακούς πολλές υποσχέσεις, μην περιμένεις πολλά πράγματα.

Ο ακαμάτης δεν τρώει τα αμύγδαλα, για να μην τα σπάσει.
— Για να μην κοπιάσει ο τεμπέλης, θυσιάζει τις απολαύσεις του.
— Ο οκνηρός άνθρωπος αποφεύγει τους κόπους και τις ταλαιπωρίες ακόμα και όταν πρόκειται να έχει κέρδος.

Δυο καρπούζια σε μια μασχάλη δεν χωράνε.
Δυο δουλειές μαζί δε γίνονται. Όταν ασχολούμαστε με πολλές υποθέσεις μαζί, δεν πετυχαίνουμε.

Το δέντρο από τον καρπό γνωρίζεται.
— Οι άνθρωποι κρίνονται από τα έργα τους.
— Από τα κέρδη τους αξιολογούνται οι επιχειρήσεις ή οι άλλες δουλειές.

17. ΦΥΣΗ — ΚΑΙΡΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Ο Φλεβάρης κι αν φλεβίσει, καλοκαίρι θα μυρίσει.
Από το Φεβρουάριο μήνα συνήθως καλυτερεύουν οι καιρικές συνθήκες.

Αν δεν φυσήξει άνεμος, κλωνάρι δεν σαλεύει.
— Αν δεν υπάρχει λόγος, δε γίνονται ορισμένες ενέργειες.
— Αν δεν προσπαθήσουμε, δε θα έχουμε επιτυχία.

Σαν την άμμο της θάλασσας.
Πολλά πράγματα, πολλοί άνθρωποι.
Μυρμηγκιά.

Περασμένη βροχή, κάπα δε χρειάζεται.
— Όταν περάσει ο κίνδυνος, δε χρειάζεται ή δεν ωφελεί καμιά προφύλαξη.
— Πρέπει να προφυλαγόμαστε προτού έρθει ή όταν υπάρχει ο κίνδυνος.

Το τραγούδι με τον τρύγο, το Δεκέμβρη παραμύθι.
— Κάθε πράγμα στον καιρό του.
— Όπως τα τραγούδια τα λένε οι εργάτες στον τρύγο, και το χειμώνα, όταν ο καιρός είναι κρύος,

κάθονται κοντά στη φωτιά και λένε ιστορίες.

Τον βουτηχτή μη χαίρεσαι όταν βουτά, παρά όταν βγαίνει.
Να χαίρεσαι στο τέλος μιας επιτυχημένης δουλειάς ή προσπάθειας.
Μηδένα προ του τέλους μακάριζε.

Έκανε μια τρύπα στο νερό.
— Δεν έκανε τίποτα.
— Απέτυχε στις προσπάθειές του και στις ενέργειές του.

Η πέτρα που κυλάει, μούχλα δεν πιάνει.
Ο εργατικός ο άνθρωπος δε στερείται ποτέ τα προς το ζειν.

Και στη θάλασσα, άμμο δεν βρίσκει.
Η παροιμία λέγεται για τους πολύ άτυχους, ή τους πολύ ανίκανους.

Ήλιος γένου κι επάνω μου μη λάμπεις.
— Γίνε συ καλός κι ας μην ωφεληθώ εγώ.
— Ας έχεις εσύ επιτυχίες και ας μην κερδίσω εγώ τίποτα.
— Φανερώνει ειλικρινή αγάπη κι εκτίμηση.

Μετά τη βροντή, έρχεται και η βροχή.
Στις ατυχίες που μας βρίσκουν, προηγούνται πάντοτε γεγονότα, που αν τα λάβουμε υπόψη μας μπορούμε να προφυλαχτούμε.

Ο μεγάλος ανήφορος, έχει και μεγάλο κατήφορο.
— Αν κοπιάσεις πολύ, στο τέλος σε περιμένει η επιτυχία και το κέρδος.

— Μετά τις δυσκολίες συνήθως ακολουθεί η επιτυχία.

Η καλή μέρα από το πρωί φαίνεται.
— Η επιτυχία φαίνεται από την αρχή.
— Ο καλός ο άνθρωπος φαίνεται από μικρός.
— Από την αρχή μιας υπόθεσης ή μιας εργασίας, μπορούμε να καταλάβουμε αν θα έχουμε κέρδη.

Καθαρός ουρανός, αστραπές δε φοβάται.
Ο ειλικρινής και τίμιος άνθρωπος, δε φοβάται τις κατηγορίες.

Τον Φλεβάρη το χιόνι, είναι στο τηγάνι μέσα.
Τα χιόνια που κάνει ο Φεβρουάριος, λιώνουν εύκολα, επειδή πλησιάζει η άνοιξη.

Το μεγάλο καράβι, έχει μεγάλη φουρτούνα.
— Αυτοί που κατέχουν υψηλές θέσεις, έχουν και πολλές ευθύνες.
— Όσοι αναλαμβάνουν δύσκολες εργασίες, συναντούν και πολλές δυσχέρειες.

Έχει μήνα που θρέφει όλο το χρόνο.
— Μπορεί δηλαδή σ' ένα μήνα να βγάλουμε τόσα κέρδη, ώστε να ζήσουμε όλο το χρόνο.
— Από μια ευκαιρία μπορούμε να κερδίσουμε τόσα, ώστε να έχουμε μια οικονομική ανεξαρτησία για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Έβαλε το νερό στ' αυλάκι.
— Έβαλε μια σειρά στις δουλειές του.
— Έβαλε μια υπόθεσή του ή την εργασία του στην

οδό της επιτυχίας.

Με το κόσκινο, δεν κουβαλιέται το νερό.
Με ψεύτικα μέσα, δεν μπορούμε να κάνουμε μια δουλειά ή να έχουμε μια επιτυχία· ματαιοπονούμε χωρίς κέρδος.

Όπου περπατεί το ποτάμι, από κει θα πιεις νερό.
Από τους εύπορους ανθρώπους, πρέπει να περιμένουμε οφέλη.
Ουκ αν λάβεις παρά του μη έχοντος.

Στη μικρή βρυσούλα πίνει κανείς νερό πιο εύκολα, παρά στη μεγάλη βρύση.
Οι ευκαιρίες που μας δίνονται πρέπει να είναι ανάλογες με τις δυνατότητές μας, ώστε να τις εκμεταλλευτούμε.

Η ευτυχία μοιάζει με το χειμωνιάτικο ήλιο. Ανατέλλει αργά και δύει νωρίς.
— Η ευτυχία συνήθως δεν κρατάει πολύ.
— Τυχερός είναι ο άνθρωπος που είναι ευτυχισμένος για πολύ καιρό.

Ο βρεγμένος τη βροχή δεν τη φοβάται.
Εκείνος που είναι συνηθισμένος στις ταλαιπωρίες και ατυχίες, τις αντέχει περισσότερο.
Δε φοβάται ο παστουρμάς τ' αλάτι.

Τα μεγάλα ποτάμια, από μικρές πηγές πηγάζουν.
— Πολλές φορές, μεγάλοι άνδρες κατάγονται από μικρά μέρη.
— Μεγάλα έργα, υποθέσεις ή αποφάσεις ξεκινούν από μικρές αφορμές.

Όταν ο μήνας δεν έχει ρο, το κρασί θέλει νερό.
Το καλοκαίρι το κρασί που πίνουμε δεν πρέπει να είναι δυνατό, δηλαδή θέλει νέρωμα.

Όσα βρέχει ο ουρανός, η γη τα καταπίνει.
Η παροιμία θέλει να δείξει την υπομονή και τη μοιρολατρεία που έχουν ορισμένοι άνθρωποι, π.χ. υπάλληλοι, υπηρέτες, σύζυγοι κ.λπ.

Πετά στον έβδομο ουρανό.
— Είναι ευτυχισμένος.
— Είναι χαρούμενος.

Εκίνησε γη και ουρανό.
— Έκανε το παν για να πετύχει.
— Ενήργησε με όλα τα μέσα που διέθετε, για να πετύχει σε μια υπόθεσή του.

Ο ζευγάς γυρεύει βροχή, ο σταμνάς γυρεύει ξηρασία.
— Άλλο θέλει ο ένας και άλλο θέλει ο άλλος.
— Καθένας κοιτάζει το συμφέρον του.

Όποιος στην ξέρα περπατά και θάλασσα γυρεύει, ο διάβολος οπίσω του κουκιά του μαγειρεύει.
Όποιος έχει την καλοπέρασή του και γυρεύει ταλαιπωρίες και σκοτούρες, τον περιμένει η ατυχία.

Ξέρανε το χορτάρι σου, όσο που καίει ο ήλιος.
Κάθε εργασία πρέπει να γίνεται στον κατάλληλο χρόνο, για να έχει επιτυχία.

Απ' όπου φυσήξει ο άνεμος.
— Το λέμε γι' αυτούς που παρασύρονται εύκολα από τις γνώμες των άλλων.

— Λέγεται και γι' αυτούς που αλλάζουν συμπεριφορά και αποφάσεις, ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν, έστω και προσωρινά.

Σαν χορεύουν τα δελφίνια, προσκαλούνε τη φουρτούνα.
Είναι μετεωρολογικό προγνωστικό, που το ξέρουν οι ναυτικοί.

Και στη θάλασσα να σε στείλουν δεν θα βρεις νερό.
Λέγεται για ανθρώπους ανίκανους να φέρουν σε πέρας και την πιο εύκολη εργασία.

Χιόνι του Δεκέμβρη, χρυσάφι του καλοκαιριού.
Αν χιονίσει τον Δεκέμβριο, η συγκομιδή από το σιτάρι θα είναι πλούσια.

Όταν σμίγει σταγόνα με σταγόνα γίνεται ποτάμι.
Ποτάμι με ποτάμι, γίνεται θάλασσα.
— Η δύναμη της ένωσης.
— Πολλοί άνθρωποι ενωμένοι, γίνονται ισχυροί.

Ό,τι βρέξει, ας κατεβάσει.
— Ό,τι θέλει ας γίνει.
— Ό,τι είναι να μας βρει, ας μας βρει.

Έβρεξε με το τουλούμι.
— Έβρεξε πολύ.
— Νεροποντή.

Από Αύγουστο χειμώνα κι από Μάρτη καλοκαίρι.

Πνίγεται σε μια κουταλιά νερό.
— Χάνει την ψυχραιμία του και το θάρρος του, με την παραμικρή δυσκολία.

— Δεν μπορεί να αντιμετωπίσει ούτε τις πιο ασήμαντες δυσκολίες που του παρουσιάζονται.

Μη σε γελάσει ο βάτραχος ή το χελιδονάκι· αν δε λαλήσει ο τζίτζικας, δεν είν' καλοκαιράκι.
Το καλοκαίρι έρχεται πραγματικά όταν αρχίζουν να λαλούν τα τζιτζίκια.

Και τα βουνά ξεπέφτουνε κι οι κάμποι δυστυχούνε.
Και τους ισχυρούς και πλούσιους, πολλές φορές τους βρίσκουνε οι ατυχίες και οι ταλαιπωρίες.

Έσμιξε ο ουρανός με τη γη.
Λέγεται όταν σε μια μεγάλη καταιγίδα, η συννεφιά είναι τόσο έντονη, ώστε να μην ξεχωρίζει η γη απ' τον ουρανό.

Πέρα βρέχει.
— Δηλώνει αδιαφορία.
— Δεν καταλαβαίνει τι γίνεται.
Αγρόν ηγόραζε.

Περί ανέμων και υδάτων.
Συνομιλίες για διάφορα θέματα χωρίς ιδιαίτερη σημασία, που δεν αφορούν κανέναν.

Είναι μαθημένα τα βουνά στα χιόνια.
Λέγεται γι' αυτούς που είναι συνηθισμένοι στις ταλαιπωρίες και στις ατυχίες και αντέχουν.

Αύγουστος άβροχος, μούστος άμετρος.
Η αναβροχιά τον Αύγουστο κάνει καλά σταφύλια.

Απ' τ' Αϊ Γιωργιού και πέρα, δος του φουστανιού σου αέρα.
Μετά τη γιορτή του Αγίου Γεωργίου, την άνοιξη, συνήθως ο καιρός καλυτερεύει.

Τον θεριστή τον Αλωνάρη, πάμπολλα καρβέλια είναι.
Είναι η εποχή που μαζεύουν το σιτάρι, επομένως και το ψωμί για τους γεωργούς είναι μπόλικο.

Του Γενάρη το φεγγάρι, ήλιος της ημέρας μοιάζει.
Τον Ιανουάριο, το φεγγάρι είναι λαμπερό.

Δεν έχουνε στον ήλιο μοίρα.
— Είναι πολύ φτωχοί ή πολύ άτυχοι.
— Είναι ταλαίπωροι.

Και ο μήνας έχει εννιά.
— Δε νοιάζεται καθόλου.
— Είναι ευχαριστημένος με την κατάσταση στην οποία βρίσκεται, και αδιαφορεί για το τι θα ακολουθήσει στο μέλλον.
Πέρα βρέχει.

Ούτε κρύο, ούτε ζέστη του κάνει.
— Δεν ενδιαφέρεται.
— Δεν τον πειράζει.

Να 'σαι καλά τον Αύγουστο, που 'ναι παχιές οι μύγες.
Το λέμε ειρωνικά για ανθρώπους ρυπαρούς και βρώμικους, π.χ. τους γύφτους.

Άνεμος που δε σε βλάπτει, άφησέ τον να φυσάει.
Εχθρούς που δεν μπορούν να σε βλάψουν, μη τους δίνεις σημασία.

Αν κάνει ο Απρίλης δυο νερά κι ο Μάης άλλο ένα, χαρά στονε τον γεωργό που 'χει πολλά σπαρμένα.
Οι ανοιξιάτικες βροχές βοηθούν πολύ τη γεωργική παραγωγή.

Βουνό με βουνό δε σμίγει.
— Οι άνθρωποι σμίγουν.
— Λέγεται γι' αυτούς που έχουν να ιδωθούν πολύ καιρό και συναντιούνται.

Γράφει στο νερό και σπέρνει στη λίμνη.
— Λέγεται γι' αυτούς που επιχειρούν έργα μάταια και παράλογα.
— Αποτυχημένες υποθέσεις.

Άλλη η δόξα του ήλιου και άλλη της σελήνης.
— Άλλη χάρη έχει η μέρα και άλλη η νύχτα.
— Άλλα πράγματα γίνονται την ημέρα και άλλα τη νύχτα.

Εμπρός γκρεμός και πίσω ρέμα.
— Αδιέξοδο στις ενέργειές μας.
— Αδυναμία να βγούμε από τη δύσκολη θέση στην οποία βρισκόμαστε.

Έχει ο καιρός γυρίσματα.
Αλλάζουν οι καταστάσεις.
Γυρίζει ο τροχός.

Είσαι άνω ποταμών.
Αυτά που κάνεις είναι απαράδεκτα.

Στάλα με στάλα το νερό, τρυπάει το λιθάρι.
Και οι πιο μεγάλες επιτυχίες αποκτώνται με μικρές, συνεχείς και επίμονες προσπάθειες.
Κι ο κουτσός με τόνα πόδι, κούτσα-κούτσα πάει στην πόλη.

Όποιος πέσει στη θάλασσα, από τα μαλλιά του πιάνεται.
Όποιος κινδυνεύει άμεσα, αναζητά τη σωτηρία οπουδήποτε κι ελπίζει σε απίστευτη βοήθεια.

Στο πέλαγο αλωνίζεις.
— Ματαιοπονείς.
— Ασχολείσαι με αποτυχημένες υποθέσεις.
— Προσπάθειες χωρίς καμιά ελπίδα επιτυχίας.

Αυτός τα 'χει μεσάνυχτα, τώρα το μεσημέρι.
Λέγεται για ανθρώπους τελείως ακατατόπιστους σε πράγματα ολοφάνερα.
Εγώ κρατώ την κλείδα μου, κι άλλος την καλύβα μου.

Αγρόν ηγόραζε.
— Δεν είχε ιδέα.
— Απληροφόρητος.

Η νύχτα έχει αυτιά και η ημέρα μάτια.
Αυτά που κάνεις την ημέρα φαίνονται, ενώ αυτά που κάνεις τη νύχτα ακούγονται.

Δεν έσμιξαν τα άστρα τους.
— Δεν ταιριάξανε.
— Δεν μείνανε σύμφωνοι.

Επαίνα το βουνό κι αγόραζε στον κάμπο.
Λέγεται γι' αυτούς που επαινούν ασήμαντα και άχρηστα πράγματα, για να αγοράσουν ή να χρησιμοποιήσουν ευκολότερα, εκείνα που αξίζουν.

Το ήσυχο το νερό τρυπάει το βουνό.
Με την επιμονή και την υπομονή και οι ασήμαντοι άνθρωποι μπορούν να κατορθώσουν μεγάλα πράγματα.

Το καλό πηγάδι, όσο νερό κι αν βγάζει δεν ξεραίνεται.
— Όσο εξασκείται ένας άνθρωπος, τόσο περισσότερο αποδίδει.
— Οι καλές δουλειές και επιχειρήσεις, πάντα αφήνουν κέρδη.

Είδα τον ήλιο πρωτύτερα από σένα.
— Είμαι μεγαλύτερος από σένα.
— Ξέρω περισσότερα πράγματα από σένα.

Κάνε το καλό και ρίξτο στο γιαλό.
Κάνε μια καλή πράξη και μη ζητάς ανταμοιβή.

Αν στίψει την πέτρα, θα βγάλει νερό.
Λέγεται για τους χειροδύναμους ή τους πολύ ισχυρούς.

Το βαθύ ποτάμι, κρότο δεν κάνει.
Οι σοφοί και ικανοί δεν αυτοπροβάλλονται.

Όταν πέφτει ο ουρανός, χτυπάει πρώτα τα κεφάλια των γιγάντων.
Οι σπουδαίοι άνθρωποι ή αυτοί που κατέχουν υψηλές θέσεις έχουν και τις μεγαλύτερες ευθύνες.

Είναι βαρύς ο ουρανός.
— Οι υποθέσεις μας δεν πάνε καλά.
— Έχουμε πολλές σκοτούρες.

Έπεσε από τα σύννεφα.
— Ξαφνική και αναπάντεχη αποτυχία.
— Έντονη απογοήτευση.
— Αλλιώς τα περίμενε και αλλιώς ήρθανε.

18. ΦΥΤΑ — ΑΝΘΗ

Κάθε δενδράκι με τον ίσκιο του.
— Καθένας με την αξία του.
— Κάθε άνθρωπος με τις ικανότητές του και την προσωπικότητά του.

Απρίλης με τα λουλούδια και Μάης με τα ρόδα.
— Η άνοιξη με τα ωραία λουλούδια.
— Την άνοιξη η φύση ομορφαίνει.

Το δένδρο με μια τσεκουριά δεν κόβεται.
Όλα τα έργα απαιτούν συνεχείς προσπάθειες και κόπο, για να φτάσουμε στην επιτυχία και το κέρδος.

Δεν πατάει σε σάπιο ξύλο.
— Λέγεται γι' αυτούς που ξέρουν τι κάνουν.
— Είναι σίγουρος στις αποφάσεις του και στις ενέργειές του.
— Έχει εξασφαλισμένη την επιτυχία και το κέρδος.

Βασιλικός κι αν μαραθεί, πάντα μοσχοβολάει.
— Τα προτερήματα δεν χάνονται με τον καιρό.
— Ο καλός ο χαρακτήρας μένει και στα γεράματα.

Δένδρο που λυγά, δεν σπάζει.
— Η ευελιξία μας προφυλάγει από τους κινδύνους.
— Όποιος είναι ευέλικτος, αποφεύγει τις κακοτοπιές.
— Πρέπει να δεχόμαστε τις δυσκολίες και να προσπαθούμε να βρούμε τρόπο για να τις αποφύγουμε.

Σαν την καλαμιά στον κάμπο.
— Μόνος κι έρημος.
— Εγκαταλελειμένος.

Άρες, μάρες, κουκουνάρες.
— Ανόητα λόγια.
— Σαχλαμάρες.

Όποιος αγαπά το τριαντάφυλλο, αγαπά και το αγκάθι του.
— Αγάπα τον πλησίον σου με τα ελαττώματά του.
— Αγάπα το σύντροφό σου με τα ελαττώματά του.

Βρες καλό λουλούδι, να πάρεις μοσχοβολιά.
— Βρες καλό σύζυγο, να καλοπεράσεις.
— Όταν έχεις καλή επιχείρηση, έχεις και πολλά κέρδη.

Ένα τριαντάφυλλο δεν φέρνει την άνοιξη.
— Μία και μόνη επιτυχία ή ένα προσόν δεν είναι το παν.
— Για να φτάσουμε σε ένα καλό αποτέλεσμα χρειάζονται συνεχείς προσπάθειες και κόπο.

Ό,τι έσπειρες, εκείνο θα θερίσεις.
Ανάλογα με τις φροντίδες και τους κόπους σου, θα είναι και τα κέρδη που θα έχεις.

Όπως έστρωσες έτσι θα κοιμηθείς.

Άλλος σπέρνει κι άλλος θερίζει.
— Όταν άλλοι χαίρονται τους κόπους άλλων.
— Άλλοι εργάζονται και άλλοι απολαμβάνουν.

Μας έγινες τσάμικος ταμπάκος.
Μας έγινες ενοχλητικός.
Μας έγινες στενός κορσές.

Βασιλικός στη γειτονιά, κι αγκάθι μεσ' το σπίτι.
— Στις παρέες του, έξω απ' το σπίτι, είναι ευγενικός, ενώ στην οικογένειά του είναι τυραννικός και αγενής.
— Δηλώνει τον κακό χαρακτήρα ενός ανθρώπου.

Κάθεται πάνω στ' αγκάθια.
— Είναι ανήσυχος για έναν επικείμενο κίνδυνο.
— Δεν είναι σίγουρος για μια υπόθεση.

Δείχνει σιτάρι και πουλάει κριθάρι.
Λέγεται για τους εκμεταλλευτές και απατεώνες εμπόρους, που το εμπόρευμά τους φαίνεται καλύτερο από ό,τι είναι στην πραγματικότητα.

Όργωσε βαθειά και θα 'χεις πολύ σιτάρι.
— Ανάλογα με τους κόπους μας είναι και τα κέρδη μας.
— Όποιος εργάζεται εντατικά κι έξυπνα, θα έχει και τα ανάλογα κέρδη.

Η αγκίδα είναι μικρή, αλλά πονεί.
Ο κακός ο λόγος, έστω και η ελαφρή ειρωνία, καμιά

φορά πικραίνουν.
Η γλώσσα κόκκαλα δεν έχει και κόκκαλα τσακίζει.

Τα μεγάλα δάση μένουν βουβά.
— Οι σοφοί συνήθως σιωπούν.
— Οι άνθρωποι με μεγάλες ικανότητες δεν εκδηλώνονται εύκολα.

Το στραβό το ξύλο, η φωτιά το σιάζει.
— Η εκπαίδευση διορθώνει τους άτακτους.
— Με τη μόρφωση και την εκπαίδευση εξελίσσεται ο άνθρωπος.

Δεν είναι ο βίος Μάιος, ανθόσπαρτος δεν είναι.
Δεν πρέπει να περιμένουμε μόνο ευχάριστα γεγονότα στη ζωή μας, αλλά και δυσάρεστα.

Κάθε ξύλο έχει τον καπνό του.
— Κάθε άνθρωπος, έχει το χαρακτήρα του.
— Καθένας με τα προτερήματα και τα ελαττώματά του.
— Καθένας με την προσωπικότητά του.

Για χάρη του βασιλικού, ποτίζεται κι η γλάστρα.
— Για χάρη ενός συγγενή μας ή γνωστού μας, ωφελούμαστε κι εμείς.
— Για το συμφέρον του συνόλου ευνοούνται και μεμονωμένα άτομα.

Έσπειρε σιτάρι κι εφύτρωσε κριθάρι.
— Καμιά φορά ενεργούμε όπως πρέπει, αλλά τ' αποτελέσματα είναι αντίθετα.
— Άλλα περιμένουμε και άλλα μας έρχονται.

Ζήσε μαύρε μου να φας τριφύλλι.
Άδικα ελπίζεις ή περιμένεις ένα κέρδος ή τη βελτίωση μιας κατάστασης.

Εγώ δεν τρώω άχυρα.
— Δεν είμαι κουτός.
— Ξέρω το συμφέρον μου.

Όπου δε σε σπέρνουν, να μη φυτρώνεις.
Λέγεται για κείνους που πετάγονται πάνω στην κουβέντα ή ανακατεύονται εκεί που δεν πρέπει.

Όποιος μιλάει σπέρνει και όποιος ακούει θερίζει.
Δηλαδή εκείνος που ακούει είναι ο κερδισμένος.

Κοντά στα ξερά καίονται και τα χλωρά.
— Η παροιμία αυτή θέλει να δείξει την άδικη τιμωρία αθώων.
— Κοντά στους απατεώνες καμιά φορά τιμωρούνται και οι καλοί και τίμιοι.

Χαιρέτα μας τον πλάτανο.
Δηλώνει ειρωνία σε κάποιον που μοιράζει απραγματοποίητες υποσχέσεις, οι οποίες συνήθως δεν γίνονται πιστευτές.

Όποιος κλωτσάει τ' αγκάθια, πονάνε τα πόδια του.
Όποιος μπλέκεται σε ύποπτες υποθέσεις, στο τέλος βγαίνει ζημιωμένος.
Όποιος ανακατεύεται με τα χώματα, θα μπουν στα μάτια του.

Σε πήρα για τριαντάφυλλο, μα βγήκες γαϊδουράγκαθο.
Λέγεται για εκείνους που ξεγελιούνται από την εξωτερική εμφάνιση, όπως π.χ. σε αταίριαστους γάμους.
Απ' έξω κούκλα και από μέσα πανούκλα.

Δεν υπάρχει δένδρο, όσο καλό κι αν είναι, που να μην έχει ρόζους.
Όσο έξυπνος και ικανός και να είναι ένας άνθρωπος, πάντοτε έχει ελαττώματα.

Δεν τον αφήνουν σε χλωρό κλαρί.
— Δεν τον αφήνουν ήσυχο.
— Τον κυνηγάνε.
Του έκαναν το βίο αβίωτο.

Με τον καιρό και την υπομονή, γίνεται το φύλλο της μουριάς μετάξι.
Με την επίμονη εργασία και φιλοτιμία έχουμε κέρδη από μια επιχείρηση.

Τι καπνό φουμάρει;
— Τι σόι άνθρωπος είναι;
— Τι χαρακτήρα έχει;

Δεν υπάρχουν τριαντάφυλλα χωρίς αγκάθια.
Δεν υπάρχουν ικανοί και ωραίοι άνθρωποι, χωρίς ελαττώματα.

Το καλό το δένδρο, όσο μεγαλώνει, τόσο πλαταίνει ο ίσκιος του.
— Ο καλός και ικανός άνθρωπος, με την πάροδο του χρόνου,αποδίδει περισσότερο.
— Μια επιχείρηση, όσο μεγαλώνει, τόσο περισσότερα κέρδη αφήνει.

Χτύπα ξύλο.
— Μακριά από ατυχίες.
— Μην κακομελετάς.

Ήταν στραβό το κλήμα, το 'φαγε και ο γάιδαρος.
Είχαμε που είχαμε τα χάλια μας, μας ήρθαν και οι ατυχίες.

19. ΨΑΡΙΑ

Περνά σαν τον κάβουρα στον τέντζερη.
Λέγεται γι' αυτούς που πάσχουν και δυστυχούν, γι' αυτούς που υποφέρουν.

Φάτε μάτια ψάρια και κοιλιά περίδρομο.
— Όταν δεν μπορούμε να απολαύσουμε πραγματικά αυτά που επιθυμούμε.
— Λέγεται και για τις ερωτικές προκλήσεις, τις οποίες βλέπουμε, αλλά δεν μπορούμε να απολαύσουμε.

Του ψήσανε το ψάρι στα χείλια.
— Τον τυραννήσανε.
— Τον παιδέψανε.

Ο ψαράς, αν δεν βρέξει τον κώλο του, δεν τρώει ψάρι.
— Όλα τα αγαθά αποκτώνται με κόπο.
— Χωρίς να κοπιάσουμε δεν μπορούμε να έχουμε κέρδη.
Με πορδές δεν βάφονται αυγά.

Το μεγάλο ψάρι τρώει το μικρό.
Οι ισχυροί και δυνατοί επιβάλλονται στους αδύνατους.

Το ψάρι από το κεφάλι βρωμάει.
— Η ανικανότητα ξεκινάει από τον αρχηγό.
— Η απατεωνία σε μια ομάδα, οργάνωση ή επιχείρηση, ξεκινάει από τους επικεφαλής.

Ψαρεύεις στα θολά νερά.
— Αβεβαιότητα ως προς την επιτυχία.
— Οι ενέργειές σου δεν έχουν σίγουρη την επιτυχία.

Ο κάβουρας στην τρύπα του μεγάλος άρχος είναι.
Και ο πιο ταπεινός, στο σπίτι του είναι άρχοντας.

Περπατάει σαν τον κάβουρα.
— Καρκινοβατεί.
— Περπατάει αργά και χωρίς νόημα.
— Προχωρεί αργά στις υποθέσεις και στις ενέργειές του.

Πιάσε τον αστακό και κούρεψε το μαλλί του.
— Η παροιμία αυτή λέγεται για πράγματα μικρής αξίας και για πρόσωπα με φτωχές ικανότητες.
— Δεν μπορείς να έχεις κέρδος από ασήμαντα πρόσωπα ή ευτελείς επιχειρήσεις.

Κάθε πράγμα στον καιρό του κι ο κολιός τον Αύγουστο.
Το κάθε πράγμα στην ώρα του ή στην κατάλληλη ηλικία.

Ο μουσαφίρης και το ψάρι, την τρίτη μέρα βρωμάνε.
Λέγεται όταν βαριόμαστε τους φιλοξενούμενούς μας.

Πόσος είναι ο κάβουρας και πόσο το ζουμί του.
— Λέγεται για μηδαμινά πράγματα που δεν έχουν

αξία.
— Αν μια εργασία είναι ασήμαντη και φτωχή και τα κέρδη που θα έχεις θα είναι μηδαμινά.

Τον έστειλε για πράσινο χαβιάρι.
— Απάτη.
— Τον κορόιδεψε.
— Τον εξαπάτησε σε μια υπόθεση.

Χωρίς δόλωμα, ψάρι δεν πιάνεται.
Λέγεται κυρίως για τους επαγγελματίες ή τους εμπόρους: αν δεν προκαλέσεις το ενδιαφέρον του πελάτη, δεν μπορείς να πουλήσεις το εμπόρευμα.

Έπιασε το χέλι απ' την ουρά.
Πράγματα ακατόρθωτα, γιατί το χέλι ξεγλιστράει και δεν πιάνεται από την ουρά: λέγεται γι' αυτούς που επιχειρούν πράγματα πάνω από τις δυνατότητές τους.

Έφαγε και τα ψάρια μου και φτύνει και τα γένεια μου.
Είναι η αχαριστία απέναντι στην ευεργεσία που έχουμε κάνει.

Της θάλασσας τα ψάρια, μόνα τους δεν μπαίνουν στο νταβά.
Για να απολαύσεις και να κερδίσεις, πρέπει πρώτα να κοπιάσεις και να ενδιαφερθείς για τις δουλειές σου.

Εδώ σε θέλω κάβουρα, πώς τα πηδούν τα κάρβουνα.
Λέγεται σε κακουχίες και δυσκολίες, και για την προσπάθεια να τις υπερπηδήσουμε.

Ετήρησεν σιγήν ιχθύος.
— Δεν είπε τίποτα.
— Δεν έβγαλε μιλιά.

Τον εχτύπησε σα χταπόδι.
— Τον κακομεταχειρίστηκε.
— Τον κατατρόπωσε.
— Δεν τον άφησε σε χλωρό κλαρί.

20. ΑΡΧΑΙΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΕΙΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ.

Timeo Danaos et donna ferentes.
Φοβοῦ τούς Δαναούς καί δῶρα φέροντας.
Προσοχή στους εχθρούς μας: ακόμη κι όταν επιδεικνύουν φιλία, προσποιούνται. Πολλές φορές θα προσπαθήσουν να μας προσεγγίσουν και να μας ξεγελάσουν με καλοπιάσματα. Καλύτερα να τους αποφεύγουμε.

Ἕν οἶδα, ὅτι οὐδέν οἶδα.
Ένα ξέρω, ότι δεν γνωρίζω τίποτα.
Μια απάντηση του Σωκράτη (που έμεινε περίφημη) όταν τον ρώτησαν πόσα και ποια πράγματα γνωρίζει και θεωρείται σοφός. Στην εποχή του, που ο άνθρωπος έκανε τα πρώτα του δειλά βήματα για την ερμηνεία του κόσμου, υπονοούσε ότι το μόνο πράγμα για το οποίο μπορούσε κανείς να αποφανθεί με βεβαιότητα ήταν ακριβώς η ρευστότητα, η προσωρινότητα της επιστημονικής γνώσης. Σήμερα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί μάλλον σαν μια άλλη διατύπωση της μετριοφροσύνης του ανθρώπου που δεν αισθάνεται ότι κατέχει μια απολύτως βέβαιη γνώση για τα πράγματα.

Τό δίς ἐξαμαρτεῖν οὐκ ἀνδρός σοφοῦ.
Η επανάληψη του ίδιου λάθους δεν ταιριάζει στον μυαλωμένο άνθρωπο.
Η κύρια επισήμανση του αρχαίου αυτού ρητού είναι ότι ο μυαλωμένος άνθρωπος πρέπει, πρώτα απ' όλα, να διδάσκεται από τα λάθη του και να μην τα επαναλαμβάνει. Σοφός δεν είναι προφανώς όποιος δεν κάνει ποτέ του λάθη (τέτοιος άνθρωπος δεν υπάρχει).

Γελᾶ δέ ὁ μωρός, κἄν τι μή γελοῖον ᾖ.
— Γελάει ο χαζός ενώ δεν υπάρχει τίποτα αστείο.
— Δεν πρέπει να τα ρίχνουμε πάντοτε όλα στο καλαμπούρι*.

Τά καλά κόποις κτῶνται.
— Τα αγαθά αποκτώνται με κόπο και εργασία.
— Ο τεμπέλης, συνήθως, στερείται πολλών αγαθών.

Πᾶν μέτρον ἄριστον.
— Ο μετρημένος άνθρωπος είναι και ο καλύτερος.
— Οι μετριοπαθείς αποφάσεις κι ενέργειές μας, μας οδηγούν σε καλύτερα αποτελέσματα.

Μηδένα πρό τοῦ τέλους μακάριζε.
Πριν από το τέλος μιας δουλειάς ή επιχείρησης ή της ζωής, δεν μπορείς να καλοτυχίζεις κανέναν.

Γνῶθι σαὐτόν.
— Η αυτογνωσία.
— Να γνωρίζουμε τον εαυτό μας και τις ικανότητές

***Καλαμπούρι**, *είναι γαλλική λέξη και σημαίνει λογοπαίγνιο.*

μας.
— Να έχουμε συναίσθηση της κατάστασής μας.

Προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις.
Αδικαιολόγητες προφάσεις άλλων, για να μη μας εξυπηρετήσουν ή να μη μας βοηθήσουν.

Γηράσκω ἀεί διδασκόμενος.
Όσο γερνάει ο άνθρωπος, τόσο αποκτά πείρα και γνώσεις.

Ἔρως ἀνίκατε μάχαν.
Ο πραγματικός έρωτας ξεπερνά όλα τα εμπόδια.

Ὤδυνεν κάμηλον καί ἔτεκεν μύν.
(Κοιλοπονούσε για γκαμήλα και στο τέλος γέννησε ποντίκι).
— Μας έδειχνε ότι είναι πολύ σπουδαίος και στο τέλος αποδείχτηκε τιποτένιος και ασήμαντος.
— Μας έδινε την εντύπωση ότι θα μας προσφέρει μεγάλα κέρδη, αλλά τελικά δεν κερδίσαμε τίποτα.
— Είχαμε την εντύπωση ότι από μια εργασία ή μια υπόθεση θα έχουμε μεγάλες επιτυχίες, αλλά μείναμε χωρίς κανένα κέρδος.

Νίψον ἀνομήματα, μή μόναν ὄψιν.
Να απαλλαγείς και να πλύνεις τα αμαρτήματά σου και όχι μόνο το πρόσωπό σου.

Σύν Ἀθηνᾷ καί χεῖρα κίνει.
Μαζί με τις προσευχές, θα πρέπει να είμαστε κι ενεργητικοί και δραστήριοι, για να πετύχουμε στο σκοπό μας.

Τά ἐν οἴκῳ μή ἐν δήμῳ.
Τα οικογενειακά μας προβλήματα και τις υποθέσεις, δεν πρέπει να τα ανακοινώνουμε στον κόσμο, γιατί μόνο ζημιές θα έχουμε.

Ἡ ἀχίλλειος πτέρνα.
— Το αδύνατο σημείο.
— Υποθέσεις με τις οποίες είμαστε εκτεθειμένοι και ευάλωτοι στους εχθρούς μας.

Ἐν τῇ παλάμῃ καί οὕτω βοήσομεν.
Για να γίνει αυτό που ζητάς, πρέπει πρώτα να πληρώσεις τα ανάλογα χρήματα.

Τό μῆλον τῆς ἔριδος.
— Είναι κάτι ευχάριστο ή χρήσιμο, που το διεκδικούν πολλοί με επιμονή.
— Λέγεται και για τις ωραίες και σημαντικές γυναίκες, που τις διεκδικούν πολλοί μνηστήρες.

Τό τερπνόν μετά τοῦ ὠφελίμου.
Πράγματα ή υποθέσεις ή ενέργειες που είναι ευχάριστες και καταλήγουν σε ωφέλιμα αποτελέσματα.

Μή μου τούς κύκλους τάραττε.
— Μη με ενοχλείτε.
— Μη με απασχολείτε.

Ἀρχή ἥμισυ παντός.
Η αρχή σε μια εργασία, είναι το κυριότερο. Αν έχουμε τις προϋποθέσεις να την αρχίσουμε, είναι πολύ πιθανό να συνεχίσουμε και να την τελειώσουμε.

Ἀπό μηχανῆς Θεός.
Απροσδόκητα ήρθε ένα ευνοϊκό γεγονός που μας έβγαλε από τη δύσκολη θέση.

Δαμόκλειος σπάθη.
Ο συνεχής και απειλητικός κίνδυνος. Στην αρχαιότητα ήταν ένα σπαθί που κρεμόταν από μια τρίχα ουράς αλόγου πάνω από το Δαμοκλή, έναν κόλακα της αυλής του βασιλιά των Συρακουσσών, ο οποίος συνεχώς κινδύνευε.

Ὅμοιος ὁμοίῳ ἀεί πελάζει.
Καθένας κάνει παρέα και συχνάζει με τον όμοιό του.

Δούρειος ἵππος.
— Το δόλωμα.
— Η προσπάθεια να μας ξεγελάσουν.

Ἀντί πινακίου φακῆς.
— Όταν κάνουμε μια δουλειά με ευτελές αντίκρυσμα ή με μικρή αμοιβή.
— Όταν μας εκμεταλεύονται επειδή μας βρίσκουν σε χρηματική ανάγκη.

Ἤ μέλι ἐπί γλώττης ἤ ἀργύριον ἐν χερί.
Τις δουλειές μας τις πετυχαίνουμε ή με τα έξυπνα λόγια ή με τα λεφτά μας.

Δέν ἔχει ποῦ τήν κεφαλήν κλῖναι.
— Είναι φτωχός, άπορος.
— Δεν έχει κανένα να τον βοηθήσει.

Δρυός πεσούσης πᾶς ἀνήρ ξυλεύεται.
— Λέγεται γι' αυτούς που έχουν χρηματικά ή ηθικά κέρδη από την καταστροφή άλλου.
— Όταν ένας ισχυρός ξεπέσει από τη θέση του ή το αξίωμά του, όλοι βρίσκουν ευκαιρία να τον κατηγορήσουν και να τον συκοφαντήσουν.

Μικρά θρίξ ταράσσει ὀφθαλμόν.
Όπως μια μικρή τρίχα ερεθίζει το μάτι, έτσι και τα μικρά σφάλματα μπορούν να μας οδηγήσουν σε μεγάλες αποτυχίες.
Μικρή τρύπα βουλιάζει μεγάλο καράβι.

Τά τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι.
— Ό,τι δικαιούται ο καθένας.
— Ό,τι αξίζει στον καθένα.

Ἀνάγκᾳ και Θεοί πείθονται.
Και οι μεγάλοι και οι σπουδαίοι υποκύπτουν, όταν υπάρχει πραγματική ανάγκη.

21. ΔΙΑΦΟΡΑ

Το πιθάρι των Δαναΐδων.
— Η παροιμία αυτή λέγεται για ένα έργο ή μια προσπάθεια που δεν τελειώνει ή δεν αποδίδει ποτέ.
— Οι Δαναΐδες στην αρχαιότητα, ήταν οι κόρες του βασιλιά του Άργους Δαναού που αναγκάστηκαν να παντρευτούν τους γιούς του βασιλιά της Αιγύπτου, τους οποίους και σκότωσαν την πρώτη νύχτα του γάμου. Γι' αυτό και καταδικάστηκαν να γεμίζουν ένα τρύπιο πιθάρι, πράγμα φυσικά αδύνατο.

Ή στραβός είν' ο γιαλός, ή στραβά αρμενίζουμε.
— Κάτι φταίει και δεν πάμε καλά· ή εμείς ή οι άλλοι.
— Ή οι υποθέσεις μας και η εργασία μας δεν είναι καλές ή εμείς δεν τις χειριζόμαστε καλά.

Κύλισε ο τέντζερης και βρήκε το καπάκι.
— Ο όμοιος βρήκε τον όμοιό του.
— Ταιριάζουνε.
— Λέγεται και για τους ταιριαστούς και πετυχημένους γάμους ή τα συνοικέσια.

Άρτσι μπούρτσι* και λουλάς.
— Σειρά γεγονότων ή λόγων χωρίς καμιά λογική συνέπεια.
— Κατάσταση αναρχίας.

Το γυαλί και η τύχη, εύκολα τσακίζεται.
Η τύχη δύσκολα έρχεται και εύκολα φεύγει. Γι' αυτό πρέπει να εκμεταλλευόμαστε έγκαιρα τις ευκαιρίες που μας παρουσιάζονται.

Το κακό δεν αργεί να 'ρθει.
Πολλές φορές απροσδόκητα μας έρχονται οι ατυχίες.

Κάθε πέρσι και καλύτερα.
Όταν οι άνθρωποι είναι δυσαρεστημένοι από τα παρόντα κι επαινούν το παρελθόν.

Κάθε εμπόδιο για καλό.
Πολλές φορές ένα εμπόδιο μας σώζει από μια δύσκολη κατάσταση.

Κουλουβάχατα**.
— Μπερδέματα.
— Χωρίς συνεννόηση.

Τροχός που γυρίζει, σκουριά δεν πιάνει.
— Η εξάσκηση είναι προς όφελός μας.
— Όταν εξασκείται ένας άνθρωπος συνεχώς ανανεώνει τις γνώσεις του και τις ικανότητές του πάνω στην εργασία του.

** **Αρτσιβούρτσι**, είναι αρμένικη λέξη και είναι η ονομασία της εβδομάδας των νηστειών, η οποία συμπίπτει με την πρώτη εβδομάδα της αποκρηάς των ορθοδόξων, εξού και η σημασία που της αποδίδεται.*
*** **Κουλουβάχατα**, είναι αραβική λέξη και σημαίνει άνω-κάτω, σύγχυση.*

Χωριό που φαίνεται, κολαούζο δε θέλει.
Λέγεται για πράγματα που είναι οφθαλμοφανή.

Του φτωχού το κέρατο στο κούτελο και τ' άρχοντα στο γόνατο.
Τα προσωπικά ζητήματα του φτωχού και του ανήμπορου πάντα βγαίνουν στη φόρα και σχολιάζονται, ενώ του ισχυρού και ικανού περνούν απαρατήρητα.

Ό,τι γυαλίζει δεν είναι χρυσός.
— Πολλές φορές τα φαινόμενα μας απατούν.
— Πράγματα που με την πρώτη ματιά φαίνονται ότι έχουν αξία, στην πραγματικότητα είναι ευτελή και φτηνά.

Όταν χτυπιούνται δυο σταμνιά, ένα απ' τα δυο θε να σπάσει.
Όταν μαλώνουν δυο άνθρωποι, ένας απ' τους δυο θα βγει ζημιωμένος.

Το Παρίσι δεν έγινε σε μια μέρα.
Οι μεγάλες κατασκευές, οι δουλειές, οι επιχειρήσεις, για να γίνουν θέλουν κόπο και χρόνο. Όταν ξεκινάμε μια τέτοια εργασία, πρέπει να έχουμε και την ανάλογη υπομονή.

Το γαρ πολύ της θλίψεως, γεννά παραφροσύνη.
Η μεγάλη και διαρκής στενοχώρια, μπορεί στο τέλος να μας οδηγήσει σε εσφαλμένες και κουτές ενέργειες. Πρέπει να προσπαθούμε να βρούμε έξυπνες λύσεις, που θα μας βγάλουν από το αδιέξοδο που βρισκόμα-

στε.

Αν δε χτυπήσεις την πόρτα δεν ανοίγει.
Αν δεν κάνεις μια προσπάθεια, αν δεν ζητήσεις κάτι, πώς θα πετύχεις αυτό που θέλεις;

Το παλιό καράβι κάνει νερά.
— Οι ηλικιωμένοι άνθρωποι χάνουν πολλές φορές τις ικανότητές τους.
— Οι απαρχαιωμένες επιχειρήσεις και τα επαγγέλματα που δεν αφήνουν πια κέρδος.
Όταν γεράσει ο λύκος, γίνεται των σκυλιών ο μασκαράς.

Το κακό μαντάτο έρχεται τρεχάτο.
Η κακή είδηση δεν αργεί να 'ρθει.

Ήρθε σαν τον Φάντη μπαστούνι.
Ήρθε απροσκάλεστος σε ακατάλληλη στιγμή, κι έγινε ενοχλητικός.

Με το μπαρούτι, στη φωτιά κοντά μην πηγαίνεις.
Λέγεται για να μην έρχονται κοντά δυο εχθροί να συναναστρέφονται, επειδή μπορεί να δημιουργηθούν φασαρίες.

Πολλές φορές πάει η στάμνα για νερό, μα κάποτε σπάζει.
Πολλές φορές επιχειρούμε κάτι ριψοκίνδυνο και πετυχαίνουμε, αλλά κάποτε θ' αποτύχουμε.

Δε θα χάσει η Βενετιά βελόνι.
Λέγεται όταν χάνουμε ένα ασήμαντο πράγμα, κάτι που δεν έχει αξία.

Όσο κάθεται ο κερατάς, το κέρατό του αυξάνει.
Όσο ανέχεται ο σύζυγος τις απιστίες της γυναίκας του, τόσο περισσότερο αυτή τον απατάει.

Να μένει το βύσσινο.
Οι προτάσεις που μου κάνεις δε με βοηθούν, ούτε μου είναι χρήσιμες.

Το μήνα που δεν έχει Σάββατο.
Ειρωνικά, όταν αρνιόμαστε να κάνουμε ένα θέλημα ή να πραγματοποιήσουμε κάτι.

Τ' αγγεία γενήκαν θυμιατά και οι κοπριές λιβάνι.
— Όταν ανάξια πρόσωπα ανέρχονται σε υψηλά αξιώματα.
— Απατεώνες που παριστάνουν τους καλούς και τους ενάρετους για να αποκομίζουν κέρδη.

Του κρέμασαν το κουτάλι.
Λέγεται γι' αυτούς που έρχονται αργά σ' ένα γεύμα.

Ο μύλος χωρίς νερό δεν αλέθει.
Χωρίς εφόδια γνώσεων ή άλλες προϋποθέσεις, δεν μπορούμε να επιτύχουμε σε μια εργασία μας.

Είσαι η τελευταία τρύπα του ζουρνά.
Σημαίνει ότι σε μια υπόθεση ή σε μια εργασία, ο ρόλος που παίζεις είναι ο τελευταίος ή τα αποτελέσματα δεν εξαρτώνται από σένα.

Το μετάξι θέλει τάξη κι άνθρωπο να το κοιτάξει.
Η καλλιέργεια του μεταξιού θέλει κόπο κι ενδιαφέρον.

Αν δεν λαδώσεις τους τροχούς, η άμαξα δεν τρέχει.
Αν δεν πληρώσεις τους ανθρώπους σου, δεν πρόκειται να σε εξυπηρετήσουν.

Τον έχουν στη μπούκα του κανονιού.
— Τον εχθρεύονται.
— Τον αντιπαθούν.

Το νερό με τη φωτιά δε συμπεθεριάζουν.
Λέγεται για πράγματα εντελώς αντίθετα.

Κάλλιο αργά, παρά ποτέ.
Καλύτερα να αργήσεις να κάνεις κάτι καλό, παρά να μην το κάνεις ποτέ.

Ό,τι μούτρα δείχνεις στον καθρέφτη, τέτοια κι αυτός σου δείχνει.
Η ανταμοιβή που θα πάρουμε είναι ανάλογη με τις ενέργειες και τις προσπάθειές μας.

Ο μίτος της Αριάδνης*.
Κάθε μέσο που θα μας δείξει το δρόμο προς την αλήθεια.

Είναι κράτος εν κράτει.
— Είναι πανίσχυρος.
— Μπορεί και ενεργεί όπως θέλει ή όπως τον συμφέρει, χωρίς να συναντά αντιδράσεις από το περιβάλλον του.

* **Η Αριάδνη**, *όπως μας λέει η Ελληνική Μυθολογία, βοήθησε τον Θησέα να βγει από το λαβύρινθο, δίνοντάς του τον μίτο, δηλαδή ένα κουβάρι νήμα.*

Με το κουτάλι μου το δίνει, με τη χουλιάρα μου το παίρνει.
Λέγεται για τους διπρόσωπους, που από τη μια μεριά μας βοηθούν και από την άλλη μας ζημιώνουν.

Εγύρισε ο τροχός.
Άλλαξαν τα πράγματα.

Μεγάλωσε ο γάιδαρος, μίκραινε το σαμάρι.
Όσο η θέση μας γίνεται ανώτερη, τόσο οι ανάγκες και τα έξοδά μας γίνονται μεγαλύτερα.

Από μικρή σπίθα, γίνεται μεγάλη πυρκαγιά.
Από ασήμαντες αφορμές μπορεί να καταλήξουμε σε μεγάλες συμφορές.
Μικρή τρύπα βουλιάζει μεγάλο καράβι.

√ ***Σταλαγματιά - σταλαγματιά, γεμίζει η στάμνα η πλατιά.***
— Με την επιμονή και υπομονή στα έργα μας, δημιουργούμε σιγά-σιγά την επιτυχία.
— Επίσης λέγεται όταν σιγά-σιγά, με την αποταμίευση, δημιουργούμε μια επάρκεια αγαθών.
Φασούλι-φασούλι γεμίζει το σακκούλι.

Έρριξε κανόνι.
— Φαλήρησε.
— Χρεοκόπησε.
— Δεν μπορεί να πληρώσει τα χρέη του.
— Λέγεται κυρίως για τους εμπόρους και τους επιχειρηματίες.
— Επίσης λέγεται και για την αποτυχία σε εξετάσεις.

Γυρεύει με το βελόνι ν' ανοίξει πηγάδι.
Λέγεται για κείνους που με φτωχά μέσα προσπαθούν να φέρουν σε πέρας σχετικά μεγάλα έργα.

Τα βρήκε μπαστούνια.
Συνάντησε δυσκολίες. Δεν μπόρεσε να κάνει αυτό που είχε προγραμματίσει.

Κάποιος φούρνος γκρέμισε.
Κάτι ασυνήθιστο έγινε, δηλαδή ένα γεγονός που δεν το περιμέναμε, κι αυτό επειδή τους φούρνους συνήθως δεν τους γκρεμίζουν.

Όποιος πάει πρωτύτερα στο μύλο, εκείνος αλέθει.
Όποιος εκμεταλλεύεται έγκαιρα τις ευκαιρίες που του δίνονται, εκείνος βγαίνει κερδισμένος.

Όλοι οι δρόμοι, οδηγούν στη Ρώμη.
Όλες οι προσπάθειές μας, οδηγούν σ' ένα σκοπό.

Θα βάλω τον κόπανό μου να κλαίει.
Μου είναι αδιάφορα αυτά που λες.

Άναψε το κερί, να δεις το λυχνάρι.
Ειρωνικά για όσους δεν βλέπουν ή δεν καταλαβαίνουν πασιφανή και αυτονόητα πράγματα.

Φαύλος κύκλος.
— Μεγάλο μπέρδεμα.
— Υποθέσεις που δεν έχουν αρχή και τέλος.

Τα αδειανά βαρέλια, περισσότερο βροντούν.
Οι ημιμαθείς και ανόητοι κάνουν περισσότερη φασαρία με τις ανοησίες τους.

Το ακριβό πράγμα είναι και φτηνό.
Το ακριβό εμπόρευμα είναι καλύτερης ποιότητας, γι' αυτό και έρχεται φτηνότερο.

Κάλλιο να πάσχει η τσέπη σου, παρά η κοιλιά σου.
Καλύτερα να μην έχεις λεφτά, αλλά να έχεις φαγητό, παρά να έχεις λεφτά, αλλά να τσιγκουνεύεσαι να ξοδέψεις για να φας καλά.

Ο καλός ο μύλος, ό,τι βρίσκει το αλέθει.
Ο ικανός άνθρωπος υπερνικά κάθε εμπόδιο.

Είσαι ο τελευταίος τροχός της αμάξης.
— Σημαίνει ότι σε μια υπόθεση ή σε μια εργασία, ο ρόλος που παίζεις δεν έχει καμιά σημασία, ούτε επηρεάζει κανένα.
— Η παρουσία σου είναι χωρίς νόημα.

Έφτασε ο κόμπος στο χτένι.
— Ως εδώ και μη παρέκει.
— Δεν σηκώνει παραπάνω.

Με την τρελίτσα μου κάνω τη δουλίτσα μου.
— Όταν δεν ψιλοκοσκινίζει κανείς τα πράγματα, περνάει καλύτερα και πετυχαίνει στις υποθέσεις του.
— Λέγεται ειρωνικά και για τους μικροεπαγγελματίες, μικροπωλητές, παπατζήδες κ.λπ.

Είναι χίλιες φορές καλύτερα να διαπραγματεύεσαι, παρά να πολεμάς.
— Η ειρήνη και η συνεννόηση είναι προτιμότερες από τον πόλεμο.
— Με τον πόλεμο μόνο καταστροφές έρχονται.
— Η ειρήνη μεταξύ ανθρώπων ή μεταξύ κρατών,

συμβάλλει στην κοινωνική άνοδο και οικονομική ευημερία.

Γίναμε θέατρο.
— Ξεφτιλιστήκαμε.
— Γίναμε ο περίγελος του κόσμου.

Δεν περνά η μπογιά σου.
— Δεν σε υπολογίζουν πια.
— Δεν έχεις καμιά επίδραση στο περιβάλλον σου.

Κοιλιά γεμάτη, αυτιά δεν έχει.
Όποιος είναι χορτάτος και τακτοποιημένος, αγνοεί και δεν ακούει τους συνανθρώπους του που δυστυχούν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος: ***9***
1. Άντρας, γυναίκα, γέρος, γρια: ***11***
2. Ανθρώπινες ιδιότητες: ***17***
3. Γάμος, γαμπρός, νύφη, έρωτας: ***55***
4. Έντομα: ***63***
5. Ερπετά: ***69***
6. Ζώα: ***73***
7. Θρησκευτικές — Διάβολος: ***89***
8. Θρησκευτικές, από την Παλαιά Διαθήκη: ***99***
9. Κατοικία: ***107***
10. Ονόματα: ***111***
11. Πουλιά: ***115***
12. Ρούχα: ***121***
13. Συγγενείς: ***127***
14. Σωματικά μέρη: ***133***
15. Τρόφιμα — ποτά: ***143***
16. Φρούτα — λαχανικά: ***155***
17. Φύση — καιρικές συνθήκες: ***161***
18. Φυτά — άνθη: ***173***
19. Ψάρια: ***181***
20. Αρχαίες παροιμιώδεις εκφράσεις: ***185***
21. Διάφορα: ***191***
Περιεχόμενα: ***201***

Η ΣΑΡΩΣΗ & Η ΠΡΩΤΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ, ΕΓΙΝΕ ΑΠΟ ΤΟΝ...

"KRASODAD"

ΑΠΩΤΕΡΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΑΥΤΗΣ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝΕ ΚΟΙΝΩΝΟΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ, ΟΣΟΙ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΝΑ ΤΟ ΑΠΟΚΤΗΣΟΥΝΕ.

ΕΥΕΛΠΙΣΤΩ & ΠΑΡΟΤΡΥΝΩ ΣΕ ΟΣΟΥΣ ΑΡΕΣΕΙ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ (& ΟΠΟΤΕ ΜΠΟΡΟΥΝΕ), ΝΑ ΤΟ ΑΓΟΡΑΣΟΥΝΕ & ΝΑ ΕΝΙΣΧΥΣΟΥΝΕ ΕΤΣΙ ΤΟΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ & ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΝΕΛΑΒΕ ΤΗ ΔΙΑΝΟΜΗ.

